

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 40 00

F: 01 428 47 33

E: gp.mnz@gov.si

www.mnz.gov.si

Številka: 007-485/2015/

Ljubljana,

EVA 2015-1711-0006

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

**ZADEVA: Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalogah in pooblastilih policije
– predlog za obravnavo**

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G in 65/14) je Vlada Republike Slovenije na seji dne pod točko sprejela sklep:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalogah in pooblastilih policije in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije po rednem postopku.

Mag. Darko Krašovec
GENERALNI SEKRETAR

Priloga:

- besedilo predloga zakona.

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Lado Bradač, generalni direktor Direktorata za policijo in druge varnostne naloge
- mag. Tatjana Bobnar, namestnica generalnega direktorja policije, Generalna policijska uprava,
- mag. Robert Ferenc, vodja Sektorja za policijska pooblastila in preventivo

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- mag. Vesna Györkös Žnidar, ministrica za notranje zadeve,
- Boštjan Šefic, državni sekretar na Ministrstvu za notranje zadeve
- mag. Lado Bradač, generalni direktor Direktorata za policijo in druge varnostne naloge

- Marjan Fank, generalni direktor policije, Generalna policijska uprava
- mag. Tatjana Bobnar, namestnica generalnega direktorja policije, Generalna policijska uprava

5. Kratak povzetek gradiva:

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalogah in pooblastilih policije dopolnjuje in natančneje ureja določbe ZNPPol, ki so se med izvajanjem zakona pokazale kot pomanjkljive ali premalo natančno urejene tako, da bo zagotovljena še višja pravna in osebna varnost ljudi in njihovega premoženja in usklajenost z drugimi sistemskimi zakoni.

Med drugim predlog zakona ustrežneje dopolnjuje določbe o izdelavi prirejene identitete, določbe o prikriti in namenski kontroli, varnostnem pregledu, določbe za preprečevanja nasilja v družini in športnih prireditvah, uporabi prisilnih sredstev, ukrepov za preprečevanje in odkrivanje terorizma, uporabi tehničnih sredstev pri nadzoru cestnega prometa in vodenju evidenc.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predloga sprememb in dopolnitev ZNPPol so:

- ureditev hrambe profilov odvzetih vzorcev DNK v skladu z odločbo Ustavnega sodišča RS, št. U-I-312/11 z 13. 2. 2014;
- dopolnitev in natančnejša ureditev določb na področju opravljanja policijskih nalog in izvajanja policijskih pooblastil.

Rešitve so oblikovane na podlagi primerjalno pravnih pregledov ter dosedanjih izkušenj in ugotovitev tako, da je izražena potrebna skrb pri spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, hkrati pa zadostujejo potrebam policijske organizacije po učinkovitem zagotavljanju varnosti v skupnosti (kot na primer pri preprečevanju in obravnavanju nasilja v družini), upoštevaje, da je tudi varnost ena od temeljnih človekovih pravic.

Pri pripravi predloga zakona so bile upoštevane mednarodne konvencije o varstvu človekovih pravic, ki zavezujejo RS, in priporočila domačih in tujih institucij ter organizacij, ki se ukvarjajo z varovanjem človekovih pravic v policijskih postopkih (npr. Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nehumanega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (CPT)). Izhodišča pri pripravi predloga zakona so bile tudi analize, raziskave in projekti, ugotovitve nadzorov, stališča varuha človekovih pravic, sodne prakse in odločitve ustavnega sodišča ter teorija in praksa sodobnih demokratičnih policij.

2.2 Načela

Predlagane spremembe in dopolnitve ne spreminjajo temeljnih načel veljavnega zakona. Še posebej pa so podkrepljena načela, ki spodbujajo najvišje standarde policijskega dela, spoštovanje pravne države in človekovih pravic v vseh policijskih postopkih, zaupanje javnosti v delo policije, sisteme odgovornosti za delo policistov ter razumevanje in odprtost policije do državljanov ter krepitev policijskega dela v skupnosti.

2.3 Poglavitne rešitve

Temeljne novosti predloga zakona so:

- **določen je način delovanja drugih državnih organov pri izvajanju nalog in pooblastil policije, ki jasno določa**, da pri aktivnosti, ko javni uslužbenci oziroma uradne osebe drugih državnih organov (v okviru Policije) neposredno sodelujejo pri izvajanju nalog in pooblastil policije, izvajajo te v celoti v okviru policije in pod njenim vodenjem (načelo subordinacije);
- **natančneje določen način izdelave prirejene identitete** tako, da je posebej urejen način izdelave prirejene identitete in posebej njena dejanska uporaba;
- **razširjen je nabor ukrepov, ki so potrebni za izsleditev iskane osebe, ki potrebuje pomoč** saj v praksi prihaja do primerov, ko osebi pomoči ni mogoče pravočasno zagotoviti, ker policija ne

razpolaga z informacijami, ki bi pripomogle k pravočasno izsleditvi pogrešane osebe. Pri občutljivejših posegih v človekovo zasebnost so predvidene tudi ustrezne varovalke za izvedbo posameznih ukrepov (npr. privolitve bližnjih s katerimi pogrešana oseba živi v skupnem gospodinjstvu, odredba preiskovalnega sodnika).

– **uskladitev določb glede prikrite in namenske kontrole** s Sklepom Sveta 2007/533/PNZ z dne 12. junij 2007 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi druge generacije schengenskega informacijskega sistema (SIS II), ki je stopil v veljavo 9. 4. 2013. Sklep je nadomestil Konvencijo o izvajanju Schengenskega sporazuma v delu, ki se nanaša na Schengenski informacijski sistem;

– **podrobnejša opredelitev primerov, ko smejo policisti zaradi varne izvedbe policijskega postopka opraviti varnostni pregled** - podobno kot pred namestitvijo osebe v prostor za pridržanje, je tudi pri nastanitvi tujcev v Center za tujce pomembno, da se policisti prepričajo, da oseba pri sebi nima nevarnih predmetov (policisti so v času nastanitve odgovorni za njihovo varnost). Zelo pomembno je, da policisti osebam odvzamejo tudi tiste nevarne predmete, ki jih z običajnim varnostnim pregledom ni mogoče otipati (britvice ipd.), navedeno je omogočeno z uzakonitvijo podrobnejšega varnostnega pregleda v tovrstnih primerih, določeni pa so tudi posebni pogoji in način izvedbe varnostnega pregleda v primerih, ko je treba pregledati ustno votlino osebe, ker na podlagi neposredne zaznave policista obstaja verjetnost, da ima oseba v ustih nevaren predmet s katerim se lahko samopoškoduje ali napade policista;

– **dopolnitev določb o prepovedi približevanja** zaradi večje zaščite žrtve nasilja v družini bo omogočila večji pomen podatkov, ki jih imajo nevladne in druge organizacije, ki sodelujejo pri obravnavi nasilja v družini in pri ustrezni pripravi žrtve na nadaljnje postopke pred pravosodnimi organi. Podaljšanje ukrepa na 15 dni pa bo pripomoglo k boljšim pogojem za seznanjanje žrtve z možnostmi, ki so ji na razpolago (vključno z možnostjo podati predlog za podaljšanje ukrepa);

– **zaostritev ukrepov v zvezi z nasiljem na športnih prireditvah** (podaljšanje prepovedi udeležbe na športnih prireditvah iz enega na dve leti in prekinitev potovanja v primerih, ko so v prevoznem sredstvu s katerim skupina organizirano potuje na športno prireditev, najdeni orožje, pirotehnični izdelki, palice in drugi predmeti na podlagi katerih je jasno razvidno, da ima skupina namen kršiti javni red) so ukrepi, ki so potrebni za preprečevanje hujših kršitev javnega reda na športnih prireditvah in s tem zagotovitev večje varnosti ostalih udeležencev športnih prireditev.

– **uzakonitev novega prisilnega sredstva – električnega paralizatorja** bo omogočala varno ukrepanje policistov v primerih, ko je treba ukrepati zoper osebo, ki se aktivno upira ali napada z nevarnimi predmeti.

Vsak posameznik ima pravico, da je v policijskem postopku obravnavan tako, da mu izvedba policijske naloge ali morebitna uporaba prisilnega sredstva, glede na okoliščine, povzroči najmanjše škodljive posledice. Obveznost države pa je, da tudi z vidika sorazmernosti ob sledenju ustavno dopustnega cilju (v tem primeru varnosti policista in osebe v policijskem postopku) policistu omogoči, da pri ukrepanju izbira med prisilnimi sredstvi, s katerimi bo z najmanjšimi posledicami za osebo, zoper katero jih bo uporabil, zagotovil izvedbo policijske naloge. Glede na navedeno sedaj obstaja delna praznina med palico in strelnim orožjem, saj policisti (razen vodnikov službenih psov) nimajo ustreznega prisilnega sredstva, s katerim bi lahko z varne razdalje in učinkovito obvladali osebo, ki se aktivno upira z orožjem ali nevarnim predmetom (nož, palica, razbita steklenica ipd.). Policisti imajo sicer plinski razpršilec, ki pa je učinkovit le v primeru, če dražilna snov pride v stik z očmi (policist mora s curkom plinskega razpršilca osebo zadeti v oči). Praksa kaže, da je njegova učinkovitost omejena pri duševnih bolnikih, odvisnikih od prepovedanih drog ali oseb, ki so pod vplivom alkohola, pri osebah, ki nosijo očala, kape s ščitnikom ipd., pomemben vpliv na učinkovitost pa imajo tudi zunanji dejavniki kot so veter, močan dež, prevelika razdalja ipd.

Pomembna prednost električnega paralizatorja je, da ne deluje na človekovo voljo za upiranje, pač pa na njegovo zmožnost upiranja. Njegovi učinki so zelo predvidljivi, zaradi obvladovanja nevarne osebe na varni razdalji pa so dokazano manjše možnosti za poškodbe oseb in policistov kot pri uporabi drugih (tudi načeloma milejših) prisilnih sredstev, saj praviloma ne pride do neposrednega stika med policistom in osebo. Električni paralizator, v primerjavi z drugimi prisilnimi sredstvi, omogoča tudi največjo možno stopnjo nadzora pri uporabi, saj je čas, trajanje in druge podatke o uporabi mogoče kadarkoli preveriti, posnetek kamere nameščene na ročaj naprave pa omogoča

nazoren vpogled tako v način uporabe kot tudi v upravičenost uporabe.

Na nujnost uporabe električnega paralizatorja (na trgu trenutno ni drugega primerljivega prisilnega sredstva) vsako leto kažejo primeri, ki bi jih policisti, če bi imeli ustrezna prisilna sredstva, lahko varneje in uspešneje zaključili. V enem izmed takih primerov, ki se je zgodil leta 2015 v Frančiškanski cerkvi v Ljubljani, sta policista ukrepala zoper duševnega bolnika, ki se je z nožem hudo telesno poškodoval. Vsakič, ko sta se mu skušala približati, da bi preprečila nadaljnje samopoškodovanje, je z nožem zamahnil proti njima. Policista sta zoper njega uporabila plinski razpršilec, ki pa nanj ni učinkoval. Ker nista imela drugega prisilnega sredstva s katerim bi ga lahko z varne razdalje obvladala, sta najprej poizkušala zbiti nož iz roke z ročajem metle, obvladala pa sta ga šele tako, da sta vanj vrgla dva stola in nato še mizo, s katero sta ga zadela tako, da je izpustil nož. Nato sta ga s telesno silo obvladala in mu zagotovila zdravniško pomoč (ugotovljeno je bilo, da moški boleha za shizofrenijo).

Eden zadnjih takih primerov se je zgodil tudi 5. 12. 2015, ko je zdravnica policijsko enoto zaprosila za asistenco pri prisilni hospitalizaciji osumljenega. Zoper osumljenega, ki je pri sebi imel kuhinjski nož, ki ga na ukaz policistov ni hotel odvreči, so policistu uporabili plinski razpršilec. Osumljeni si je z eno roko zakril obraz z drugo pa je nož možno zalučal proti policistom. Pri tem je s konico noža zadel enega izmed policistov (nosil je neprebojni jopič) in mu poškodovala levi spodnji predel trebuha in sicer je zadobil vrezno rano dolžine 7 cm, ki je segala v podkožje (policist je bil z reševalnim vozilom odpeljan v splošno bolnišnico, kjer so mu oskrbeli rano). Osumljenega so policisti obvladali s telesno silo in sredstvi za vklepanje in vezanje.

Praksa kaže, da veliko posameznikov nosi orožje ali druge nevarne predmete, ki jih v postopkih s policisti uporabijo pri upiranju ali napadu na policiste. Največja nevarnost policistom grozi pri posredovanju v zaprtih prostorih, kjer je zaradi omejenega prostora skoraj nemogoče ohraniti primerno varnostno razdaljo (raziskave in praktični poizkusi kažejo, da varna razdalja (npr. pred napadom z nožem), na kateri policist še lahko zavaruje svoje življenje ob nenadnem napadu nanj, znaša 6.4 metra). Balistični zaščitni jopiči sicer do določene stopnje varujejo tudi pred poškodbami z ostrimi predmeti, ne varujejo pa ranljivih delov kot so vratne arterije, deli pod ključnico in okončine. Navedeno nedvomno dokazuje, da je treba kršitelja, ki ne upošteva ukazov policistov, onesposobiti na varni razdalji, še preden lahko uresniči svojo grožnjo.

Električni paralizator bo omogočil policistom, da bodo postopke v takih primerih varneje zaključili in z minimalnimi posledicami tako za policiste kot tudi za osebo zoper katero bi prisilno sredstvo uporabili.

Ureditev pogojev za uporabo električnega paralizatorja je v skladu s priporočili Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nehumanega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (CPT), da morajo biti pogoji omejeni na nevarnost za življenje ali hude poškodbe, če je uporaba drugih milejših prisilnih sredstev neuspešna.

Tudi temeljna načela Organizacije združenih narodov o policijski rabi sile in strelnega orožja, sprejeta na 8. kongresu ZN o preprečevanju kriminala in ravnanju s storilci (Havana, Kuba, 27. 8. do 7. 9. 1990) vladam in varnostnim organom svetujejo razvoj čim širšega razpona sredstev in opremljenosti delavcev varnostnih organov z orožjem in strelivom, ki bi omogočil različno uporabo sile in strelnega orožja, vključno z razvojem nesmrtonosnega orožja za onesposabljanje, ki bi ga uporabljali v ustreznih situacijah, z namenom, da bi okrepili omejitve sredstev, ki bi lahko povzročila smrt ali ranila osebo;

– **opredelitev pogojev za uporabo oborožitve, vozil in opreme, ki ni sistemizirana in tipizirana za uporabo v policiji** bo omogočila uspešno ukrepanje policistov v primeru ekstremnih oblik terorizma, ko storilci uporabljajo vojaška sredstva, taktiko ter opremo in bi bila uporaba tipizirane opreme in oborožitve neuspešna;

– **opredelitev pogojev za zbiranje podatkov o letalskih potnikih** je eden izmed ukrepov za preprečevanje in odkrivanje terorizma. Terorizem je danes ena izmed najpogostejših tem dnevnih poročil, kljub temu, da obstaja že od samega obstoja človeštva. V zadnjem času pa se najpogostejše oblike terorizma vse pogostejše pojavljajo tudi v Evropi. Terorizem pomeni napad na svobodo in varnost, kot temeljni demokratični družbeni vrednoti, pri čemer so za teroriste človeške žrtve

postranskega pomena. Gre za najhujše oblike povzročanja splošnega strahu in negotovosti s posledicami za življenje in zdravje ljudi ter za njihovo premoženje. Sam boj proti terorizmu je težaven, dolgotrajen, izčrpavajoč in zahteva velika finančna sredstva.

Vse pogostejše teroristične grožnje in napadi so privedli do tega, da je širša mednarodna skupnost začela razmišljati o odločnejšem, načrtnem in bolj sistematičnem boju zoper tovrstne varnostne grožnje, ki resno in neposredno ogrožajo mednarodno in nacionalno varnost.

Evropski svet v Stockholmskem programu uporabo podatkov o potnikih (PNR) prepozna kot učinkovit proaktiven in usmerjen pristop za boj proti terorizmu in drugim hujšim oblikam kriminalitete. V ta namen je Evropska Komisija v okviru razvojnega programa ISEC, ki je namenjen za sofinanciranje ukrepov za preprečevanje in boj proti kriminalu za obdobje 2007 - 2013, v letu 2013 izvedla razpis in razdelila evropska finančna sredstva štirinajstim državam članicam (Slovenija, Bolgarija, Estonija, Španija, Francija, Italija, Latvija, Litva, Madžarska, Nizozemska, Avstrija, Romunija, Finska in Švedska), ki so se prijavile na PNR projekt.

Slovenska policija je v okviru EU PNR projekta začela izvajati svoj nacionalni SI PNR projekt, pri čemer se je zavezala, da bo do konca projekta vzpostavila pogoje za obdelavo in uporabo podatkov o potnikih PNR v mednarodnem letalskem prometu. Za ta namen je bila v začetku leta 2014 v Upravi kriminalistične policije ustanovljena nova specializirana enota policije, ki bo po zaključku projekta pristojna za zbiranje informacij o potnikih v letalskem prometu, za njihovo hrambo, obdelavo in izmenjavo z drugimi upravičenci.

Podatki PNR (podatki, ki jih potniki posredujejo letalskim prevoznikom ob rezervaciji oziroma nakupu letalske karte, zato jih prevozniki hranijo v njihovem sistemu rezervacij letalskih kart) predstavljajo dodano vrednost podatkom o potnikih, t.i. Advance Passenger Information (podatki API), ki so razvidni iz strojno čitljivega dela potovalnega dokumenta in jih letalski prevozniki hranijo v sistemu vzletne kontrole. Podlago za obdelavo teh podatkov daje Zakon o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10).

Podatki API ob neposredni letališki kontroli ob vkrcanju potnikov na letalo pripomorejo k identifikaciji posameznikov, na drugi strani pa podatki PNR služijo strateškemu in operativnemu ocenjevanju tveganj posameznikov, ki so povezani s kriminalno dejavnostjo.

Obdelava podatkov o potnikih se bo izvajala z namenom preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja ali pregona terorističnih in drugih hudih kaznivih dejanj, in sicer za odkritje in prijetje storilcev in sotorilcev navedenih kaznivih dejanj, razkritje kriminalnih mrež in povezave med njihovimi člani in dokazovanje krivde za storitev navedenih kaznivih dejanj.

Podatke o potnikih pridobijo letalski prevozniki v dveh ločenih podatkovnih bazah podatkov, v evidenci vzletne kontrole in evidenci rezervacije letalskih kart. Podatki o potnikih (PNR, API) se bodo pridobivali od letalskih prevoznikov in nadalje obdelovali za redne in posebne lete na zunanjih in notranjih EU letih. Namen podatkov API pri tem je v zakonu opredeljen na izsleditev iskanih oseb in predmetov, na izvedbo ustreznih ukrepov, ki temeljijo na podatkih iz določenih evidenc policije v povezavi s terorističnimi in drugimi hudimi kaznivimi dejanji, ter na učinkovit boj proti nezakonitemu priseljevanju in izboljšanje mejne kontrole pri prevozu oseb preko zunanjih meja EU. Za podatke PNR pa je določen namen za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in drugih kataloško določenih hudih kaznivih dejanj;

– uporaba tehničnih sredstev za optično prepoznavo registrskih tablic pri nadzoru cestnega prometa je eden izmed novih oblik nadzora cestnega prometa, ki spada med temeljne naloge policije (nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet). Pri nadzoru cestnega prometa policisti med drugim preverjajo ali vozila in vozniki izpolnjujejo pogoje za udeležbo v prometu (ali so vozila registrirana, ali imajo veljavno prometno dovoljenje, ali so označena z ustreznimi registrskimi tablicami, ali so vozila ustrezno zavarovana, ali voznik poseduje veljavno vozniško dovoljenje za vožnjo vozil ipd.). Ker navedenih kršitev praviloma ni mogoče vezati na zunanji, vnaprej viden znak (t.i. sprožilno situacijo za ukrepanje), je tak nadzor lahko učinkovit samo, če je preventiven, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do njega šele potem, ko bi posledice kršitve že nastale.

Opravljanje nalog na področju varnosti cestnega prometa je tesno povezano z izvajanjem ostalih

nalog policije. Pri nadzoru policisti ugotavljajo ali v zvezi z vozilom ali voznikom obstajajo druge okoliščine, ki terjajo izvedbo določenih ukrepov (ali je vozilo ukradeno, ali so na vozilo nameščene ukradene registrske tablice, ali je zoper voznika razpisan ukrep odvzema prostosti, morebiten obstoj razlogov za sum storitve drugega kaznivega dejanja itd.).

Z dograditvijo avtocestnega omrežja se je glavna prometna točka preselila na te ceste. Prav tako se s širjenjem evropskih integracij odpirajo meje, s tem pa se je povečal pretok vozil in ljudi preko Slovenije predvsem po avtocestnem omrežju. Na avtocestah ni mogoče izvajanje klasičnega policijskega nadzora oziroma je ta zelo otežen in povezan z večjimi posegi v svobodo gibanja oseb (npr. preusmeritve prometa preko počivališč kjer se opravlja nadzor). Avtomatizirano preverjanje registrskih tablic in s tem povezano preverjanje vozil in lastnikov vozil pa omogoča predselekcijo vozil, ki jih je treba ustaviti in tako prispeva k večji varnosti v cestnem prometu in javni varnosti nasploh. Hkrati pomeni tudi manjše število posegov v človekove pravice oseb (predvsem omejitve gibanja), ki se ravna v skladu s predpisi (vsaka ustavitev vozila zaradi nadzora prometa pomeni za voznika najmanj določeno izgubo časa, lahko pa tudi druge nevšečnosti).

Namen uporabe tehničnih sredstev za optično prepoznavo registrskih tablic je točno določen in je vezan le na najhujše kršitve cestnega prometa zaradi katerih je treba vozila ali voznika izločiti iz prometa kot tudi primere, ko je treba izslediti ukradeno vozilo ali iskano osebo. Pomembno je tudi, da bodo podatki, ki ne bodo uporabljeni za izvedbo policijskih nalog, brisani takoj;

– **natančneje je določen način uporabe tehničnih sredstev pri zbiranju podatkov zaradi opravljanja policijskih nalog.** Pri tem ne gre za nova pooblastila, temveč zgolj za bolj določno opredeljene načine uporabe teh tehničnih sredstev oziroma nosilce, na katere so ta tehnična sredstva lahko nameščena (predvsem tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio snemanje). Pri tem so natančno določena pooblastila iz tega in drugih zakonov (»*numerus clausus*«), pri katerih smejo policisti zaradi zbiranja podatkov uporabiti brezpilotne zrakoplove;

– **nove evidence, ki jih sme zaradi opravljanja policijskih nalog voditi policija** so povezane z novimi načini opravljanja policijskih nalog. Poleg evidence oseb, prijavljenih na let in evidence oseb iz sistema rezervacij letalskih kart, ki sta posledica predloga o zbiranju podatkov o potnikih v letalskem prometu, predlog prinaša še dve novi evidenci, in sicer evidenco oseb za izločitev in evidenco gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb.

Z vzpostavitev evidence oseb za izločitev se bo povečala pravna varnost in zmanjšal poseg v telesno integriteto oseb, ki zavarujejo/preiskujejo dokazni material ali opravljajo delo v laboratoriju, da njihov DNK ne bi bil v kazenski evidenci in se primerjal s profili DNK iz kazenskih evidenc v drugih evropskih bazah. Če izločitvena zbirka ne bi bila vzpostavljena, bi se jim moralo pri vsakem preiskovalnem dejanju, ogledu ali laboratorijski preiskavi, pri kateri sodelujejo, odvzeti bris ustne sluznice. To bi za nekatere zaposlene v policiji pomenilo odvzem brisa ustne sluznice tudi večkrat na dan, kar je nesorazmeren poseg v telesno integriteto posameznika. Izločitvena evidenca je hkrati tudi temelj za zagotavljanje kakovosti preiskav DNK in eno izmed priporočil ENFSI (evropska mreža forenzičnih inštitutov) glede vodenja evidenc DNK. Ob analizi stanja v Evropi, pri kateri je sodeloval tudi Nacionalni forenzični laboratorij, je bilo ugotovljeno, da tovrstno evidenco vodi večina laboratorijev v Evropi, pričeli so jo voditi tudi proizvajalci opreme za DNK laboratorije in proizvajalci vatiranih palčk za odvzem brisov ustnih sluznic.

Vzpostavitev evidence gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb (ang. National Child Sexual Exploitation database; v nadaljnjem besedilu: NCSE), je v skladu z Direktivo 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ in zavezami Vlade RS, v okviru Bruselske Izjave o zagonu globalnega zavezništva proti spolnemu zlorabljanju otrok na internetu z dne 5. 12. 2012 in Londonske izjave (WePROTECT) o sodelovanju v boju proti internetnemu spolnemu izkoriščanju otrok z dne 10. in 11. decembra 2014.

Namen evidence je izvesti VID proces (»*victim identification process*«), ki je mednarodno uveljavljen termin med preiskovalci spolnega izkoriščanja oseb, mlajših od 18 let na podlagi centralno zbranih, evidentiranih in definiranih gradiv, kar omogoča izvajanje učinkovitejših preiskav ugotavljanja identitete oseb, mlajših od osemnajst let, ki so oškodovane s kaznivim dejanjem zoper spolno nedotakljivost iz 19. poglavja KZ-1, pri čemer je nad njimi prišlo do dokumentirane spolne zlorabe

oziroma prepovedanega dokumentiranja spolne aktivnosti. Namen evidence je najti oškodovano osebo in ji zagotoviti zaščito (policija obvesti socialno službo, ta mladoletno osebo umakne iz tega okolja, zagotovi se psihološka obravnava ipd.).

– na novo je urejen način hrambe podatkov iz evidence preiskav DNK, daktiloskopiranih oseb in evidence fotografiranih oseb, tako da se podatki iz navedenih evidenc brišejo v roku 45 dni od pravnomočne ustavitve kazenskega postopka oziroma od pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe.

Opredeljena je tudi izjema na podlagi katere se podatki v omenjenih evidencah po blokiranju, za določena milejša kazniva dejanja hranijo največ osem let od izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe, kadar državni tožilec ovadbo ali obtožni predlog odstopi v postopek poravnavanja na podlagi določbe 161. a člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 8/16 – odl. US, v nadaljevanju: ZKP) ali kadar sme s soglasjem oškodovanca odložiti kazenski pregon (162. člen ZKP), če je osumljenec pripravljen ravnati po navodilih državnega tožilca in izpolniti določene naloge, s katerimi se zmanjšajo ali odpravijo škodljive posledice kaznivega dejanja.

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti odločilo, da je bila prva alineja prvega odstavka 63. člena Zakona o policiji (Uradni list RS, št. 66/09 - uradno prečiščeno besedilo in 22/10) v neskladju z Ustavo RS, kolikor je omogočala, da so se lahko profili odvzetih vzorcev DNK oseb, ki so bile osumljene, niso pa bile pravnomočno obsojene za očitano kaznivo dejanje, hranili vse do zastaranja kazenskega pregona ter, da je bil 64. člen istega zakona v neskladju z Ustavo RS, kolikor je omogočal, da so se lahko profili odvzetih vzorcev DNK oseb, ki so bile osumljene, niso pa bile pravnomočno obsojene za očitano kaznivo dejanje, obravnavali skladno s predpisi, ki urejajo poslovanje organov javne uprave s stalno zbirko dokumentarnega gradiva oziroma ravnanje z javnim arhivskim gradivom;

(Izpolnite samo, če ima gradivo več kakor pet strani.)

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

Predlog zakona v letošnjem letu (2016) ne bo imel finančnih posledic.

V prvem letu po uveljavitvi zakona (2017) bo policija za potrebe usposabljanja nabavila 15 električnih paralizatorjev in za to porabila približno 15.000,00 EUR. Sredstva so zagotovljena v okviru proračunske postavke PP 1226 Sredstva za izvajanje temeljne policijske dejavnosti, NRP 1714-17-0012 Posebna tehnična sredstva in pripomočki.

V naslednjem letu (2018) bo nabavila predvidoma še 25 električnih paralizatorjev. Potrebna sredstva višini 25.000,00 EUR) so načrtovana v proračunu za leto 2018.

V Zakonu o nalogah in pooblastilih policije se vzpostavlja pravna podlaga za ustanovitev, delovanje in uporabo nove policijske evidence, ki se imenuje Evidenca gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb (ang. National Child Sexual Exploitation Images Database, v nadaljevanju: NCSE DB).

Vzpostavitev delovanja NCSE DB kot orodje preiskovalnim organom definirata tudi dva mednarodna dokumenta:

- Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ, zlasti določbe tretjega in četrtega odstavka 15. člena, drugega odstavka 19. člena, šestega odstavka 20. člena in tretjega odstavka 23. člena
- Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo (MKZOSIZ, Lanzarotska konvencija; Uradni list RS, št. 71/2013), določba 2. alineje petega odstavka 30. člena.

Vlada Republike Slovenije se je v okviru Bruseljske Izjave o zagonu globalnega zavezništva proti spolnemu zlorabljanju otrok na internetu s 5. decembra 2012 (ang. Declaration on the Launch of the Global Alliance against child sexual abuse online, Brussels), prva in druga alineja pod 1. točko, ter - v okviru Londonske Akcijske izjave »Mi ščitimo« z 10. in 11. decembra 2014 (ang. Statement Of Action: We Protect Summit, London), prvo poglavje »Global action to identify and protect victims«, pod točkami od 1 do 6, zavezala, da bo poskrbela za vzpostavitev delovanja ustreznih preiskovalnih orodij za identifikacijo mladoletnih žrtev spolnega izkoriščanja, kar nedvomno predstavlja novonastajajoča evidenca NCSE DB.

Za vzpostavitev in nemoteno delovanje nove evidence NCSE DB so predvideni stroški:

	Vsebina	Stroški
1	Delovne postaje (20x 1.400 EUR) 28.000,00 EUR	28.000,00 EUR
2	Software Collaboration Server, licence	100.000,00 EUR
3	Osnovna platforma za hrambo podatkov (kapacitete 50 TB)	42.000,00 EUR
4	Diskovne zmogljivosti, programska oprema za hrambo podatkov (kapacitete 200 TB) z vzdrževanjem na letni ravni (5x 50.000,00 EUR); licence za programsko opremo	680.000,00 EUR
5	Konstrukcija/formiranje NCSE DB in usposabljanje članov delovne skupine (operativni sestanki, študijski obiski, posveti s tujimi in domačimi eksperti)	40.000,00 EUR
6	Varnostna kopija podatkov (strojna oprema s potrebno menjavo na 5 let)	150.000,00 EUR
7	Povezava NCSE DB z ICSE DB (Interpolova zbirka), sinhronizacija	50.000,00 EUR
8	Usposabljanje za ICSE DB (2. generacija kriminalistov, 10 ljudi)	3.500,00 EUR
9	Usposabljanje preiskovalcev za NCSE DB (20 ljudi)	3.500,00 EUR
10	Usposabljanje preiskovalcev za VID proces (30 ljudi)	4.900,00 EUR
11	Drugo programsko orodje, licence	50.000,00 EUR
12	Dodatna strojna oprema (npr. Rimage changer, zaradi hitrega IKT razvoja ni možno konkretnije opredeliti)	100.000,00 EUR
13	Specialistično usposabljanje policijskih psihologov (različne tehnike in metode)	20.000,00 EUR
14	Prevajanje, tolmačenje	
15	Skupaj	1.271.900,00 EUR

Za vzpostavitev evidence gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb (NCSE) so predvidena finančna sredstva, ki za obdobje 2017-2021 znašajo 1.271.900,00 EUR.

V letu 2016 ni predvidenih finančnih posledic. V prvem letu po uveljavitvi zakona (2017) bo Policija za potrebe konstrukcije/formiranja tehnične osnove in usposabljanja članov delovne skupine porabila

40.000,00 EUR. V naslednjih letih (2018, 2019, 2020, 2021) bo nabavila potrebne diskovne zmogljivosti, računalnike in pripadajočo opremo, programsko opremo za obdelovanje gradiv ter licence, izgrajevala sistem delovanja NCSE, testirala delovanje NCSE ob sodelovanju zunanjih strokovnjakov, izdelala specifičen program usposabljanja, ter izvedla usposabljanje za delo s programsko opremo in za delo z NCSE, vzpostavila ustrezno varno povezavo NCSE z Mednarodno zbirko posnetkov spolnega izkoriščanja otrok (ICSE), s katero upravlja Generalni sekretariat INTERPOLA, ter nato skrbela za ustrezno upravljanje in vzdrževanje NCSE, za kar se predvideva skupaj 1.231.900,00 EUR.

Policija ima za vzpostavitev in nemoteno delovanje nove evidence že zagotovljena finančna sredstva iz Sklada za notranjo varnost (ISF-P), in sicer za realizacijo točk pod zaporednima številkami 3 in 8 (skupaj 45.500,00 EUR). Sredstva bodo načrtovana v proračunih za leta 2018 do 2021, kar pomeni, da bo v obdobju od 2018 do 2021 za vzpostavitev evidenc potrebno nameniti še 1.186.400,00 EUR integralnih sredstev.

Policija bo sredstva za nabavo električnih paralizatorjev in vzpostavitev evidence gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb zagotovila znotraj vladnih limitov za pripravo predloga sprememb državnega proračuna za leto 2017, predloga državnega proračuna za leto 2018, 2019, 2020 in 2021.

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna			333.000	308.000
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
1714 Policija	1714-07-0020 – Posebna tehnična sredstva in pripomočki	1226 – Sredstva za izvajanje temeljne policijske dejavnosti		15.000
1714 Policija	1714-11-0010 – Operativna podpora policijskim nalogam	5572 – Materialni stroški		40.000
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				

OBRAZLOŽITEV:**I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu**

V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):

- prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov,
- odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov,
- obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:**Kratka obrazložitev****8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:**

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

/

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA

Datum objave: 17. februarja 2016

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije (Društvo za nenasilno komunikacijo, Amnesty International Slovenije),
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti (Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede).

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):

– Društvo za nenasilno komunikacijo je predlagalo:

- podaljšanje ukrepa prepovedi približevanja s predlaganih 15 na 30 dni (60. in 61. člen),
- dopolnitev šestega odstavka 60. člena s pooblastilom za izrek globe ter spremembo načina obveščanja preiskovalnega sodnika,
- dopolnitev druge alineje prvega odstavka 64. člena s kršitvijo Zakona o preprečevanju nasilja v družini.

– Amnesty International Slovenije nasprotuje uzakonitvi električnega paralizatorja kot prisilnega sredstva.

– Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, meni,

- da so predlogi posameznih sprememb členov preveč splošni, brez procesnih in materialnih omejitev in predlaga, da se nova pooblastila že v predlogu zakona omejijo na želene primere, ki izhajajo iz praktičnih potreb policije;

- da gre večina vsebinskih predlaganih sprememb v smeri večje represivnosti policije, kar je z vidika policijske učinkovitosti pričakovano, z vidika varstva človekovih pravic in pogleda strogega testa sorazmernosti, predvsem z vidika nujne potrebnosti, pa vprašljivo.

Podala je tudi pripombe na posamezne določbe, ki pa so bile skoraj v celoti identične pripombam drugih organov, ki so bili vključeni v medresorsko usklajevanje, in tako tudi upoštevane pri oblikovanju predloga zakona.

– Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije in Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, mnenja oziroma predlogov nista podala.

Upoštevani so bili:

- v celoti,
- **večinoma**,

- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Društvo za nenasilno komunikacijo je predlagalo:

- Podaljšanje ukrepa prepovedi približevanja s predlaganih 15 na 30 dni (60. in 61. člen) – menimo, da to ni potrebno, saj sme žrtev sama predlagati podaljšanje ukrepa do 60 dni (glede na predlagano spremembo celo ves čas od izreka ukrepa in ne le tri dni pred njegovim iztekom). Predolg rok bi lahko pomenil tudi potencialno nevarnost za počasnejše vključevanje drugih subjektov, ki sodelujejo pri obravnavi nasilja v družini (centri za socialno delo, zdravstvo, šolstvo, nevladne organizacije ...), in posledično prepozno pomoč žrtvi.

- Dopolnitev šestega odstavka 60. člena s pooblastilom za izrek globe. Predloga nismo upoštevali, saj ugotavljamo, da se v praksi kršiteljem ukrepa prepovedi približevanja praviloma izreka globa in le izjemoma opozorilo. Pravna podlaga za izrek globe pa je že določena v 162. členu zakona.

- Dopolnitev druge alineje prvega odstavka 64. člena s kršitvijo Zakona o preprečevanju nasilja v družini. Predloga nismo upoštevali, saj menimo, da bi bilo treba rešitve za odsotnost sankcij oziroma zaščitnih ukrepov, ki je, kot ugotavljate, ena glavnih pomanjkljivosti Zakona o preprečevanju nasilja v družini, treba urediti v navedenem zakonu in ne v Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (po naših podatkih je bilo to v predlogu zakona tudi upoštevano).

Amnesty International Slovenije nasprotuje uzakonitvi električnega paralizatorja kot prisilnega sredstva, podredno pa predlaga, da se ga umesti v poglavje o uporabi strelnega orožja (po 96. in 97. členu ZNPPol), s čimer se avtomatično zagotovita tudi strožje usposabljanje in strožji nadzor nad uporabo. Vsebinsko torej predlagamo, da se paralizator uvede kot alternativa strelnemu orožju, kar zadosti kriterijem Sveta Evrope.

Predloga nismo upoštevali. Uvedbo električnega paralizatorja kot prisilnega sredstva smo predlagali glede na konkretne primere, do katerih prihaja v praksi, na podlagi katerih smo ugotovili, da policisti nimajo ustreznega prisilnega sredstva, s katerim bi lahko z varne razdalje in učinkovito obvladali osebo, ki se aktivno upira z orožjem ali nevarnim predmetom. Gre za specifične situacije (oseba se z nožem, sekuro, vilami ali drugim nevarnim predmetom upira izvedbi policijske naloge), pri katerih ni mogoče odlašati z ukrepanjem. Dodatna izobraževanja in usposabljanja, boljša zaščitna oprema, večje število policistov, boljši delovni pogoji ipd. pa v takih primerih niso zagotovilo za zmanjšanje tveganja za ogroženost življenja policista ali koga drugega. Predvideno je, da bi električne paralizatorje smeli uporabljati le tisti policisti, ki opravljajo naloge v intervencijskih skupinah in drugih podobnih oblikah dela.

Smo pa pogoje za uporabo električnega paralizatorja še dodatno zaostрили in jih še bolj približali pogojem za uporabo strelnega orožja. Menimo, da so pogoji za uporabo v skladu s priporočili CPT, da morajo biti omejeni na nevarnost za življenje ali hude poškodbe, če je uporaba drugih milejših prisilnih sredstev neuspešna.

V predlogu zakona smo dodali način uporabe električnega paralizatorja (z izstrelitvijo elektrod v osebo in le izjemoma z neposrednim dotikom), s čimer je opredeljen tudi tip električnih paralizatorjev, ki bi jih smeli uporabljati policisti. Zaradi večje preverljivosti uporabe je dodana obveznost, da morajo električni paralizatorji imeti podatkovno bazo podatkov in da morajo po uporabi električnega paralizatorja policisti zagotoviti, da osebo pregleda zdravnik). Na zakonski ravni je dodana obveznost, da morajo biti policisti usposobljeni za uporabo prisilnih sredstev (novi drugi odstavek 74. člena), vsako uporabo pa bo preverila tudi posebna komisija (predlagana sprememba 133. člena). Glede na drugi odstavek 73. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije gre za

uporabo prisilnih sredstev le takrat, ko policisti pri opravljanju policijskih nalog uporabijo katero od sredstev iz prejšnjega odstavka za neposredno delovanje na osebe. Ne glede na navedeno je predvideno spremljanje tudi tistih primerov, ko bodo policisti električni paralizator pripravili za uporabo z vklopom naprave.

Predvideno je, da bi bile posamezne vsebine (opredelitev vrste podatkov, ki jih mora zaradi lažje preverljivosti zakonitosti in strokovnosti uporabe beležiti naprava, predviden postopek po uporabi ...) urejene v podzakonskem predpisu.

Predlog, da bi bili pogoji za uporabo električnega paralizatorja enaki pogojem za uporabo strelnega orožja, ni bil upoštevan (pogoji so primerljivi z uporabo službenega psa brez nagobčnika), bila pa je upoštevana večina ostalih pripomb, ki se nanašajo na zagotavljanje preverljivosti zakonitosti uporabe.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA

mag. Vesna Györkös Žnidar, ministrica

**ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O NALOGAH IN POOBLASTILIH POLICIJE**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

S sprejetjem Zakona o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13 in 23/15 – popr.; v nadaljnjem besedilu: ZNPPol) se je zaključil večji del v letu 2009 začetega projekta prenove policijske zakonodaje. Dotedanji Zakon o policiji sta nadomestila Zakon o organiziranosti in delu v policiji, ki ureja organiziranost policije in posebnosti delovnopravne ureditve in ZNPPol, ki ureja izvajanje policijskih nalog in pooblastil policistov. S tako ureditvijo je bila zagotovljena preglednejša in jasnejša ureditev obsežne tematike.

ZNPPol je temeljni predpis, ki ureja policijska pooblastila. Uvedel je številne novosti, predvsem pa zagotovil večjo sistematičnost, preglednost in jasnost policijskih pooblastil. Vsebuje tudi več varovalk za zagotavljanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Policijsko delo sodi med področja, za katera je značilno, da v zakonu ni mogoče predvideti vseh situacij, s katerimi se lahko srečujejo tisti, ki ga izvajajo. Predlagane spremembe in dopolnitve ZNPPol dopolnjujejo in natančneje urejajo določbe, ki so se med izvajanjem zakona pokazale kot pomanjkljive ali premalo natančno urejene, tako da bo zagotovljena še višja pravna in osebna varnost ljudi in njihovega premoženja in usklajenost z drugimi sistemskimi zakoni.

Med drugim predlog zakona ustrezneje dopolnjuje določbo o izdelavi prirejene identitete, saj je veljavna, ko je za odreditev in izdelavo prirejene identitete za vsak posamičen primer v predkazenskem postopku pristojen posamezni državni tožilec, v praksi tehnično neizvedljiva in povzroča tveganje za osebno varnost neposrednih izvajalcev prikritih preiskovalnih ukrepov.

V skladu s spremembo Sklepa Sveta 2007/533/PNZ z dne 12. junija 2007 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi druge generacije schengenskega informacijskega sistema (SIS II) (v nadaljnjem besedilu: Sklep), ki je stopil v veljavo 9. aprila 2013, je bilo treba dopolniti določbe o prikriti in namenski kontroli.

Veljavna ureditev ne omogoča podrobnejšega varnostnega pregleda pred nastanitvijo tujca v center za tujce zato je občasno prihajalo do primerov, ko so tujci manjše nevarne predmete, ki jim ob nastanitvi niso bili odvzeti, uporabili za samopoškodovanje ali napad na druge osebe.

V praksi so primeri, ko policisti na podlagi zakona osebi zasežejo predmet, kasneje pa ji ga morajo vrniti. Pri tem prihaja do primerov, ko se oseba kljub pozivom, da sporoči, kdaj naj ji vrnejo predmete (največkrat gre za predmete brez vrednosti ali pa je ta majhna), ne odziva, hkrati pa se nedvoumno ne izjasni, da predmeta ne želi več imeti v lasti. Taki predmeti so v policijski enoti lahko tudi več let, saj ni podlage za njihovo prodajo, brezplačen odstop ali uničenje.

Predvsem predstavniki nevladnih organizacij, ki so v pogostem stiku z žrtvami nasilja v družini, ob različnih priložnostih zaradi učinkovitejše prekinitev nasilja in umika nasilneža od žrtve izpostavljajo nujnost podaljšanja ukrepa, saj naj bi žrtev ob sedanji ureditvi imela premalo časa, da se (tudi ob njihovi pomoči) čim bolj seznani s pravicami in da se ustrezno pripravi na nadaljnje postopke pred pravosodnimi organi.

Policisti smejo izjemoma osebo pridržati tudi v drugih prostorih in ne le v prostorih za pridržanje, veljavna določba pa v tovrstnih primerih ne določa možnosti izvedbe podrobnejšega varnostnega pregleda, ki bi omogočil policistom, da osebi odvzamejo vse predmete, primerne za napad ali samopoškodovanje.

Pri spremljanju uporabe prisilnih sredstev in napadov na policiste se že dlje časa ugotavlja delna praznina med palico in strelnim orožjem, saj policisti (razen vodnikov službenih psov) nimajo ustreznega prisilnega sredstva, s katerim bi lahko varno (z varne razdalje) in učinkovito obvladali osebo, ki se aktivno upira ali napada z orožjem ali nevarnim predmetom (nož, palica, razbita

steklenica ipd.). Posledično je nevarnost za nastanek posledic zaradi ukrepanja tako pri policistih kot pri osebah, zoper katere policisti uporabijo prisilna sredstva (še posebej, ko gre za osebe, ki so pod vplivom alkohola, prepovedanih drog ali so v nepojasnjem psihičnem stanju), bistveno večja. Izkušnje tujih policij kažejo, da policisti v tovrstnih primerih zelo uspešno uporabljajo električne paralizatorje.

Zbiranje podatkov o potnikih je eden izmed ukrepov, ki jih širša mednarodna skupnost vse pogosteje uporablja kot učinkovit in proaktiven pristop za preprečevanje terorizma. Podatki so namenjeni za izsleditev iskanih oseb in predmetov ter strateškemu in operativnemu ocenjevanju tveganj posameznikov, ki bi lahko bili povezani s kriminalno dejavnostjo, njihova obdelava pa je namenjena preprečevanju, odkrivanju, preiskovanju ali pregonu terorističnih in drugih hudih kaznivih dejanj, in sicer za odkritje in prijetje storilcev in sotorilcev navedenih kaznivih dejanj, razkritje kriminalnih mrež in povezave med njihovimi člani in dokazovanje krivde za storitev navedenih kaznivih dejanj.

Z dograditvijo avtocestnega omrežja se je glavnina prometnih tokov preselila na omenjene ceste. S širjenjem evropskih integracij se odpirajo meje, s tem pa se je povečal pretok vozil in ljudi preko Slovenije. Zaradi specifičnosti avtocestno omrežje ne omogoča izvajanja klasičnega policijskega nadzora cestnega prometa oziroma je ta otežen, kar izrabljajo storilci kaznivih dejanj in tudi storilci hujših prekrškov. Tuje policije klasične oblike nadzora uspešno nadomeščajo z uvedbo tehničnih sredstev za optično prepoznavo registrskih tablic.

V skladu z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. U-I-312/11 z dne 13. februarja 2014, predlagana sprememba natančneje določa hrambo profilov odvzetih vzorcev DNK oseb, ki so bile osumljene, niso pa bile pravnomočno obsojene za očitano kaznivo dejanje. Ustavno sodišče Republike Slovenije je odločilo, da je bila prva alineja prvega odstavka 63. člena Zakona o policiji (Uradni list RS, št. 66/09 – uradno prečiščeno besedilo in 22/10) v neskladju z Ustavo Republike Slovenije, kolikor je omogočala, da so se lahko profili odvzetih vzorcev DNK oseb, ki so bile osumljene, niso pa bile pravnomočno obsojene za očitano kaznivo dejanje, hranili vse do zastaranja kazenskega pregona, ter da je bil 64. člen istega zakona v neskladju z Ustavo Republike Slovenije, kolikor je omogočal, da so se lahko profili odvzetih vzorcev DNK oseb, ki so bile osumljene, niso pa bile pravnomočno obsojene za očitano kaznivo dejanje, obravnavali skladno s predpisi, ki urejajo poslovanje organov javne uprave s stalno zbirko dokumentarnega gradiva oziroma ravnanje z javnim arhivskim gradivom. Čeprav je ZNPPol v primerjavi z ZPol način ravnanja s podatki natančneje opredelil (določil je rok njihove hrambe, ravnanje s podatki po poteku roka hrambe (blokiranje), končno uničenje po poteku roka hrambe blokiranih podatkov, kdo in v katerih primerih sme dostopati do teh podatkov), je bilo na podlagi preučitve odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije ugotovljeno, da bi bilo treba v ZNPPol hrambo podatkov še natančneje urediti.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predloga sprememb in dopolnitev ZNPPol so:

- ureditev hrambe profilov odvzetih vzorcev DNK v skladu z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. U-I-312/11 z dne 13. februarja 2014;
- dopolnitev in natančnejša ureditev določb na področju opravljanja policijskih nalog in izvajanja policijskih pooblastil.

Rešitve so oblikovane na podlagi primerjalnopravnih pregledov ter dosedanjih izkušenj in ugotovitev tako, da je izražena potrebna skrb pri spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, hkrati pa zadostujejo potrebam policijske organizacije po učinkovitem zagotavljanju varnosti v skupnosti (kot na primer pri preprečevanju in obravnavanju nasilja v družini), upošteva, da je tudi varnost ena od temeljnih človekovih pravic.

Pri pripravi predloga zakona so bili upoštevani mednarodne konvencije o varstvu človekovih pravic, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in priporočila domačih in tujih institucij ter organizacij, ki se ukvarjajo z varovanjem človekovih pravic v policijskih postopkih (npr. Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nehumanega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (CPT)). Izhodišča pri pripravi predloga zakona so bile tudi analize, raziskave in projekti, ugotovitve nadzorov, stališča varuha človekovih pravic, sodne prakse in odločitve ustavnega sodišča ter teorija in praksa sodobnih demokratičnih policij.

2.2 Načela

Predlagane spremembe in dopolnitve ne spreminjajo temeljnih načel veljavnega zakona. Še posebej pa so podkrepljena načela, ki spodbujajo najvišje standarde policijskega dela, spoštovanje pravne države in človekovih pravic v vseh policijskih postopkih, zaupanje javnosti v delo policije, sisteme odgovornosti za delo policistov ter razumevanje in odprtost policije do državljanov ter krepitev policijskega dela v skupnosti. V gradivu je posebej poudarjeno tudi načelo spoštovanja človekove osebnosti - še posebej skrbno ravnanje z osebami, ki potrebujejo pomoč in skrb (otroci in mladoletniki, žrtve nasilja v družini) ter načelo sorazmernosti - uspešna izvedba policijske naloge z najmanjšimi škodljivimi posledicami.

2.3 Poglavitne rešitve

Temeljne novosti predloga zakona so:

– **Določen je način delovanja drugih državnih organov pri izvajanju nalog in pooblastil policije, ki jasno določa**, da pri aktivnosti, ko javni uslužbenci oziroma uradne osebe drugih državnih organov (v okviru Policije) neposredno sodelujejo pri izvajanju nalog in pooblastil policije, izvajajo te v celoti v okviru policije in pod njenim vodenjem (načelo subordinacije);

– **Natančneje določen način izdelave prirejene identitete** tako, da je posebej urejen način izdelave prirejene identitete in posebej njena dejanska uporaba.

– **Razširjen je nabor ukrepov, ki so potrebni za izsleditev iskane osebe, ki potrebuje pomoč**, saj v praksi prihaja do primerov, ko osebi pomoči ni mogoče pravočasno zagotoviti, ker policija ne razpolaga z informacijami, ki bi pripomogle k pravočasno izsleditvi pogrešane osebe. Pri občutljivejših posegih v človekovo zasebnost so predvidene tudi ustrezne varovalke za izvedbo posameznih ukrepov (npr. privolitev bližnjih, s katerimi pogrešana oseba živi v skupnem gospodinjstvu, odredba preiskovalnega sodnika).

– **Uskladitev določb glede prikrite in namenske kontrole** s Sklepom Sveta 2007/533/PNZ z dne 12. junija 2007 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi druge generacije schengenskega informacijskega sistema (SIS II), ki je stopil v veljavo 9. aprila 2013. Sklep je nadomestil Konvencijo o izvajanju schengenskega sporazuma v delu, ki se nanaša na schengenski informacijski sistem.

– **Podrobnejša opredelitev primerov, ko smejo policisti zaradi varne izvedbe policijskega postopka opraviti varnostni pregled**. Ureditev omogoča policistom, da v primerih, ko je treba s službenim vozilom policije osebo v postopku odpeljati na določen kraj, pred prevozom opravijo varnostni pregled in se tako prepričajo, da oseba pri sebi nima nevarnih predmetov, ki bi jih med prevozom lahko uporabila za napad ali samopoškodovanje.

Podobno kot pred namestitvijo osebe v prostor za pridržanje je tudi pri nastanitvi tujcev v center za tujce pomembno, da se policisti prepričajo, da oseba pri sebi nima nevarnih predmetov (policisti so v času nastanitve odgovorni za njihovo varnost). Zelo pomembno je, da policisti osebam odvzamejo tudi tiste nevarne predmete, ki jih z običajnim varnostnim pregledom ni mogoče otipati (britvice ipd.), navedeno je omogočeno z uzakonitvijo podrobnejšega varnostnega pregleda v tovrstnih primerih.

– **Dopolnitev določb o prepovedi približevanja** zaradi večje zaščite žrtve nasilja v družini bo omogočila večji pomen podatkov, ki jih imajo nevladne in druge organizacije, ki sodelujejo pri obravnavi nasilja v družini in pri ustrezni pripravi žrtve na nadaljnje postopke pred pravosodnimi organi. Podaljšanje ukrepa na 15 dni pa bo pripomoglo k boljšim pogojem za seznanjanje žrtve z možnostmi, ki so ji na razpolago (vključno z možnostjo podati predlog za podaljšanje ukrepa).

– **Zaostritev ukrepov v zvezi z nasiljem na športnih prireditvah** (podaljšanje prepovedi udeležbe na športnih prireditvah z enega na dve leti in prekinitev potovanja v primerih, ko so v prevoznem sredstvu, s katerim skupina organizirano potuje na športno prireditev, najdeni orožje, pirotehnični izdelki, palice in drugi predmeti, na podlagi katerih je jasno razvidno, da ima skupina namen kršiti javni red) so ukrepi, ki so potrebni za preprečevanje hujših kršitev javnega reda na športnih prireditvah in s tem zagotovitev večje varnosti ostalih udeležencev športnih prireditev.

– **Uzakonitev novega prisilnega sredstva – električnega paralizatorja**

Vsak posameznik ima pravico, da je v policijskem postopku obravnavan tako, da mu izvedba policijske naloge ali morebitna uporaba prisilnega sredstva, glede na okoliščine, povzroči najmanjše škodljive

posledice. Obveznost države pa je, da tudi z vidika sorazmernosti ob sledenju ustavno dopustnega cilja (v tem primeru varnosti policista in osebe v policijskem postopku) policistu omogoči, da pri ukrepanju izbira med prisilnimi sredstvi, s katerimi bo z najmanjšimi posledicami za osebo, zoper katero jih bo uporabil, zagotovil izvedbo policijske naloge. Glede na navedeno zdaj obstaja delna praznina med palico in strelnim orožjem, saj policisti (razen vodnikov službenih psov) nimajo ustreznega prisilnega sredstva, s katerim bi lahko z varne razdalje in učinkovito obvladali osebo, ki se aktivno upira z orožjem ali nevarnim predmetom (nož, palica, razbita steklenica ipd.). Policisti imajo sicer plinski razpršilec, ki pa je učinkovit le v primeru, če dražilna snov pride v stik z očmi (policist mora s curkom plinskega razpršilca osebo zadeti v oči). Praksa kaže, da je njegova učinkovitost omejena pri duševnih bolnikih, odvisnikih od prepovedanih drog ali oseb, ki so pod vplivom alkohola, pri osebah, ki nosijo očala, kape s ščitnikom ipd., pomemben vpliv na učinkovitost pa imajo tudi zunanji dejavniki, kot so veter, močan dež, prevelika razdalja ipd.

Pomembna prednost električnega paralizatorja je, da ne deluje na človekovo voljo za upiranje, temveč na njegovo zmoglost upiranja. Njegovi učinki so zelo predvidljivi, zaradi obvladanja nevarne osebe na varni razdalji pa so dokazano manjše možnosti za poškodbe oseb in policistov kot pri uporabi drugih (tudi načeloma milejših) prisilnih sredstev, saj praviloma ne pride do neposrednega stika med policistom in osebo. Električni paralizator, v primerjavi z drugimi prisilnimi sredstvi, omogoča tudi največjo možno stopnjo nadzora pri uporabi, saj je čas, trajanje in druge podatke o uporabi mogoče kadar koli preveriti, posnetek kamere, nameščene na ročaj naprave, pa omogoča nazoren vpogled tako v način uporabe kot tudi v upravičenost uporabe.

Na nujnost uporabe električnega paralizatorja (na trgu trenutno ni drugega primerljivega prisilnega sredstva) vsako leto kažejo primeri, ki bi jih policisti, če bi imeli ustrezna prisilna sredstva, lahko varneje in uspešneje zaključili. V enem izmed takih primerov, ki se je zgodil leta 2015 v frančiškanski cerkvi v Ljubljani, sta policista ukrepala zoper duševnega bolnika, ki se je z nožem hudo telesno poškodoval. Vsakič, ko sta se mu skušala približati, da bi preprečila nadaljnje samopoškodovanje, je z nožem zamahnil proti njima. Policista sta zoper njega uporabila plinski razpršilec, ki pa nanj ni učinkoval. Ker nista imela drugega prisilnega sredstva, s katerim bi ga lahko z varne razdalje obvladala, sta najprej poizkušala zbiti nož iz roke z ročajem metle, obvladala pa sta ga šele tako, da sta vanj vrgla dva stola in nato še mizo, s katero sta ga zadela tako, da je izpustil nož. Nato sta ga s telesno silo obvladala in mu zagotovila zdravniško pomoč (ugotovljeno je bilo, da moški boleha za shizofrenijo).

Eden takih primerov se je zgodil tudi 5. decembra 2015, ko je zdravnica policijsko enoto zaprosila za asistenco pri prisilni hospitalizaciji osumljenega. Zoper osumljenega, ki je pri sebi imel kuhinjski nož, ki ga na ukaz policistov ni hotel odvreči, so policisti uporabili plinski razpršilec. Osumljeni si je z eno roko zakril obraz z drugo pa je nož možno zalučal proti policistom. Pri tem je s konico noža zadel enega izmed policistov (nosil je neprebojni jopič) in mu poškodoval levi spodnji predel trebuha, in sicer je zadobil vrezno rano dolžine 7 cm, ki je segala v podkožje (policist je bil z reševalnim vozilom odpeljan v splošno bolnišnico, kjer so mu oskrbeli rano). Osumljenega so policisti obvladali s telesno silo in sredstvi za vklepanje in vezanje.

Praksa kaže, da veliko posameznikov nosi orožje ali druge nevarne predmete, ki jih v postopkih s policisti uporabijo pri upiranju ali napadu na policiste. Največja nevarnost policistom grozi pri posredovanju v zaprtih prostorih, kjer je zaradi omejenega prostora skoraj nemogoče ohraniti primerno varnostno razdaljo (raziskave in praktični poizkusi kažejo, da varna razdalja (npr. pred napadom z nožem), na kateri policist še lahko zavaruje svoje življenje ob nenadnem napadu nanj, znaša 6,4 metra). Balistični zaščitni jopiči sicer do določene stopnje varujejo tudi pred poškodbami z ostrimi predmeti, ne varujejo pa ranljivih delov, kot so vratne arterije, deli pod ključnico in okončine. Navedeno nedvomno dokazuje, da je treba kršitelja, ki ne upošteva ukazov policistov, onesposobiti na varni razdalji, še preden lahko uresniči svojo grožnjo.

Električni paralizator bo omogočil policistom, da bodo postopke v takih primerih zaključili varneje in z minimalnimi posledicami tako za policiste kot tudi za osebo, zoper katero bi prisilno sredstvo uporabili.

Ureditev pogojev za uporabo električnega paralizatorja je v skladu s priporočili Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nehumanega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (CPT), da morajo biti pogoji omejeni na nevarnost za življenje ali hude poškodbe, če je uporaba drugih milejših prisilnih sredstev neuspešna.

Tudi temeljna načela Organizacije združenih narodov o policijski rabi sile in strelnega orožja, sprejeta na 8. kongresu ZN o preprečevanju kriminala in ravnanju s storilci (Havana, Kuba, 27. avgust do

7. september 1990) vladam in varnostnim organom svetujejo razvoj čim širšega razpona sredstev in opremljenosti delavcev varnostnih organov z orožjem in strelivom, ki bi omogočil različno uporabo sile in strelnega orožja, vključno z razvojem nesmrtonosnega orožja za onesposabljanje, ki bi ga uporabljali v ustreznih situacijah, z namenom, da bi okrepili omejitve sredstev, ki bi lahko povzročila smrt ali ranila osebo.

– Opredelitev pogojev za uporabo oborožitve, vozil in opreme, ki ni sistemizirana in tipizirana za uporabo v policiji

Predlagana ureditev bo omogočila uspešno ukrepanje policistov v primeru ekstremnih oblik terorizma, ko storilci uporabljajo vojaška sredstva, taktiko ter opremo in bi bila uporaba tipizirane opreme in oborožitve neuspešna.

– Opredelitev pogojev za zbiranje podatkov o letalskih potnikih

Terorizem je danes ena izmed najpogostejših tem dnevnih poročil, kljub temu da obstaja že od samega obstoja človeštva. V zadnjem času pa se najpogostejše oblike terorizma vse pogostejše pojavljajo tudi v Evropi. Terorizem pomeni napad na svobodo in varnost kot temeljni demokratični družbeni vrednoti, pri čemer so za teroriste človeške žrtve postranskega pomena. Gre za najhujše oblike povzročanja splošnega strahu in negotovosti s posledicami za življenje in zdravje ljudi ter za njihovo premoženje. Sam boj proti terorizmu je težaven, dolgotrajen, izčrpavajoč in zahteva velika finančna sredstva.

Vse pogostejše teroristične grožnje in napadi so privedli do tega, da je širša mednarodna skupnost začela razmišljati o odločnejšem, načrtnem in bolj sistematičnem boju zoper tovrstne varnostne grožnje, ki resno in neposredno ogrožajo mednarodno in nacionalno varnost.

Evropski svet v stockholmskem programu uporabo podatkov o potnikih (PNR) prepozna kot učinkovit proaktiven in usmerjen pristop za boj proti terorizmu in drugim hujšim oblikam kriminalitete. V ta namen je Evropska komisija v okviru razvojnega programa ISEC, ki je namenjen za sofinanciranje ukrepov za preprečevanje in boj proti kriminalu za obdobje 2007–2013, v letu 2013 izvedla razpis in razdelila evropska finančna sredstva štirinajstim državam članicam (Sloveniji, Bolgariji, Estoniji, Španiji, Franciji, Italiji, Latviji, Litvi, Madžarski, Nizozemski, Avstriji, Romuniji, Finski in Švedski), ki so se prijavile na projekt PNR.

Slovenska policija je v okviru EU PNR projekta začela izvajati svoj nacionalni SI PNR projekt, pri čemer se je zavezala, da bo do konca projekta vzpostavila pogoje za obdelavo in uporabo podatkov o potnikih PNR v mednarodnem letalskem prometu. Za ta namen je bila v začetku leta 2014 v upravi kriminalistične policije ustanovljena nova specializirana enota policije, ki bo po zaključku projekta pristojna za zbiranje informacij o potnikih v letalskem prometu, za njihovo hrambo, obdelavo in izmenjavo z drugimi upravičenci.

Podatki PNR (podatki, ki jih potniki posredujejo letalskim prevoznikom ob rezervaciji oziroma nakupu letalske karte, zato jih prevozniki hranijo v svojem sistemu rezervacij letalskih kart) predstavljajo dodano vrednost podatkom o potnikih, t. i. Advance Passenger Information (podatki API), ki so razvidni iz strojno čitljivega dela potovalnega dokumenta in jih letalski prevozniki hranijo v sistemu vzletne kontrole. Podlago za obdelavo teh podatkov daje Zakon o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10).

Podatki API ob neposredni letališki kontroli ob vkrcanju potnikov na letalo pripomorejo k identifikaciji posameznikov in izsleditvi iskanih ter drugih operativno zanimivih oseb, na drugi strani pa podatki PNR služijo strateškemu in operativnemu ocenjevanju tveganj posameznikov, ki so povezani s kriminalno dejavnostjo.

Obdelava podatkov o potnikih se bo izvajala z namenom preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja ali pregona terorističnih in drugih hudih kaznivih dejanj, in sicer za odkritje in prijetje storilcev in sotorilcev omenjenih kaznivih dejanj, razkritje kriminalnih mrež in povezave med njihovimi člani in dokazovanje krivde za storitev navedenih kaznivih dejanj.

Podatke o potnikih pridobijo letalski prevozniki v dveh ločenih podatkovnih bazah podatkov, v evidenci vzletne kontrole in evidenci rezervacije letalskih kart. Podatki o potnikih (PNR, API) se bodo pridobivali od letalskih prevoznikov in nadalje obdelovali za redne in posebne lete na zunanjih in notranjih EU letih. Namen podatkov API pri tem je v zakonu opredeljen na izsleditev iskanih oseb in predmetov, na izvedbo ustreznih ukrepov, ki temeljijo na podatkih iz določenih evidenc policije v povezavi s terorističnimi in drugimi hudimi kaznivimi dejanji ter na učinkovit boj proti nezakonitemu priseljivanju in izboljšanje mejne kontrole pri prevozu oseb preko zunanjih meja EU. Za podatke PNR pa je določen

namen za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in drugih kataloško določenih hudih kaznivih dejanj.

– Uporaba tehničnih sredstev za optično prepoznavo registrskih tablic pri nadzoru cestnega prometa

Med temeljne naloge policije spadata tudi nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet. Pri nadzoru cestnega prometa policisti med drugim preverjajo, ali vozila in vozniki izpolnjujejo pogoje za udeležbo v prometu (ali so vozila registrirana, ali imajo veljavno prometno dovoljenje, ali so označena z ustreznimi registrskimi tablicami, ali so vozila ustrezno zavarovana, ali voznik poseduje veljavno voziško dovoljenje za vožnjo vozil ipd.). Ker navedenih kršitev praviloma ni mogoče vezati na zunanji, vnaprej viden znak (t. i. sprožilno situacijo za ukrepanje), je tak nadzor lahko učinkovit samo, če je preventiven, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do njega šele potem, ko bi posledice kršitve že nastale.

Opravljanje nalog na področju varnosti cestnega prometa je tesno povezano z izvajanjem ostalih nalog policije. Pri nadzoru policisti ugotavljajo, ali v zvezi z vozilom ali voznikom obstajajo druge okoliščine, ki terjajo izvedbo določenih ukrepov (ali je vozilo ukradeno, ali so na vozilo nameščene ukradene registrske tablice, ali je zoper voznika razpisan ukrep odvzema prostosti, morebiten obstoj razlogov za sum storitve drugega kaznivega dejanja itd.).

Z dograditvijo avtocestnega omrežja se je glavčina prometnih tokov preselila na te ceste. Prav tako se s širjenjem evropskih integracij odpirajo meje, s tem pa se je povečal pretok vozil in ljudi preko Slovenije predvsem po avtocestnem omrežju. Na avtocestah ni mogoče izvajanje klasičnega policijskega nadzora oziroma je ta zelo otežen in povezan z večjimi posegi v svobodo gibanja oseb (npr. preusmeritve prometa preko počivališč, kjer se opravlja nadzor). Avtomatizirano preverjanje registrskih tablic in s tem povezano preverjanje vozil in lastnikov vozil pa omogoča predselekcijo vozil, ki jih je treba ustaviti, in tako prispeva k večji varnosti v cestnem prometu in javni varnosti nasploh. Hkrati pomeni tudi manjše število posegov v človekove pravice oseb (predvsem omejitve gibanja), ki se ravna v skladu s predpisi (vsaka ustavitev vozila zaradi nadzora prometa pomeni za voznika najmanj določeno izgubo časa, lahko pa tudi druge nevšečnosti).

Namen uporabe tehničnih sredstev za optično prepoznavo registrskih tablic je točno določen in je vezan le na najhujše kršitve cestnega prometa, zaradi katerih je treba vozila ali voznika izločiti iz prometa, kot tudi primere, ko je treba izslediti ukradeno vozilo ali iskano osebo. Pomembno je tudi, da bodo podatki, ki ne bodo uporabljeni za izvedbo policijskih nalog, brisani takoj;

– Natančneje je določen način uporabe tehničnih sredstev pri zbiranju podatkov zaradi opravljanja policijskih nalog.

Pri tem ne gre za nova pooblastila, temveč zgolj za bolj določno opredeljene načine uporabe teh tehničnih sredstev oziroma nosilce, na katere so ta tehnična sredstva lahko nameščena (predvsem tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio snemanje). Pri tem so natančno določena pooblastila iz tega in drugih zakonov (»*numerus clausus*«), pri katerih smejo policisti zaradi zbiranja podatkov uporabiti brezpilotne zrakoplove;

– Nove evidence, ki jih sme zaradi opravljanja policijskih nalog voditi policija

Poleg evidence oseb, prijavljenih na let in evidence oseb iz sistema rezervacij letalskih kart, ki sta posledica predloga o zbiranju podatkov o potnikih v letalskem prometu, predlog prinaša še dve novi evidenci, in sicer evidenco oseb za izločitev in evidenco gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb.

Z vzpostavitev evidence oseb za izločitev se bo povečala pravna varnost in zmanjšal poseg v telesno integriteto oseb, ki zavarujejo/preiskujejo dokazni material ali opravljajo delo v laboratoriju, da njihov DNK ne bi bil v kazenski evidenci in se primerjal s profili DNK iz kazenskih evidenc v drugih evropskih bazah. Če izločitvena zbirka ne bi bila vzpostavljena, bi se jim moral pri vsakem preiskovalnem dejanju, ogledu ali laboratorijski preiskavi, pri kateri sodelujejo, odvzeti bris ustne sluznice. To bi za nekatere zaposlene v policiji pomenilo odvzem brisa ustne sluznice tudi večkrat na dan, kar je nesorazmeren poseg v telesno integriteto posameznika. Izločitvena evidenca je hkrati tudi temelj za zagotavljanje kakovosti preiskav DNK in eno izmed priporočil ENFSI (evropska mreža forenzičnih inštitutov) glede vodenja evidenc DNK. Ob analizi stanja v Evropi, pri kateri je sodeloval tudi Nacionalni forenzični laboratorij, je bilo ugotovljeno, da tovrstno evidenco vodi večina laboratorijev v Evropi, začeli so jo voditi tudi proizvajalci opreme za DNK laboratorije in proizvajalci vatiranih palčk za odvzem brisov ustnih sluznic.

Vzpostavitev evidence gradiv spolnega izkoriščanja oseb, mlajših od osemnajst let (ang. National Child Sexual Exploitation Database; v nadaljnjem besedilu: NCSE), je v skladu z Direktivo 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ in zavezami Vlade Republike Slovenije, v okviru bruselske Izjave o zagonu globalnega zavezništva proti spolnemu zlorabljanju otrok na internetu z dne 5. decembra 2012 in Londonske izjave (WePROTECT) o sodelovanju v boju proti internetnemu spolnemu izkoriščanju otrok z dne 10. in 11. decembra 2014.

Namen evidence je izvesti proces VID (»victim identification process«), ki je mednarodno uveljavljen termin med preiskovalci spolnega izkoriščanja oseb, mlajših od 18 let, na podlagi centralno zbranih, evidentiranih in definiranih gradiv, kar omogoča izvajanje učinkovitejših preiskav ugotavljanja identitete oseb, mlajših od osemnajst let, ki so oškodovane s kaznivim dejanjem zoper spolno nedotakljivost iz devetnajstega poglavja KZ-1, pri čemer je nad njimi prišlo do dokumentirane spolne zlorabe oziroma prepovedanega dokumentiranja spolne aktivnosti. Namen evidence je najti oškodovano osebo in ji zagotoviti zaščito (policija obvesti socialno službo, ta mladoletno osebo umakne iz tega okolja, zagotovi se psihološka obravnava ipd.).

– Na novo urejen način hrambe v evidenci preiskav DNK, evidenci daktiloskopiranih in evidenci fotografiranih oseb

Določeno je, da se podatki iz navedenih evidenc brišejo v roku 45 dni od pravnomočne ustavitve kazenskega postopka oziroma od pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe.

Opredeljena je tudi izjema na podlagi katere se podatki v omenjenih evidencah po blokiranju, za določena milejša kazniva dejanja hranijo največ osem let od izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe, kadar državni tožilec ovadbo ali obtožni predlog odstopi v postopek poravnavanja na podlagi določbe 161. a člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 8/16 – odl. US, v nadaljevanju: ZKP) ali kadar sme s soglasjem oškodovanca odložiti kazenski pregon (162. člen ZKP), če je osumljenec pripravljen ravnati po navodilih državnega tožilca in izpolniti določene naloge, s katerimi se zmanjšajo ali odpravijo škodljive posledice kaznivega dejanja.

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti odločilo, da je bila prva alineja prvega odstavka 63. člena Zakona o policiji (Uradni list RS, št. 66/09 – uradno prečiščeno besedilo in 22/10) v neskladju z Ustavo Republike Slovenije, kolikor je omogočala, da so se lahko profili odvzetih vzorcev DNK oseb, ki so bile osumljene, niso pa bile pravnomočno obsojene za očitano kaznivo dejanje, hranili vse do zastaranja kazenskega pregona, ter da je bil 64. člen istega zakona v neskladju z Ustavo Republike Slovenije, kolikor je omogočal, da so se lahko profili odvzetih vzorcev DNK oseb, ki so bile osumljene, niso pa bile pravnomočno obsojene za očitano kaznivo dejanje, obravnavali skladno s predpisi, ki urejajo poslovanje organov javne uprave s stalno zbirko dokumentarnega gradiva oziroma ravnanje z javnim arhivskim gradivom.

– Sodelovanje policije z varnostnimi organi drugih držav

Pri izvajanju policijskih nalog, pri katerih policisti sodelujejo z varnostnimi organi drugih držav, se predvsem na področju čezmejnega sodelovanja s policijami sosednjih držav pojavlja potreba po lažjem in hitrejšem prenosu informacij v določenih primerih (npr. pri čezmejnem zasledovanju). V takih primerih bi bil prenos informacij bistveno lažji, če bi potekal preko zaščitenege telekomunikacijskega radijskega omrežja, ki omogoča prenos govornih in podatkovnih informacij. Na ta način bi bila zagotovljena višja zaščita prenosa govornih in podatkovnih komunikacij med izbranimi uporabniki ter večja mobilnost uporabnikov, izboljšala bi se kakovost operativnega dela policije obeh držav in dosegljivost med uporabniki v realnem času.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona v letu 2016 ne bo imel finančnih posledic.

V prvem letu po uveljavitvi zakona (2017) bo policija za potrebe usposabljanja nabavila 15 električnih paralizatorjev in za to porabila približno 15.000,00 EUR.

V naslednjem letu (2018) bo nabavila predvidoma še 25 električnih paralizatorjev v skupni višini 25.000,00 EUR.

V Zakonu o nalogah in pooblastilih policije se vzpostavlja pravna podlaga za ustanovitev, delovanje in uporabo nove policijske evidence, ki se imenuje Evidenca gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb (ang. National Child Sexual Exploitation Images Database, v nadaljevanju: NCSE DB).

Vzpostavitev delovanja NCSE DB kot orodje preiskovalnim organom definirata tudi dva mednarodna dokumenta:

- Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ, zlasti določbe tretjega in četrtega odstavka 15. člena, drugega odstavka 19. člena, šestega odstavka 20. člena in tretjega odstavka 23. člena
- Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo (MKZOSIZ, Lanzarotska konvencija; Uradni list RS, št. 71/2013), določba 2. alineje petega odstavka 30. člena.

Vlada Republike Slovenije se je v okviru Bruselske Izjave o zagonu globalnega zavezništva proti spolnemu zlorabljanju otrok na internetu s 5. decembra 2012 (ang. Declaration on the Launch of the Global Alliance against child sexual abuse online, Brussels), prva in druga alineja pod 1. točko, ter - v okviru Londonske Akcijske izjave »Mi ščitimo« z 10. in 11. decembra 2014 (ang. Statement Of Action: We Protect Summit, London), prvo poglavje »Global action to identify and protect victims«, pod točkami od 1 do 6, zavezala, da bo poskrbela za vzpostavitev delovanja ustreznih preiskovalnih orodij za identifikacijo mladoletnih žrtev spolnega izkoriščanja, kar nedvomno predstavlja novo-nastajajoča evidenca NCSE DB.

Za vzpostavitev evidence gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb (NCSE) so predvidena finančna sredstva, ki za obdobje 2017-2021 znašajo 1.271.900,00 EUR.

V letu 2016 ni predvidenih finančnih posledic. V prvem letu po uveljavitvi zakona (2017) bo Policija za potrebe konstrukcije/formiranja tehnične osnove in usposabljanja članov delovne skupine porabila 40.000,00 EUR. V naslednjih letih (2018, 2019, 2020, 2021) bo nabavila potrebne diskovne zmogljivosti, računalnike in pripadajočo opremo, programsko opremo za obdelovanje gradiv ter licence, izgrajevala sistem delovanja NCSE, testirala delovanje NCSE ob sodelovanju zunanjih strokovnjakov, izdelala specifičen program usposabljanja, ter izvedla usposabljanje za delo s programsko opremo in za delo z NCSE, vzpostavila ustrezno varno povezavo NCSE z Mednarodno zbirko posnetkov spolnega izkoriščanja otrok (ICSE), s katero upravlja Generalni sekretariat INTERPOLA, ter nato skrbela za ustrezno upravljanje in vzdrževanje NCSE, za kar se predvideva skupaj 1.231.900,00 EUR.

Policija ima za vzpostavitev in nemoteno delovanje nove evidence že zagotovljena finančna sredstva iz Sklada za notranjo varnost (ISF-P), in sicer za realizacijo točk pod zaporednima številčkama 3 in 8 (skupaj 45.500,00 EUR) Sredstva bodo načrtovana v proračunih za leta 2018 do 2021, kar pomeni, da bo v obdobju od 2018 do 2021 za vzpostavitev evidenc potrebno nameniti še 1.186.400,00 EUR integralnih sredstev.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva, potrebna v letu 2017 v skupni višini 333.000 EUR, so zagotovljena v okviru proračunske postavke PP 1226 Sredstva za izvajanje temeljne policijske dejavnosti, NRP 1714-07-0020 (oziroma 1714-17-0012 v spremembi proračuna za leto 2017) Posebna tehnična sredstva in pripomočki za nakup paralizatorjev in na proračunski postavki PP 5572 Materialni stroški, ukrep 1714-11-0010 (oziroma 1714-17-0007 v spremembi proračuna za leto 2017) Operativna podpora policijskim nalogam za vzpostavitev Evidence gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb.

Sredstva, potrebna v letu 2018 v skupni višini 308.000 EUR smo s predlogom proračuna za leto 2018 načrtovali v okviru proračunske postavke PP 1226 Sredstva za izvajanje temeljne policijske dejavnosti, 1714-17-0012 Posebna tehnična sredstva in pripomočki za nakup paralizatorjev in na proračunski postavki PP 5572 Materialni stroški, ukrep 1714-17-0007 Operativna podpora policijskim nalogam, PP 140004 Sklad za notranjo varnost – EU (v višini 75%) in PP 140005 Sklad za notranjo varnost – slo udeležba (v višini 25 %) na NRP 1714-15-0006 Policijsko sodelovanje in boj proti kriminalu – ISF in PP 1236 Posebna sredstva za izvajanje kriminalistične dejavnosti, NRP 1714-17-

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

a. Prirejena identiteta

Način izdelave prirejene identitete zaradi izvajanja prikritih preiskovalnih ukrepov imajo države Evropske unije podobno urejene.

Pravna ureditev na Danskem

Posebne zakonodaje za področje prirejenih listin Danska nima. Dovoljenje za izdelavo prirejenih listin odobrita nacionalni komisar in komandir enote SOCA, vezano na zakonodajo, ki ureja tajne operacije, zaščito prič in tehnično podporo.

Pravna ureditev na Finskem

Policija lahko uporablja prirejene informacije in izdeluje in uporablja prirejene zbirke podatkov, prav tako pa lahko izdeluje in uporablja prirejene dokumente, če so nujno potrebni za zaščito tajnega opazovanja, tehničnega opazovanja, navideznega odkupa, tajnega delovanja in uporabo informatorjev, da bi se zaščitili pred razkritjem.

Odločitev za uporabo prirejenih informacij ali dokumentov sprejme vodja policijske enote, kot je predpisano v odredbi ministrstva za notranje zadeve. Enota, ki je sprejela odločitev o uporabi prirejenih listin, o tem redno poroča ministrstvu, ki je dolžno enkrat letno o tem poročati varuhu človekovih pravic.

Pravna ureditev v Latviji

Pravice oziroma naloge izvajalcev posebnih operativnih preiskav so opredeljene v Zakonu o posebnih operativnih preiskavah. Službe in njihovi uslužbenci pri izvajanju nalog s področja posebnih operativnih preiskav so dolžni oziroma imajo med drugim pravico, da izdelajo ali priredijo dokumente in druga sredstva za prikrivanje dejanske identitete izvajalcev posebnih operativnih preiskav, za prikrivanje dejanskega lastništva sredstev in nepremičnin ali premičnin in prikrivanje dejanske identitete zaposlenih v teh prostorih, in ustanovijo prikrite družbe, uredijo potrebno dokumentacijo, potrebno za delovanje takšne družbe, in priskrbijo drugo dokumentacijo za opravljanje pravnih poslov, s čimer ustvarijo pogoje za verodostojno izvajanje nalog (legenda).

Pravna ureditev v Avstriji

Varnostno-policijski zakon (SPG) v 54.a členu določa, da morajo državni organi na zahtevo ministra zveznega ministrstva za notranje zadeve po 22. členu, prvem odstavku, peti vrstici in zaradi prikrite preiskave (54. člen, tretji odstavek) izdati dokumente, ki zavajajo glede identitete osebe.

Listine se lahko v pravnem prometu uporabljajo le, ko je to potrebno za izpolnitev namena, navedenega v prvem odstavku. Minister zveznega ministrstva za notranje zadeve mora v nalogu za uporabo določiti namen izdaje in področje uporabe listin v pravnem prometu. Varnostni organi morajo dokumentirati vsako uporabo listin v pravnem prometu in v primeru zlorabe ali takoj, ko niso več potrebne zaradi izpolnitve naloge, le-te odvzeti; listine za preventivno zaščito ljudi je treba v skladu z 22. členom, prvim odstavkom odvzeti po obdobju ogroženosti, ki ga določi zvezni minister glede na posamičen primer. Minister zveznega ministrstva za notranje zadeve mora zadevno osebo pred uporabo legende (identitete) poučiti o uporabi listin ter o tem, da ji bodo v primeru zlorabe listine odvzete.

Dokumente, ki zavajajo glede identitete osebe, morajo organi, navedeni v prvem odstavku, izdati na zahtevo ministra za notranje zadeve tudi zaradi priprave ali izvajanja opazovanja (54. člen, drugi odstavek) in prikrite preiskave. Varnostni organi lahko te listine uporabljajo v pravnem prometu za oskrbo s stvarnimi sredstvi in njihovo upravljanje. Za določitev naloge in obveznosti glede dokumentov velja drugi odstavek.

Pravna ureditev na Slovaškem

Področje je urejeno v Zakonu o policiji, ki v 39. in 39.a členu določa:

Sredstva za preiskovalne operativne dejavnosti

1. Za namene tega zakona so sredstva za preiskovalne operativne dejavnosti naslednja: opazovanje oseb in predmetov, kontrolirana pošiljka (18a), kriminalistična obveščevalna dejavnost, uporaba prikritih dokumentov, alarmnih sistemov ter uporaba oseb, ki sodelujejo s policijo, prostori in kraji, ki se uporabljajo pod krinko in prikriti transport predmeta.
2. Policija ima pooblastila, da sredstva preiskovalnih operativnih dejavnosti uporabi za razkritje namernih kaznivih dejanj in sledenje storilcev, zaščito pooblaščenih oseb in agenta, zaščito varovanih objektov, varovanje državne meje in v primerih iz 36. člena; policija je pooblaščen za uporabo sredstev preiskovalnih operativnih dejavnosti, kadar izvaja varnostni pregled, ki ga določa poseben zakon.

Kriminalistično obveščanje/zbiranje podatkov, pooblaščen oseb in tajni agent

1. Za namene tega zakona kriminalistično obveščanje/zbiranje podatkov pomeni dejavnost, ki je usmerjena v pridobivanje, zbiranje in vrednotenje informacij o kaznivih dejanjih in njihovih storilcih ter ustvarjanje pogojev za uporabo tajnega agenta.
2. Za opravljanje nalog na področju kriminalističnega obveščanja/zbiranja podatkov se lahko uporabi policist – pooblaščen oseb, čigar delovanje je pod stalno ali začasno krinko (legendo).
3. Policist, ki izvaja naloge pod stalno ali začasno krinko, se lahko uporabi kot agent, kadar je pooblaščen za izvajanje nalog kriminalističnega obveščanja/zbiranja podatkov pod pogoji, ki jih določa poseben zakon (v Sloveniji ZKP – 155.a člen).
4. Pri izvajanju kriminalističnega obveščanja/zbiranja podatkov je policija pooblaščen, da uporablja podatke in tehnična sredstva tako, da opravi varnostni pregled, kar določa poseben zakon.

Direktor policije je odgovoren za odobritev izdelave in uporabe prirejenih listin, in sicer v vsakem primeru, za katerega so izpolnjeni pogoji za preiskovalne operativne dejavnosti.

Pravna ureditev v Švici

Švicarska zakonodaja je za področje tajnega delovanja sprejela poseben zakon, in sicer Zakon o tajnih preiskavah. 6. člen zakona določa, da preiskovalko ali preiskovalca s prirejenimi podatki, ki spremenijo njeno pravo identiteto, opremi policijsko poveljstvo, ki jim tudi zagotovi, da njihova identiteta ne bo izdana, tudi takrat ne, ko sodelujejo v sodnem postopku kot osebe z informacijami ali priče. Identiteta preiskovalke ali preiskovalca, ki so mu zagotovljeni zaščitni ukrepi, je skrbno varovana tudi po zaključeni preiskavi. V tem primeru se njihovi osebni podatki ne izdajo in ne zabeležijo v spisih postopka. Če je potrebno zaslišanje preiskovalke ali preiskovalca, sprejme organ, ki vodi postopek, v izpolnitev obljube zaupnosti potrebne zaščitne ukrepe (sprememba izgleda in glasu preiskovalke ali preiskovalca, prostorsko ločeno zaslišanje, izključitev javnosti, če drugače uradna tajnost identitete ni zagotovljena, izključitev obtožene osebe, če bi bila s soočenjem povzročena velika nevarnost za preiskovalko ali preiskovalca).

b. Električni paralizator

Države Evropske unije so dolžne v skladu z mednarodnimi standardi in obveznostmi razvijati in uporabljati manj smrtonosna sredstva prisile oziroma manj ubojna sredstva, ki jih ob podanih zakonskih pogojih uporabijo, preden uporabijo najhujše prisilno sredstvo – strelno orožje. Na mednarodni delavnici v okviru združenja ATLAS, katerega članice so specialne enote policije držav članic Evropske unije, na temo manj ubojnih sredstev – sredstev za pasivizacijo, ki je bila med 31. marcem in 2. aprilom 2015 v Bruslju in so se je udeležili tudi predstavniki slovenske specialne enote, je bilo ugotovljeno, da je Slovenija ena izmed redkih držav članic Evropske unije, kjer policisti med prisilnimi sredstvi nimajo elektroinduktivnih sredstev (npr. Taser).

Primerjalnopравни pregled:

Država	Model	Začetek	Pogoji za uporabo
--------	-------	---------	-------------------

	električnih paralizatorjev; kamere	uporabe	
Estonija	X26, kamere imajo, vendar jih ne uporabljajo	2008	Policist sme električni paralizator uporabiti za odvrnitev velike nevarnosti, če je z uporabo drugega prisilnega sredstva, razen strelnega orožja, ni mogoče odvrniti. Pred uporabo morajo narediti vse, da ne ogrozijo druge pomembne koristi. Električni paralizator smejo uporabiti: - če ne morejo preprečiti napada, upiranja ali pobega osebe, - za preprečitev neposredne nevarnosti za življenje ali telesno nedotakljivost, - za preprečitev neposredne izvedbe kaznivega dejanja na prvi stopnji; - za izvedbo pridržanja osebe, ki je osumljena ali obtožena storitve kaznivega dejanja prve stopnje ali za preprečitev pobega te osebe, - za izvedbo pridržanja osebe ali preprečitev njenega pobega, če ji je prostost odvzeta na podlagi sodne odločbe.
Španija (Katalonija)	X26, X26P, kamer nimajo	2006	Generalna določba, da se policist odloči za uporabo prisilnih sredstev glede na okoliščine (upoštevanje sorazmernosti, uporaba najmilejšega sredstva, sicer pa v tveganih situacijah, pri katerih bi lahko prišlo do napada).
Luksemburg	X26, X2, kamer nimajo	2007	Generalna določba, da se policist odloči za uporabo prisilnih sredstev glede na okoliščine (upoštevanje sorazmernosti, uporaba najmilejšega sredstva).
Madžarska	X26, kamer nimajo	2012	Pogoji za uporabo električnega paralizatorja so identični kot za uporabo plinskega razpršilca in gumijevke: a) za preprečitev napada, ki neposredno ogroža življenje ali telesno integriteto njega ali tretjih oseb ali varnost premoženja; b) če ne upošteva zakonitega policistovega ukrepa (ukaza).
Švica (Bern)	X26 do 2013, X2, kamer nimajo	2005	Generalna določba, da se policist odloči za uporabo prisilnega sredstva glede na okoliščine (upoštevanje sorazmernosti, uporaba najmilejšega sredstva).
Švica (Basel)	X26 do 2013, X3, X2, kamer nimajo	2005	Generalna določba, da se policist odloči za uporabo prisilnega sredstva glede na okoliščine (upoštevanje sorazmernosti, uporaba najmilejšega sredstva).
Belgija	M26 zamenjali z X26 do 2015, v fazi menjave z X2, kamer nimajo	1998	Generalna določba, da se policist odloči za uporabo prisilnega sredstva glede na okoliščine in je to nujno potrebno (upoštevanje sorazmernosti, uporaba najmilejšega sredstva).
Hrvaška	X26	2008	Zakonsko ga ne umeščajo med prisilna sredstva, temveč ga obravnavajo kot posebno vrsto orožja, zato njegovo uporabo odredi generalni direktor policije.
Litva	X26		Električni paralizator lahko policist uporabi pod enakimi pogoji kot druga prisilna sredstva, razen

			strelnega orožja: - če je to potrebno za preprečitev kršenja zakonodaje, prijetje osebe in v drugih primerih varovanja in zaščiti zakonitih interesov posameznika, družbe in države. Vrsto prisile in omejitve za njihovo uporabo izbere policist, upoštevajoč konkretno situacijo, naravo kršitve zakona in posameznih značilnosti storilca. Pri uporabi prisile morajo policisti poskušati preprečevati škodljive posledice.
Poljska	X26, X26P, X2	2007	
Romunija	/		Pogoji so enaki kot za uporabo strelnega orožja.
Portugalska		2006	
Nizozemska	X26, X2		
Avstrija	X26	2012	Policist sme uporabiti električni paralizator, ko je bila uporaba milejših ukrepov ali sredstev (ukaz, opozorilo na uporabo orožja, zasledovanje storilca na begu, uporaba fizične sile ali drugih razpoložljivih sredstev) neučinkovita ali ko policist oceni, da ne bi bila učinkovita ali primerna.

c. Avtomatizirano preverjanje registrskih tablic

Avtomatizirano preverjanje registrskih tablic uporabljajo številne države članice Evropske unije in v vseh državah so se sistemi izkazali kot zelo pozitivni – tako na področju prometne varnosti kot tudi na področju odkrivanja in preiskovanja kriminalitete. Avtomatizirano preverjanje registrskih tablic bo zagotavljalo zelo usmerjeno nadzorovanje prometa, ki predvsem na avtocestah predstavlja ustrezno orodje za predselekcijo vozil, ki bodo podvržena kontroli. Na ta način bodo podrobnejšim kontrolam v večji meri podvrženi predvsem vozniki, ki bi jih sistem prepoznal kot potencialne kršitelje, medtem ko bi policija ostale voznike nadzirala v manjši meri, takšen pristop pa bo imel pozitivne vplive na večino voznikov.

Primerjalnopravni pregled:

Avtomatizirano preverjanje registrskih tablic uvaja vedno več držav tudi v Evropi. Seznam je razviden iz spodnje preglednice:

Country	Type of ANPR Systems	Contact Person
Austria	No ANPR	NN
Belgium	Stationary	<u>Hans Wanderstein</u>
Bulgaria	Stationary	<u>Ivalin ILIEV</u>
Croatia	Incar	<u>Veić Sanja</u>
Cyprus	InCar + Stationary	<u>S Gregoriou</u>
Czech republic	Incar	<u>L Moravec & V Machova</u>
Denmark	InCar + Stationary	<u>Robert Mortensen</u>
Estonia	No ANPR	NN
Finland	Incar	<u>Antti Jeronen & J Puustinen</u>
France	InCar + Stationary	<u>TBD</u>
Germany	InCar + Stationary	<u>Mario Herber & Berlin Police</u>
Greece	Incar	<u>informatics Dep</u>
Hungary	No ANPR	NN
Ireland	Incar	<u>Patrick Ryan</u>
ITALY	InCar + Stationary	<u>Paolo.Zirilli & Amato Fusco</u>
Latvia	No ANPR	NN
Lithuania	No ANPR	NN
Luxembourg	No ANPR	<u>Andre SCHAACK</u>
Malta	No ANPR	NN
Netherlands	InCar + Stationary	<u>John Gelderblom</u>
Norway	Incar	<u>Jan Morgan Guttormsen</u>
Poland	No ANPR	NN
Portugal	Stationary	<u>Armando Da Costa</u>
Romania	InCar + Stationary	<u>informatica politie Romana</u>
Slovak Republic	Incar	<u>Gabriela Ivanova</u>
Slovenia	No ANPR	<u>Robert Vehovec</u>
Spain	No ANPR	<u>Gabriel Vallejos & M Tesorero</u>
Sweden	InCar + Stationary	<u>Anders Arvidsson</u>
Switzerland	InCar + Stationary	<u>Yves Staub & Juerg Graf</u>
UK	InCar + Stationary	<u>Bill Mandeville</u>

č. Zbiranje podatkov o letalskih potnikih

Francija in Madžarska sta eni izmed redkih držav članic Evropske unije, ki že imajo sprejeto nacionalno zakonodajo za pridobivanje, hrambo, analizo in posredovanje podatkov PNR o potnikih.

Pravna ureditev v Franciji

Francija, podobno kot Slovenija, sodeluje v EU PNR projektu, v okviru katerega vzpostavlja lasten sistem PNR za ocenjevanje potnikov v letalskem prometu. Razvoj informacijskega sistema in IT-infrastrukture kot tudi kadrovska in organizacijska struktura so še v fazi postopne implementacije. Za potrebe obdelave podatkov PNR že ima sprejeto novo nacionalno zakonodajo z omejeno veljavnostjo (»sunset clause«), in sicer za obdobje 2015–2017, ki v večini temelji na vsebini predloga evropske direktive o uporabi podatkov PNR iz leta 2012. Po tem obdobju se bo zakonodajalec lahko odločil za njeno podaljšanje, če bodo iz analize stanja ugotovili uporabnost podatkov o potnikih v praksi. Francoska enota za informacije o potnikih je multiinstitucionalna enota, v kateri so zaposleni uslužbenci iz različnih varnostnoobveščevalnih služb, zaradi boljše izmenjave informacij. Podatke PNR obdelujejo z namenom preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona terorističnih in drugih hudih kaznivih dejanj (seznam KD iz evropske direktive o EAW) ter zaradi zagotavljanja nacionalne varnosti. V prvi fazi projekta bodo podatke PNR zbirali samo za zunanje evropske lete, v nadaljevanju pa tudi za notranje lete. Zbiranje teh podatkov poteka izključno po metodi »push«, pri čemer so podatki posredovani 48 ur pred letom in nato še ob zaprtju leta. Absoluten čas hrambe je omejen na pet let, s tem da se podatki po dveh letih od njihovega posredovanja anonimizirajo. Tudi v tem obdobju je razkritje identitete posameznega potnika možno, vendar samo na podlagi argumentiranega zaprosila, o katerem bo odločal predstojnik enote PNR, njegov namestnik ali druga pooblaščenca oseba.

Pravna ureditev na Madžarskem

Tudi Madžarska je udeležena v EU PNR projektu, v okviru katerega vzpostavljajo svoj nacionalni sistem PNR za obdelavo, hrambo in uporabo podatkov o potnikih v letalskem prometu. Naloge pridobivanja, hrambe, obdelave in uporabe podatkov PNR bo opravljala nacionalna enota za informacije o potnikih, ki je trenutno še neoperativna in je organizirana v tamkajšnjem »Coordination Centre Against Organized Crime«. Ta enota praviloma ne bo pridobivala podatkov API, razen v posameznih obrazloženih primerih za osebe, ki jim bodo predstavljale visoko stopnjo tveganja. Nacionalno zakonodajo, ki daje pravno podlago za pridobivanje, hrambo, obdelavo in uporabo podatkov PNR, so sprejeli že novembra 2013, začela pa je veljati januarja 2015. Pri oblikovanju določb so izhajali iz predloga evropske direktive o PNR. Namen obdelave podatkov je v zakonodaji omejen na preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje terorističnih aktivnosti in organiziranega kriminala ter na zagotavljanje nacionalne varnosti. Podatki PNR se zbirajo izključno za vse zunanje evropske lete. Zbiranje podatkov poteka po metodi »push«, pri čemer so za vsak let podatki prvič posredovani 12 ur pred letom in drugič ob zaprtju leta. Podatkov API in PNR ne združujejo. Vsebinsko gledano prejemajo ožji nabor (16 segmentov) manj občutljivih podatkov PNR v mednarodno priznanem formatu PNR.GOV. Absolutni čas hrambe podatkov je omejen na pet let, vendar se podatki po 30 dneh od prejema depersonalizirajo. Tudi v tem obdobju bo razkritje identitete posameznega potnika možno, vendar samo na podlagi dovoljenja za to pooblaščenca osebe.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic na področju poslovanja javne uprave ali pravosodnih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Zakon ne bo imel posledic na drugih področjih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Za zagotovitev učinkovitega izvajanja tega zakona bo predlagatelj izvedel ustrezna usposabljanja in ciljnim skupinam ter širši javnosti predstavil novosti.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Oseba utemeljeno pričakuje učinkovito posredovanje policije, še zlasti, ko gre za poseg v ustavno varovane pravice.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Z namenom pridobitve mnenj in stališč strokovne javnosti in nevladnih organizacij za človekove pravice sta bili dne 19. avgusta 2015 in 22. septembra 2015 organizirani javni predstavitvi osnutka sprememb in dopolnitev ZNPPol.

Predstavitve so se 19. avgusta 2015 udeležili predstavniki Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za obrambo, Ministrstva za javno upravo, Vrhovnega državnega tožilstva, Varuha človekovih pravic, Informacijskega pooblaščenca, Pravne fakultete Univerze v Ljubljani in Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru ter 22. septembra 2015 Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij, Amnesty International Slovenije in Društva za nenasilno komunikacijo.

Pri obravnavi posameznih policijskih pooblastil so bile upoštevane tudi rešitve, ki so uveljavljene v nekaterih drugih državah, predvsem v državah članicah Evropske unije.

Predlog zakona je bil objavljen na spletni strani Ministrstva za notranje zadeve (www.policija.si) dne 17. februarja 2016.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- mag. Vesna Györkös Žnidar, ministrica za notranje zadeve,
- Boštjan Šefic, državni sekretar,
- Marjan Fank, generalni direktor policije,
- mag. Lado Bradač, direktor Direktorata za policijo in druge varnostne naloge,
- mag. Tatjana Bobnar, namestnica generalnega direktorja policije,
- mag. Robert Ferenc, vodja Sektorja za policijska pooblastila in preventivo v Službi generalnega direktorja policije.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13 in 23/15 – popr.) se v 3. členu v 13. točki za besedo »ogroziti« doda besedilo »njeno osebno varnost ali«, v 16. točki pa se izraz »Varovan podatek« nadomesti z izrazom »Varovan podatek policije«.

2. člen

Za 9. členom se doda novi 9.a člen, ki se glasi:

»9.a člen
(delovanje drugih državnih organov pri izvajanju nalog in pooblastil policije)

(1) Kadar v izjemnih primerih, določenih z zakonom, uradne osebe oziroma drugi javni uslužbenci drugih državnih organov sodelujejo pri izvajanju nalog in pooblastil policije, jih pri tem vodi policija. Uradne osebe in drugi javni uslužbenci smejo naloge ali pooblastila izvrševati le na podlagi in v okviru odredb in navodil policije.

(2) Določbe prejšnjega odstavka smiselno veljajo tudi v primeru uradno razglašenega izrednega stanja.«.

3. člen

V tretjem odstavku 10. člena se besedilo »odloča minister« nadomesti z besedilom »na predlog ministra odloča Vlada Republike Slovenije«.

Za petim odstavkom se doda novi šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Zoper ukrepe iz drugega odstavka tega člena je dopustno vložiti tožbo na Upravno sodišče Republike Slovenije, ki o njej odloča prednostno. Vrhovno sodišče Republike Slovenije o pritožbi zoper sodbo Upravnega sodišča Republike Slovenije odloča prednostno.«.

4. člen

V 11. členu se v naslovu in besedilu člena besedna zveza »kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij« v vseh sklonih nadomesti z besedno zvezo »kriminalističnoobveščevalne naloge« v ustreznem sklonu.

5. člen

V 17. členu se črta beseda »policijsko«.

6. člen

Tretji odstavek 18. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Ko policisti izvajajo policijska pooblastila proti otroku, o tem obvestijo starše ali skrbnika, če to zahtevajo koristi otroka, vselej pa, ko so bila zoper njega uporabljena prisilna sredstva. Ko policisti izvajajo policijska pooblastila proti mladoletniku, ga seznani s pravico do obveščanja staršev ali skrbnika, starše ali skrbnika pa obvestijo vselej, ko so bila zoper njega uporabljena prisilna sredstva, je bil priveden ali je bilo odrejeno pridržanje. Pri obveščanju staršev policisti obvestijo enega ali drugega

od staršev, če starši ne živijo skupaj, pa tistega od staršev, pri katerem otrok ali mladoletnik živi. Če ta ni dosegljiv, obvestijo drugega od staršev. Če bi bilo obveščanje staršev ali skrbnika v nasprotju s koristmi otroka ali mladoletnika, policisti ne obvestijo staršev ali skrbnika, o postopku pa obvestijo pristojni center za socialno delo.«.

7. člen

23. člen se spremeni tako, da se glasi:

»23. člen

(izdelava in oblikovanje prirejene identitete in prirejenega lastništva sredstev)

(1) Za zagotovitev učinkovitega izvajanja prihodnjih prikritih preiskovalnih ukrepov lahko generalni direktor policije za policiste iz prvega odstavka 24. člena tega zakona odredi predhodno izdelavo prirejene identitete, njeno oblikovanje, sredstvom policije pa prireditev lastništva.

(2) Predhodna izdelava prirejene identitete po tem členu pomeni prireditev podatkov v zbirkah podatkov in izdelavo prirejenih listin.

(3) Oblikovanje prirejene identitete po tem členu pomeni pridobivanje in obvladovanje specifičnih veščin ter znanj v določenih okoljih in usposabljanje tajnih delavcev za določene profile.

(4) Predhodno izdelana prirejena identiteta, izdelana na podlagi tega člena, in sredstva policije s prirejenim lastništvom se smejo pred izdajo dovoljenja iz prvega odstavka 24. člena tega zakona uporabljati samo za njihovo oblikovanje, in sicer na način, da oblikovanje prirejene identitete ni usmerjeno v preiskovanje konkretnega kaznivega dejanja. Iz navedenih razlogov se lahko za prirejeno identiteto in sredstva policije s prirejenim lastništvom odredi uporaba v pravnem prometu.

(5) Prirejena identiteta in prirejeno lastništvo sredstev policije se lahko za namen njunega oblikovanja uporabljata za čas enega leta z možnostjo podaljšanja, kar lahko na obrazložen predlog, ob pogojih iz prvega odstavka tega člena, dovoli generalni direktor policije. O izdelavi, podaljšanju in uničenju vsake prirejene identitete ali prirejenega lastništva sredstev policija pisno obvesti vodjo specializiranega državnega tožilstva ali državnega tožilca, ki ga ta pooblasti.

(6) Nadzor nad izdelavo in oblikovanjem predhodno izdelane prirejene identitete v prostorih policije najmanj enkrat letno izvaja vodja specializiranega državnega tožilstva ali državni tožilec, ki ga ta pooblasti, in sicer na način, da se prepreči razkritje identitete policistov.

(7) Funkcionar iz prejšnjega odstavka sme odrediti uničenje prirejene identitete ali prenehanje oblikovanja prirejene identitete, če ugotovi, da ni razlogov za uporabo prirejene identitete ali njeno oblikovanje ali da uporaba ni bila v skladu z namenom iz četrtega in petega odstavka tega člena.

(8) Iz razlogov pravne varnosti lahko generalni direktor policije odredi, da se policist, ki po tem členu uporablja prirejeno identiteto, v postopkih pred državnimi organi predstavi s pravo identiteto.

(9) Policija mora zagotoviti sledljivost uporabe prirejene identitete.

(10) Prirejena identiteta se lahko po določbah tega člena in 24. člena tega zakona izdela in oblikuje le za policiste, na zaprosilo tujih pristojnih organov pa se lahko dodeli tudi tujim tajnim delavcem, ki jo uporabljajo v skladu s tem členom in 24. členom tega zakona.«.

8. člen

24. člen se spremeni tako, da se glasi:

»24. člen

(uporaba prirejene identitete in prirejenega lastništva sredstev)

(1) Za zaščito izvedbe policijske naloge pri izvajanju prikritih preiskovalnih ukrepov ali za zagotovitev varnosti izvajalcev prikritega preiskovalnega ukrepa in policistov, ki zagotavljajo neposredno operativno podporo pri izvedbi prikritih preiskovalnih ukrepov, lahko pristojni državni tožilec oziroma

preiskovalni sodnik v skladu z določbami zakona, ki ureja kazenski postopek, dovoli uporabo predhodno izdelane prirejene identitete, predhodno izdelane in oblikovane prirejene identitete ter prirejenega lastništva sredstev policije iz prejšnjega člena tega zakona.

(2) Uporaba prirejene identitete v skladu s prejšnjim odstavkom pomeni uporabo prirejenih osebnih podatkov, identifikacijskih oznak in s tem povezanih postopkov in dejavnosti za prikrivanje prave identitete policista.

(3) Uporaba prirejenega lastništva sredstev v skladu s prvim odstavkom tega člena pomeni, da se za sredstva policije uporabljajo prirejene oznake ali podatki o lastništvu.

(4) Ko policist uporablja prirejeno identiteto, se ne izkazuje in predstavlja po določbah 21. člena tega zakona.

(5) Način izdelave, oblikovanje, hrambe in uničenja listin za prirejeno identiteto in prirejeno lastništvo sredstev policije iz tega in prejšnjega člena z internim aktom določi minister.«.

9. člen

V prvem odstavku 33. člena se v sedmi alineji črta beseda »evidentiranje«.

V drugem odstavku se za besedo »odstavka« dodata vejica in besedilo »razen če ni s tem zakonom določeno drugače,«.

10. člen

Drugi odstavek 34. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Sodelovanje osebe pri zbiranju obvestil je prostovoljno. Oseba ima pravico do anonimnosti, razen če zakon, ki ureja kazenski postopek, in zakon, ki ureja postopek o prekrških, ne urejata drugače. Policisti pred zbiranjem obvestil poučijo osebo s pravico do prostovoljnosti in anonimnosti, če je to glede na okoliščine primerno.«.

Za tretjim odstavkom se doda novi četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo, ko policisti fizično osebo, samostojnega podjetnika posameznika, posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali pravno osebo pisno zaprosijo za informacije in obvestila.«.

11. člen

V sedmem odstavku 35. člena se na koncu doda nov stavek, ki se glasi:

»Če na poti ali delu poti javno prevozno sredstvo ne vozi, se vabljeni osebi povrnejo stroški za prevožene kilometre z lastnim prevoznim sredstvom.«.

12. člen

V prvem odstavku 40. člena se v šesti alineji besedilo »vzgojno-varstvene ustanove« nadomesti z besedilom »vzgojnega zavoda, socialnovarstvenega zavoda, prevzgojnega doma ali zdravstvene ustanove«.

V drugem odstavku se za besedo »objektov« dodata vejica in besedilo »objektov posebnega pomena«.

13. člen

Peti odstavek 41. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Policisti smejo vzeti prstne odtise in odtise dlani ter fotografirati osebo, ki je poskušala nezakonito prestopiti ali je nezakonito prestopila državno mejo.«.

V šestem odstavku se črta zadnji stavek.

14. člen

42. člen se spremeni tako, da se glasi:

»42. člen (identifikacijski postopek)

(1) Identifikacijski postopek zajema preverjanje podatkov v evidencah policije, upravnih organov in drugih zbirkah podatkov, za pridobitev katerih je policist pooblaščen z zakonom, odvzem in primerjavo prstnih odtisov in odtisov dlani, zabeleženje in primerjavo opisa osebe, fotografiranje osebe in primerjavo fotografije s fotografijami drugih oseb, odvzem brisa ustne sluznice ali drugega biološkega materiala in primerjavo profilov DNK ter druga operativna in kriminalističnotehnična opravila. Fotografijo in osebni opis osebe smejo policisti tudi objaviti.

(2) Določbe prejšnjega odstavka se uporabljajo tudi za identifikacijo trupla, ugotovitev identitete in izsleditev iskane osebe, najdbo pogrešane osebe ter za ugotovitev identitete žrtve kaznivih ravnanj.«.

15. člen

43. člen se spremeni tako, da se glasi:

»43. člen (iskanje oseb)

(1) Policija išče osebe, ki so pogrešane in je glede na okoliščine mogoče domnevati, da potrebujejo pomoč.

(2) Policija išče tudi druge osebe, če tako določajo drugi zakoni.

(3) Pri iskanju oseb smejo policisti uporabiti službenega psa, tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio snemanje, termovizijske kamere in naprave za gledanje ponoči. Posnetki se brišejo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v 30 dneh od njihovega nastanka.

(4) V primerih iz prvega odstavka tega člena smejo policisti:

- od operaterja mobilne telefonije pridobiti podatke o komunikacijah pogrešane osebe s sredstvi mobilne komunikacije (podatki o času in telefonski številki klicane ali kliče osebe ter podatki o naročniku številke),
- od upravljavca pridobiti videoposnetek nadzorne kamere, če je glede na okoliščine mogoče domnevati, da se je pogrešana oseba zadrževala na določenem območju,
- opraviti pregled osebnih predmetov, prostorov in prevoznih sredstev, ki jih je pogrešana oseba uporabljala za bivanje oziroma za življenje,
- opraviti vpogled v podatke, shranjene na računalniku ali drugem mediju informacijske tehnologije pogrešane osebe,
- od banke pridobiti podatke o plačilnem prometu (kraj in čas finančne transakcije) pogrešane osebe.

(5) Zahtevo iz prve alineje prejšnjega odstavka operaterju mobilne telefonije pošlje Operativno-komunikacijski center Generalne policijske uprave.

(6) Pregled osebnih predmetov, prostorov in prevoznih sredstev, ki jih je pogrešana oseba uporabljala za bivanje oziroma za življenje, smejo policisti opraviti, če bližnji, s katero pogrešana oseba živi v skupnem gospodinjstvu, to dovoli.

(7) Vpogled v podatke, shranjene na računalniku ali drugem mediju informacijske tehnologije pogrešane osebe, pridobitev podatkov od banke o plačilnem prometu pogrešane osebe in v primerih iz prejšnjega odstavka, ko bližnja oseba ne živi v skupnem gospodinjstvu s pogrešano osebo, smejo policisti opraviti na podlagi odredbe preiskovalnega sodnika, če je to nujno za razjasnitev okoliščin pogošitve in njeno izsleditev. Preiskovalni sodnik odloči o ukrepih v roku, ki ne sme biti daljši od 24 ur.

(8) Podatke, ki jih policisti pridobijo na podlagi četrtega odstavka tega člena, smejo policisti uporabiti le z namenom najdbe pogrešane osebe. S podatki morajo ravnati še posebno skrbno in jih uporabiti na način in v obsegu, ki so nujno potrebni za ugotavljanje okoliščin pri iskanju pogrešane osebe. Ko je oseba najdena, se seznani z zbranimi podatki.

(9) Način iskanja oseb z internim aktom določi generalni direktor policije.«.

16. člen

Naslov pred 44. členom ter 44. in 45. člen se spremenijo tako, da se glasijo:

»Prikrita in namenska kontrola

44. člen

(prikrita in namenska kontrola)

(1) Prikrita in namenska kontrola se izvaja pri mejni in policijski kontroli v notranjosti države na podlagi ukrepov za osebe, vozila, plovila, zrakoplove ali zabojnike, ki so vneseni v schengenski informacijski sistem, skladno z določbami Sklepa Sveta 2007/533/PNZ, z dne 12. junija 2007 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi druge generacije schengenskega informacijskega sistema (SIS II) (UL L št. 205 z dne 7. avgusta 2007, str. 63).

(2) Prikrita kontrola pomeni odkritje razpisane osebe, razpisanega vozila, plovila, zrakoplova ali zabojnika in zbiranje informacij iz četrtega odstavka tega člena.

(3) Namenska kontrola pomeni pregled osebe, vozila, plovila, zrakoplova ali zabojnika na podlagi zakona, ki ureja nadzor državne meje, zakona, ki ureja kazenski postopek, zakona, ki ureja postopek o prekrških, ali na podlagi drugih zakonov, ki urejajo postopek pregleda. Če niso izpolnjeni zakonski pogoji za pregled, se namenska kontrola nadomesti s prikrito kontrolo.

(4) Organu, ki je odredil razpis, se pošljejo informacije o izsleditvi razpisane osebe, razpisanega vozila, plovila, zrakoplova ali zabojnika, kraju, času ali razlogu kontrole, o poti in namembnem kraju potovanja, osebah, ki spremljajo osebo, ali potnikov v vozilu, na plovilu ali zrakoplovu, uporabljenem vozilu, plovilu, zrakoplovu ali zabojniku, stvarih, ki jih ima oseba s seboj, in okoliščinah, v katerih so bili oseba, vozilo, plovilo, zrakoplov ali zabojniki izsledeni.

(5) Policisti morajo prikrito in namensko kontrolo uporabljati ter opravljati tako, da čim manj posegajo v pravice osebe, na katero se razpis ukrepa nanaša, in pravice oseb, ki jo spremljajo.«.

45. člen

(razpis prikrite in namenske kontrole)

(1) Če obstajajo zadostni dejanski razlogi, da je bilo storjeno, da se pripravlja, izvršuje oziroma organizira kaznivo dejanje iz drugega ali šestega odstavka tega člena, ali če na podlagi celostne ocene te osebe, ugotovljene na podlagi informacij, pridobljenih skladno z zakonom, zlasti na podlagi operativnih informacij policije, kazenskih ovadb, kazenskih postopkov, ki še niso pravnomočno končani, in pravnomočnih kazenskih obsodb, ki še niso izbrisane, obstaja zadostni dejanski razlog, da bo tudi v prihodnje storila kazniva dejanja iz drugega ali šestega odstavka tega člena, se sme za odkritje kaznivega dejanja ali storilca odrediti razpis prikrite ali namenske kontrole zoper osebo, vozilo, plovilo, zrakoplov ali zabojniki, ki se vnese v schengenski informacijski sistem.

(2) Razpis se sme odrediti za naslednja kazniva dejanja: terorizem po 108. členu, financiranje terorizma po 109. členu, ščuvanje in javno poveljevanje terorističnih dejanj po 110. členu, novačenje in usposabljanje za terorizem po 111. členu, trgovina z ljudmi po 113. členu, uboj po 115. členu, umor po 116. členu, ugrabitev po 134. členu, posilstvo po 170. členu, spolni napad na osebo, mlajšo od

petnajst let, po 173. členu, pridobivanje oseb, mlajših od petnajst let, za spolne namene po 173.a členu, zloraba prostitucije po 175. členu, prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva po 176. členu, neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog po 186. členu, omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po 187. členu, velika tatvina po 205. členu, rop po 206. členu, goljufija po 211. členu, izsiljevanje po 213. členu, nedovoljen izvoz in uvoz stvari, ki so posebnega kulturnega pomena ali naravne vrednote po 218. členu, poslovna goljufija po 228. členu, goljufija na škodo Evropske unije po 229. členu, zloraba informacijskega sistema po 237. členu, ponarejanje denarja po 243. členu, ponarejanje in uporaba ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev po 244. členu, pranje denarja po 245. členu, tihotapstvo po 250. členu, hudodelsko združevanje po 294. členu, nedovoljena proizvodnja in promet orožja ali eksploziva po 307. členu, prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države po 308. členu, povzročitev splošne nevarnosti po drugem odstavku 314. člena, ugrabitev zrakoplova ali plovila po 329. členu, napad na varnost zračnega prometa po 330. členu, protipravno ravnanje z jedrskimi ali drugimi nevarnimi radioaktivnimi snovmi po 334. členu, diverzija po 356. členu, ogrožanje oseb pod mednarodnim varstvom po 371. členu, jemanje talcev po 373. členu in piratstvo po 374. členu Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15 in 38/16; v nadaljnjem besedilu: KZ-1).

(3) Razpis prikrite in namenske kontrole s pisno odredbo dovoli državni tožilec na pisni predlog policije. Predlog in odredba morata vsebovati podatke, ki omogočajo določljivost osebe, vozila, plovila, zrakoplova in zabojnika, razlog ter utemeljitev za prikrito ali namensko kontrolo.

(4) Če pisne odredbe ni mogoče pravočasno dobiti in če bi bilo nevarno odlašati, lahko državni tožilec na ustni predlog policije začetek izvajanja ukrepa izjemoma dovoli z ustno odredbo. O ustnem predlogu državni tožilec napiše uradni zaznamek. Pisna odredba, ki mora vsebovati utemeljitev razloga predčasne izvedbe, mora biti izdana najpozneje v 12 urah po izdaji ustne odredbe.

(5) Izvajanje ukrepa sme trajati največ tri mesece, iz tehtnih razlogov pa se s pisno odredbo sme podaljšati vsakič za tri mesece. Skupno sme ukrep trajati 12 mesecev. Če nadaljnje pomembne okoliščine kažejo na to, da je potrebno ukrep še naprej izvajati, se sme ukrep s pisno odredbo izjemoma podaljšati vsakič še za tri mesece, na skupno največ 18 mesecev. Policija preneha izvajati ukrep takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bil ukrep odrejen. O prenehanju brez odlašanja pisno obvesti organ, ki je ukrep odredil.

(6) Razpis se sme odrediti tudi za naslednja kazniva dejanja: genocid po 100. členu, hudodelstvo zoper človečnost po 101. členu in vojna hudodelstva po 102. členu, izdaja tajnih podatkov po 260. členu, veleizdaja po 348. členu, napad na ozemeljsko celovitost po 349. členu, uboj predsednika republike po 352. členu, nasilje zoper najvišje predstavnike države po 353. členu, oborožen upor po 355. členu in vohunstvo po 358. členu KZ-1, vendar le na podlagi pisne odredbe generalnega državnega tožilca ali vrhovnega državnega tožilca, ki ga generalni državni tožilec za to posebej pisno pooblasti. Glede pogojev odreditve razpisov in roka njihovega trajanja po tem odstavku se uporabljajo določbe tretjega, četrtega in petega odstavka tega člena. Predlagatelj razpisa se mora o razlogih za izdajo razpisa še pred izdajo posvetovati z drugimi državami, ki bi morale ta razpis izvesti.«.

17. člen

V petem odstavku 51. člena se beseda »dostopen« nadomesti z besedo »dostopno«.

V šestem odstavku se na koncu doda nov stavek, ki se glasi: »V skladu s tem odstavkom policisti ravnaajo tudi, ko zaradi začasne omejitve gibanja osebo nastanijo v center za tujce.«.

Za šestim odstavkom se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»(7) Če na podlagi neposredne zaznave dejstev in okoliščin policista obstaja verjetnost, da ima privedena ali pridržana oseba v ustih nevaren predmet, s katerim bi lahko ogrozila svoje življenje ali življenje koga drugega, smejo policisti vidno pregledati tudi ustno votlino. Če policist pri tem zazna nevaren predmet, ukaže osebi, da sama izroči predmet, razen če bi to lahko ogrozilo varnost ljudi. Če oseba ukaza ne upošteva ali ne sodeluje v postopku in policistu ne omogoči vidnega pregleda, policist zaradi nadaljnjega fizičnega pregleda oziroma odvzema predmeta zaprosi za medicinsko pomoč.«.

V dosedanjem osmem odstavku, ki postane deveti odstavek, se črta besedilo »za iskanje eksplozivnih in drugih nevarnih sredstev ali snovi«.

Dosedanji deveti odstavek postane deseti odstavek.

18. člen

V tretjem odstavku 54. člena se za besedo »odvzeti« dodata vejica in besedilo »ali če je oseba nedvoumno izrazila voljo, da predmeta ne želi več imeti v lasti«.

V četrtem odstavku se na koncu doda nov stavek, ki se glasi: »Če je oseba nedvoumno izrazila voljo, da predmeta ne želi imeti več v lasti, policist ravna v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z najdenimi stvarmi.«.

Za četrtrim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Šteje se, da je oseba nedvoumno izrazila voljo, da predmeta ne želi več imeti v lasti, če je bila v pisnem obvestilu o vrnitvi predmetov, na katero se ni odzvala, posebej opozorjena na to, da se bo, če predmetov ne bo prevzela oziroma zahtevala, da se ji predmeti dostavijo na dom, štelo, da se je odpovedala lastninski pravici do predmeta. Pisno obvestilo o vrnitvi predmetov se osebi osebno vroči.«.

Dosedanji peti odstavek postane šesti odstavek.

19. člen

V prvem odstavku 55. člena se za besedo »sredstvi« dodata vejica in beseda »snovmi«.

V tretjem odstavku se za besedo »neposredno« dodata vejica in besede »s službenim psom«

V šestem odstavku se pred piko doda besedilo »ter uporabljati tehnična sredstva za odkrivanje pasivnih in aktivnih prisluškovalnih naprav in odkrivanje lažnih baznih postaj mobilne telefonije.«.

20. člen

Tretji odstavek 56. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za zadržanje na podlagi zakona, ki ureja kazenski postopek.«.

V četrtem odstavku se besedilo »v njegovi bližini« nadomesti z besedilom »na območju, v prostoru, objektu, okolišu ali v njihovi bližini«.

Za četrtrim odstavkom se doda novi peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Ukrepi policistov iz prejšnjega odstavka veljajo tudi za brezpilotne zrakoplove, daljinsko ali avtonomno vodena vozila ali plovila ali druga primerljiva tehnična sredstva.«.

Dosedanji peti do enajsti odstavek postanejo šesti do dvanajsti odstavek.

21. člen

V drugem odstavku 57. člena se na koncu druge alineje doda vejica, tretja in četrta alineja pa se spremenita tako, da se glasita:

«– zagotovitve navzočnosti tujca, ki ne izpolnjuje pogojev za vstop, tranzit ali izstop iz države oziroma območja pogodbenic Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma ali
– drugih primerov, ko je to potrebno za izvedbo drugega policijskega pooblastila.«.

V tretjem odstavku se beseda »vročiti« nadomesti z besedo »izročiti«, beseda »vročijo« pa z besedo »izročijo«.

V četrtem odstavku se besedilo »konzularnega predstavnika, ga« nadomesti z besedilom »diplomatsko-konzularnega predstavništva države, katere državljan je, predstavništvo«.

22. člen

V prvem odstavku 60. člena se za besedo »delo« dodata vejica in besedilo »humanitarnih in nevladnih organizacij«.

V četrtem odstavku se beseda »deset« nadomesti s številko »15«, za četrtem stavkom pa se doda nov stavek, ki se glasi:

»Pritožbo lahko vložijo kršitelj, oškodovanec in policija.«.

V šestem odstavku se na koncu drugega stavka pred piko doda vejica in besedilo »naknadno pa tudi pisno.«.

Za šestim odstavkom se doda novi sedmi odstavek, ki se glasi:

»(7) Policija oziroma preiskovalni sodnik na izkazljiv način obvestita oškodovanca o tem, da lahko v primeru preselitve ali zadrževanja v drugi državi članici, še preden zapusti ozemlje Republike Slovenije, vloži zaprosilo za izdajo evropske odredbe o zaščiti ter o pogojih po zakonu, ki ureja sodelovanje v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije.«.

Dosedanji sedmi odstavek postane osmi odstavek.

23. člen

V 61. členu se beseda »desetih« nadomesti s številko »15«, besedilo »tri dni« se črta, za tretjim stavkom pa se doda nov stavek, ki se glasi:

»Pritožba zoper odločbo preiskovalnega sodnika ne zadrži izvršitve.«.

24. člen

V prvem odstavku 62. člena se besedilo »enega leta« nadomesti z besedilom »dveh let«.

V šestem odstavku se prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Osebi, ki je najmanj dvakrat kršila ukrep iz prvega odstavka tega člena, lahko preiskovalni sodnik na predlog policije odredi javljanje na policijski postaji ob začetku določenih športnih prireditev.«.

V sedmem odstavku se črta beseda »območni«.

25. člen

Za prvim odstavkom 63. člena se doda novi drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Policisti smejo ukrep iz prejšnjega odstavka odrediti tudi, če imajo osebe pri sebi ali v prevoznem sredstvu, s katerim potujejo na športno prireditev, predmete, za katere je verjetno, da bodo uporabljeni za napad ali se bosta z njimi huje ogrozila javni red, splošna varnost ljudi ali premoženja.«.

Dosedanja drugi in tretji odstavek postaneta tretji in četrti odstavek.

26. člen

V drugem odstavku 66. člena se besedilo »Pred privedbo zaradi« nadomesti z besedilom »Ob odreditvi«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Preden policisti namestijo osebo v prostor, kjer se izvaja pridržanje, ji ukažejo, naj izroči vse predmete, nato pa opravijo podrobnejši varnostni pregled iz šestega odstavka 51. člena tega zakona.«.

27. člen

V petem odstavku 67. člena se beseda »najbližjih« nadomesti z besedo »bližnjih«.

28. člen

V prvem odstavku 73. člena se za peto alinejo doda nova šesta alineja, ki se glasi:
» – električni paralizator,«.

29. člen

Za prvim odstavkom 74. člena se doda novi drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Policisti morajo biti usposobljeni za uporabo prisilnih sredstev, pri uporabi tehničnih prisilnih sredstev pa morajo upoštevati tudi navodila proizvajalca.«.

Za dosedanjim drugim odstavkom, ki postane tretji odstavek, se dodajo novi četrti, peti in šesti odstavek, ki se glasijo:

»(4) Če je neposredno ogroženo življenje policistov ali drugih oseb in so izpolnjeni pogoji za uporabo strelnega orožja, ogroženosti življenja pa s tipiziranim orožjem ni mogoče odvrniti, smejo policisti izjemoma uporabiti tudi druge vrste orožja, ki je v uporabi v Slovenski vojski.

(5) V primerih iz prejšnjega odstavka smejo policisti uporabiti tudi vozila in opremo, ki ni tipizirana in sistemizirana za uporabo v policiji. Oborožitev in opremo iz prejšnjega in tega odstavka smejo uporabiti le policisti specialne enote policije, ki morajo biti za uporabo posebej usposobljeni. Dovoljena je uporaba:

- orožja z večjo ognjeno močjo,
- orožja z eksplozivnim učinkom ali drugega enakovrstnega orožja s podobnim učinkom in
- balistično zaščitene vozila, ki omogočajo varen dostop ali vdor v objekt.

(6) O uporabi oborožitve, vozil in opreme iz četrtega in petega odstavka tega člena na predlog generalnega direktorja policije odloči minister v soglasju z ministrom, pristojnim za obrambo.«.

Dosedanji tretji odstavek postane sedmi odstavek.

30. člen

75. člen se spremeni tako, da se glasi:

»75. člen
(ukazovanje pred uporabo prisilnih sredstev)

(1) Pred uporabo prisilnih sredstev policisti ukažejo osebi, kaj mora storiti ali opustiti, in jo opozorijo, da bodo ob neupoštevanju ukaza uporabili prisilno sredstvo.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek smejo policisti ukaz oziroma opozorilo opustiti, če bi to onemogočilo izvedbo policijske naloge ali če okoliščine ukaza oziroma opozorila ne dopuščajo.«.

31. člen

V 76. členu se za besedilom »razen če« doda besedilo »jim je začasno omejeno gibanje ali«.

32. člen

Četrty odstavek 81. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Za obvladovanje pasivnega upiranja policisti uporabijo strokovne udarce in mete le, če je bila uporaba strokovnih prijemov ali telesne sile iz drugega odstavka tega člena neuspešna ali če ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča.«.

33. člen

Drugi odstavek 82. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Za obvladovanje pasivnega upiranja policisti plinskega razpršilca ne smejo uporabiti, razen če je bila uporaba milejših prisilnih sredstev neuspešna ali če ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča.«.

34. člen

Drugi odstavek 83. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Za obvladovanje pasivnega upiranja palice ne smejo uporabiti, razen če je bila uporaba milejših prisilnih sredstev neuspešna ali če ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča.«.

35. člen

V prvem odstavku 84. člena se beseda »sistemizirane« nadomesti z besedo »tipizirane«.

36. člen

Za 86. členom se dodata nov naslov in novi 86.a člen, ki se glasita:

»Uporaba električnega paralizatorja

86.a člen
(električni paralizator)

(1) Električni paralizator smejo policisti uporabiti, če ne morejo drugače:

- obvladati aktivnega upiranja ali napada z orožjem ali drugimi nevarnimi predmeti, s katerimi oseba ogroža življenje policista ali koga drugega, ali
- preprečiti samopoškodovanja, če obstaja neposredna nevarnost za nastanek hude telesne poškodbe ali hujše posledice za osebo.

(2) Policisti smejo električni paralizator uporabiti proti otrokom, vidno bolnim, starim, onemoglim osebam, vidno težkim invalidom in vidno nosečim ženskam le, če so izpolnjeni pogoji za uporabo strelnega orožja.

(3) Za uporabo električnega paralizatorja se šteje neposredna uporaba naprave, ki s pomočjo visoke električne napetosti začasno onemogoči osebo.

(4) Električni paralizator sme policist uporabiti z izstrelitvijo elektrod v osebo in le izjemoma, če je bila izstrelitev neuspešna, policist pa ne more drugače odvrniti napada nase, sme električni paralizator uporabiti tudi z neposrednim pritiskom na osebo.

(5) Električni paralizatorji, ki jih pri opravljanju nalog smejo uporabljati policisti, morajo biti opremljeni s kamero za video snemanje policijskega postopka. Imeti morajo tudi podatkovno bazo, iz katere so razvidni podatki o uporabi. Podatke o uporabi predpiše minister.

(6) Po uporabi električnega paralizatorja morajo policisti takoj, ko okoliščine to dopuščajo, zagotoviti, da osebo pregleda zdravnik.«.

37. člen

V 88. členu se v naslovu za besedo »prevoznih« dodata besedi »in drugih«.

Za tretjim odstavkom se doda novi četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Tehnična sredstva iz prvega in drugega odstavka tega člena smejo policisti uporabiti tudi za prisilno ustavitev ali prizemljitev daljinsko in avtonomno vodenih vozil, plovil, zrakoplovov in drugih tehničnih sredstev, s katerimi se kršijo odredbe iz četrtega odstavka 56. člena tega zakona ali obstaja verjetnost, da bi bila zaradi njihove uporabe ogrožena varnost ljudi ali premoženje večje vrednosti.«.

38. člen

Tretji odstavek 91. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo smejo policisti brez odredbe pristojne osebe in brez opozorila iz prejšnjega odstavka uporabiti za prijetje osebe pri terorističnih dejanjih, ugrabitvah ali v drugih primerih, ko se oseba aktivno upira ali napada z orožjem ali nevarnimi predmeti.«.

V četrtem odstavku se besedilo »Ne glede na pogoje iz prejšnjega odstavka« nadomesti z besedilom »Brez odredbe pristojne osebe in brez poprejšnjega ukaza in opozorila na uporabo«.

Za četrtem odstavkom se doda novi peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Zaradi varne izvedbe postopkov smejo policisti v primerih iz tretjega in četrtega odstavka tega člena uporabiti tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio snemanje, termovizijske kamere in naprave za gledanje ponoči. Policisti specialne enote smejo, če so izpolnjeni pogoji iz četrtega odstavka tega člena, uporabiti tudi radarske sisteme za detekcijo navzočnosti oziroma premikov skozi stene. Posnetki se brišejo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v desetih dneh od njihovega nastanka.«.

39. člen

V 98. členu se za drugim odstavkom doda novi tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Vlada lahko v uredbi iz 103. člena tega zakona določi, da policija varuje tudi družinske člane ter stanovanjske objekte varovanih oseb iz prvega in drugega odstavka tega člena.«.

Dosedanja tretji in četrti odstavek postaneta četrti in peti odstavek.

40. člen

103. člen se spremeni tako, da se glasi:

»103. člen
(uredba)

(1) Vlada podrobneje določi varovane osebe, prostore, objekte in okoliše objektov, ki jih varuje policija, ter predpiše obseg, oblike in način njihovega varovanja.

(2) Vlada podrobneje določi delovna mesta, za katera je treba opraviti varnostno preverjanje oseb in predpiše obseg in način izvajanja zaščitnih ukrepov za ta delovna mesta.«.

41. člen

V prvem odstavku 112. člena se za besedo »podatki« doda besedilo »o biometričnih značilnostih oseb in podatki«, na koncu odstavka pa se doda nov stavek, ki se glasi:

»Podatke o biometričnih značilnostih oseb smejo policisti obdelovati pri identifikacijskem postopku ter pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj. Pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj smejo policisti, če je to glede na okoliščine storitve konkretnega kaznivega dejanja nujno in potrebno, primerjati prstne odtise in odtise dlani, fotografije s fotografijami drugih oseb ter primerjati profile DNK. Navedene podatke smejo obdelovati avtomatizirano.«.

V drugem odstavku se na koncu doda nov stavek, ki se glasi: »Policija mora varovati tajnost vira prijave oziroma sporočila.«.

V četrtem odstavku se besedilo »genskem profilu« nadomesti z besedilom »profilu DNK«.

V petem odstavku se besedilo »določbi Zakona o sodelovanju« nadomestijo z besedami »zakonu, ki ureja sodelovanje«.

42. člen

Za 112. členom se doda novi 112.a člen, ki se glasi:

»112.a člen (zbiranje podatkov o potnikih)

(1) Policija poleg podatkov iz prvega odstavka 112. člena tega zakona zbira tudi podatke o potnikih za vse komercialne, redne in posebne lete od letalskih prevoznikov, ki svojo prevozno dejavnost opravljajo iz tretjih držav ali iz držav članic EU na ozemlju Republike Slovenije ali preko njega in v obratni smeri.

(2) Policija podatke o potnikih iz 30. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: podatki potnikov, prijavljenih na let) zbira in obdeluje zaradi:

- izsleditve iskanih oseb in predmetov ali za izvedbo drugih ukrepov, povezanih s temi osebami,
- izvedbe ustreznih ukrepov, ki temeljijo na podatkih iz evidenc policije in so povezani s preprečevanjem, odkrivanjem, preiskovanjem in pregonom terorističnih in drugih hudih kaznivih dejanj,
- učinkovitega boja proti nezakonitemu priseljevanju in izboljšanju mejne kontrole pri prevozu oseb preko zunanjih meja na ozemlje države članice EU ali
- ugotovitve skladnosti z osebnimi podatki v 31. točki drugega odstavka 123. člena tega zakona oziroma za potrditev prave identitete potnikov,

(3) Podatki potnikov, prijavljenih na let, se za namen iz prve in druge alineje prejšnjega odstavka po prejemu avtomatizirano preverijo v naslednjih evidencah policije iz drugega odstavka 123. člena tega zakona:

- v evidenci iskanih oseb,
- v evidenci pogrešanih oseb,
- v evidenci iskanih predmetov,
- v evidenci kaznivih dejanj,
- v evidenci operativnih informacij,
- v evidenci oseb, zoper katere so bili izvedeni prikriti preiskovalni ukrepi iz zakona, ki ureja kazenski postopek,
- v evidenci prikritih evidentiranj in namenskih kontrol in

– v evidenci odrejenih ukrepov sodišč.

(4) Policija podatke o potnikih iz 31. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: podatki potnikov z rezervacijo letalske karte) zbira in obdeluje zaradi preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona terorističnih in drugih hudih kaznivih dejanj.

(5) Ukrepi policije, ki se izvedejo skladno z nameni iz drugega in četrtega odstavka tega člena, morajo biti tudi v ustavnih okvirih svobode gibanja (32. člen Ustave Republike Slovenije).

(6) Teroristična in druga huda kazniva dejanja iz drugega in četrtega odstavka tega člena so: genocid po 100. členu, hudodelstva zoper človečnost po 101. členu, vojna hudodelstva po 102. členu, agresija po 103. členu, terorizem po 108. členu, financiranje terorizma po 109. členu, ščuvanje in javno poveljevanje terorističnih dejanj po 110. členu, novačenje in usposabljanje za terorizem po 111. členu, spravljanje v suženjsko razmerje po 112. členu, trgovina z ljudmi po 113. členu, uboj po 115. členu, umor po 116. členu, uboj na mah po 117. členu, nedovoljen poseg v nosečnost po 121. členu, huda telesna poškodba po 123. členu, posebno huda telesna poškodba po 124. členu, kršitev enakopravnosti po 131. členu, protipraven odvzem prostosti po 133. členu, ugrabitev po 134. členu, mučenje po 135.a členu, posilstvo po 170. členu, spolno nasilje po 171. členu, spolna zloraba slabotne osebe po 172. členu, spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let, po 173. členu, pridobivanje oseb, mlajših od petnajst let, za spolne namene po 173.a členu, kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja po 174. členu, zloraba prostitucije po 175. členu, prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva po 176. členu, nedovoljena presaditev delov človeškega telesa in sprememba človeškega genoma po 181. členu, neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog po 186. členu, omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po 187. členu, rop po 206. členu, roparska tatvina po 207. členu, izsiljevanje po 213. členu, povzročitev stečaja z goljufijo ali nevestnim poslovanjem po 226. členu, zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti po drugem odstavku 240. člena, nedovoljeno sprejemanje daril po 241. členu, nedovoljeno dajanje daril po 242. členu, ponarejanje denarja po 243. členu, ponarejanje in uporaba ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev po 244. členu, pranje denarja po 245. členu, uporaba ponarejenega negotovinskega plačilnega sredstva po 247. členu, izdelava, pridobitev in odtujitev pripomočkov za ponarejanje po 248. členu, tihotapstvo po 250. členu, ponarejanje listin po 251. členu, posebni primeri ponarejanja listin po 252. členu, jemanje podkupnine po 261. členu, dajanje podkupnine po 262. členu, sprejemanje koristi za nezakonito posredovanje po 263. členu, dajanje daril za nezakonito posredovanje po 264. členu, hudodelsko združevanje po 294. členu, javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu, sodelovanje v skupini, ki stori kaznivo dejanje, po 298. členu, izdelovanje in pridobivanje orožja in pripomočkov, namenjenih za kaznivo dejanje, po 306. členu, nedovoljena proizvodnja in promet orožja ali eksploziva po 307. členu, prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države po 308. členu, ugrabitev zrakoplova ali plovila po 329. členu, napad na varnost zračnega prometa po 330. členu, protipravno ravnanje z jedrskimi ali drugimi nevarnimi radioaktivnimi snovmi po 334. členu, veleizdaja po 348. členu, napad na ozemeljsko celovitost po 349. členu, napad na neodvisnost države po 350. členu, kršitev ozemeljske nedotakljivosti po 351. členu, uboj predsednika republike po 352. členu, nasilje zoper najvišje predstavnike države po 353. členu, nasilje zoper predstavnike tujih držav ali mednarodnih organizacij po 354. členu, oborožen upor po 355. členu, diverzija po 356. členu, sabotaza po 357. členu, vohunstvo po 358. členu, ščuvanje k nasilni spremembi ustavne ureditve po 359. členu, ogrožanje oseb pod mednarodnim varstvom po 371. členu, jemanje talcev po 373. členu, piratstvo po 374. členu KZ-1 in druga kazniva dejanja, za katera je pristojno Mednarodno kazensko sodišče.«.

43. člen

Za tretjim odstavkom 113. člena se doda novi četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Zaradi ugotavljanja pogojev za udeležbo voznika in vozila v cestnem prometu ter iskanja oseb in predmetov smejo policisti policijskih postaj in specializiranih enot, ki večinoma opravljajo naloge na področju nadzora cestnega prometa in preprečevanja čezmejne kriminalitete, na vozilih policije uporabljati tudi tehnična sredstva za optično prepoznavo registrskih tablic. Navedena tehnična sredstva se morajo uporabljati na način, ki ne omogoča množičnega nadzora. Podatki, ki ne bodo uporabljeni za izvedbo nalog iz prejšnjega stavka, se takoj brišejo.«.

44. člen

Za 114. členom se doda novi 114.a člen, ki se glasi:

»114.a člen

(način uporabe tehničnih sredstev pri zbiranju podatkov zaradi opravljanja policijskih nalog)

(1) Tehnična sredstva, ki jih na podlagi tega ali drugega zakona zaradi zbiranja podatkov pri opravljanju nalog uporabljajo policisti, se smejo uporabljati neposredno ali iz vozila, plovila, zrakoplova (tudi brezpilotnega), zgradb ali drugih objektov.

(2) Policisti smejo brezpilotne zrakoplove uporabljati:

- pri iskanju oseb (43. člen tega zakona),
- zaradi varne izvedbe postopkov (peti odstavek 91. člena tega zakona),
- za dokazovanje kaznivih dejanj in prekrškov in identificiranje kršiteljev oziroma storilcev (prvi odstavek 113. člena tega zakona),
- za spremljanje zakonitosti izvajanja policijskih pooblastil in spremljanje javnih zbiranj (114. člen tega zakona),
- zaradi preprečevanja in odkrivanja nezakonitih prehodov čez državno mejo (8. člen Zakona o nadzoru državne meje (Uradni list RS, št. 35/10 – uradno prečiščeno besedilo in 15/13 – ZNPPol)),
- pri izvedbi prikritih preiskovalnih ukrepov (149.a in 155.a člen Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 8/16 – odl. US)),
- pri opravljanju ogleda (245. člen Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 8/16 – odl. US), 120. člen Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US in 92/14 – odl. US) in 111. člen Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/13 – uradno prečiščeno besedilo)) in
- pri varovanju oseb in objektov, določenih v predpisu iz 103. člena tega zakona.

(3) Policisti pri uporabi daljinsko vodenih zrakoplovov upoštevajo splošne pogoje, ki so predpisani za letenje brezpilotnih zrakoplovov. Izjemoma, če je to nujno za izvedbo policijske naloge, so dopustna odstopanja od teh pogojev, če se z uporabo brezpilotnega zrakoplova ne ogroža varnost življenja, zdravje ali premoženje ljudi zaradi udarca ali izgube nadzora nad sistemom brezpilotnega zrakoplova ali če se ne ogroža ali moti varnost v zračnem prometu. Izjeme podrobneje predpiše minister.

45. člen

V drugem odstavku 118. člena se besedilo »razreši varovanja varovanih podatkov« nadomesti z besedilom »razreši dolžnosti varovanja varovanih podatkov policije«.

V tretjem odstavku se obakrat za besedo »podatki« doda beseda »policije«.

46. člen

V 120. členu se beseda »obdelovanje« nadomesti z besedo »obdelavo«.

47. člen

V prvem odstavku 123. člena se za besedo »osebne« doda besedilo »in druge«.

V drugem odstavku se:

- v 5. točki beseda »delavcem« nadomesti z besedo »uslužbencem«,
- 17. točka spremeni tako, da se glasi: »17. evidenco vstopov v objekte policije«,
- v 19. točki črta beseda »evidentiranje«,
- v 27. točki pika nadomesti z vejico in dodajo nove 28., 29., 30. in 31. točka, ki se glasijo:
»28. evidenco oseb za izločitev,
29. evidenco gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb,
30. evidenco oseb, prijavljenih na let,
31. evidenco oseb iz sistema rezervacij letalskih kart.«.

48. člen

V 125. členu se:

- v napovednem stavku beseda »obdelujejo« nadomesti z besedama »smejo obdelovati«,
- v 2. točki za besedo »oškodovancev« dodata vejica in besedilo »odnos med storilcem in oškodovancem«, beseda »škoda« pa se nadomesti z besedo »posledica«,
- v 5. točki beseda »delavcem« nadomesti z besedo »uslužbencem«,
- v 8. točki besedilo »DNK preiskav« nadomesti z besedilom »preiskav DNK«,
- v 9. točki za besedo »okolščine« dodata vejica in besedilo »fotografije, avdio- in videoposnetki«,
- v 17. točki besedilo »in gibanja v varovanih objektih policije in na območju okolišev teh objektov« nadomesti z besedilom »v objekte policije«,
- v 18. točki beseda »njenega« nadomesti z besedo »njegovega«,
- 19. točka spremeni tako, da se glasi:
 - »19. evidenca prikritih in namenskih kontrol: podatki o izsleditvi osebe ali vozila, plovila, zrakoplova ali zabojnika, o kraju, času ali razlogu za kontrolo, poti in namembnem kraju potovanja, osebah, ki spremljajo osebo, ali potnikov v vozilu, na plovilu ali zrakoplovu, uporabljenem vozilu, plovilu, zrakoplovu ali zabojniku, stvareh, ki jih ima oseba s seboj, in okoliščinah, v katerih so bili oseba ali vozilo, plovilo, zrakoplov ali zabojnik izsledeni, številka, vrsta ter veljavnost ukrepa odredbodajalca;«,
- v 24. točki beseda »osumljenca« nadomesti z besedo »storilca«,
- za 27. točko dodajo nove 28., 29., 30. in 31. točka, ki se glasijo:
 - »28. evidenca oseb za izločitev: profil odvzetega vzorca DNK uslužbenca policije ali druge osebe, ki sodeluje pri ogledu kraja kaznivega dejanja ali opravlja dela v laboratoriju, ter kraj in čas odvzema vzorca;
 - 29. evidenca gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb: fotografije, avdio- in videoposnetki in druga podobna gradiva, ki prikazujejo ali so v vzročni zvezi s spolno izkoriščanimi mladoletnimi osebami, tehnični podatki o gradivih in vsebinski zapis gradiva, podatki o kaznivem dejanju, podatki o identifikaciji mladoletne osebe (identifikacijski podatki mladoletnih oseb) in podatki o izbrisu gradiva;
 - 30. evidenca potnikov, prijavljenih na let: podatki o letu, načrtovani datum, ura ter kraj vzleta in pristanka letala, število vseh potnikov na letalu, status osebe na letalu, vrsta, številka, nacionalnost in datum poteka veljavnosti potovalnega dokumenta, kraj vkrcanja in tranzita potnika, mejni prehod vstopa potnika na območje Schengna, podatki o sedežu in prtljagi potnika ter identifikacijska številka potnika iz informacijskega sistema letalskega prevoznika;
 - 31. evidenca potnikov iz sistema rezervacij letalskih kart: podatki v zvezi z letom, datum rezervacije, datum in kraj izdaje ter drugi podatki o letalski karti, datum nameravanega potovanja, vzdevek ali lažno ime, naslovi in drugi kontaktni podatki iz rezervacije, podatki o plačilu letalske karte, vključno z naslovom za pošiljanje računa, celoten načrt potovanja, informacije o potnikih, ki pogosto letijo, podatki o potovalni agenciji oziroma drugem pravnem subjektu, pri kateri je bila opravljena rezervacija letalske karte, potovalni status potnika, številka sedeža, podatki o osebni prtljagi potnika, druge morebitne posebnosti, povezane s potovanjem potnika, število ter osebna imena drugih potnikov, povezanih z isto rezervacijo, vse naknadne spremembe podatkov in identifikacijska številka potnika iz informacijskega sistema letalskega prevoznika.«.

49. člen

126. člen se spremeni tako, da se glasi:

»126. člen

(posebna pravila za vpisovanje podatkov v evidence)

(1) Če so bili podatki o DNK in daktiloskopiranju pridobljeni zaradi izločitve oseb ali ugotovitve identitete osebe, se ne vnašajo v evidence. Določba ne velja za podatke, ki se vnašajo v evidenco iz 28. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona.

(2) Ob pridobitvi podatkov o osebah iz sistema rezervacij letalskih kart se občutljivi osebni podatki ne shranijo v evidenco skupaj z ostalimi podatki, temveč se takoj trajno izbrišejo.«.

50. člen

V prvem odstavku 127. člena se v prvi alineji beseda »in« nadomesti z vejico, za številko »24.« pa se dodata vejica in besedilo »28., 29., 30. in 31.«.

Za četrnim odstavkom se doda novi peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Zahtevo za izpis podatkov iz evidence iz 29. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona policija zavrne, razen ko je takšno zahtevo podalo sodišče, državno tožilstvo ali drug organ v zvezi z odkrivanjem, pregonom ali sojenjem za kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost oseb, mlajših od osemnajst let.«.

51. člen

128. člen se spremeni tako, da se glasi:

»128. člen

(roki hrambe podatkov)

(1) Podatki iz evidenc, ki jih določa drugi odstavek 123. člena tega zakona, se hranijo:

– v evidencah iz 1., 6., 7., 19. in 24. točke, do ustavitve policijske preiskave ali izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe ali do pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe, če tega ni, pa do zastaranja kazenskega pregona

– v evidencah iz 8., 14. in 15. točke, do ustavitve policijske preiskave ali do najdbe pogrešane osebe ali identifikacije neznanega trupla ali do izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe ali do pravnomočne ustavitve kazenskega postopka ali do pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe, če tega ni, pa do zastaranja kazenskega pregona;

– v evidenci iz 2. točke, tri leta po dnevu pravnomočnosti odločbe, če te ni, pa štiri leta po datumu prekrška;

– v evidenci iz 3. točke, dokler trajajo razlogi, zaradi katerih je bilo uvedeno iskanje ali drug zakonit ukrep, vendar najdlje do zastaranja pregona;

– v evidenci iz 4. točke, eno leto po izvedbi postopka za ugotavljanje identitete;

– v evidenci iz 5. točke, pet let po datumu dogodka;

– v evidenci iz 9. točke, tri leta po datumu dogodka;

– v evidencah iz 10. in 23. točke, dve leti po datumu odvzema prostosti oziroma zadržanja, razen videoposnetka, ki se hrani dva meseca po datumu odvzema prostosti oziroma zadržanja;

– v evidenci iz 11. točke, pet let po datumu varnostnega preverjanja;

– v evidenci iz 12. točke, pet let po datumu vložene pritožbe;

– v evidenci iz 13. točke, dve leti po datumu uporabe prisilnega sredstva;

– v evidenci iz 16. točke, dokler trajajo razlogi, zaradi katerih je bilo uvedeno iskanje;

– v evidenci iz 17. točke, dva meseca po vstopu v objekt policije;

– v evidencah iz 18. in 21. točke, tri leta po dnevu pravnomočnosti odločbe, če te ni, pa štiri leta po datumu prekrška ali do izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe ali do pravnomočne oprostilne sodbe ali do izbrisa obsodbe iz kazenske evidence, če tega ni, pa do zastaranja kazenskega pregona, v

zvezi s katerim je bila osebi izdana odredba o prepovedi približevanja oziroma odredba o prepovedi udeležbe na športnih prireditvah;

– v evidenci iz 20. točke, 45 dni od izdelave posnetka;

– v evidenci iz 22. točke, do izteka razlogov;

– v evidencah iz 25. in 26. točke, do najdbe pogrešane osebe oziroma identifikacije neznanega trupla;

– v evidenci iz 27. točke, 30 dni od nastanka podatka;

– v evidenci iz 28. točke, za uslužbenke policije dve leti po prenehanju opravljanja nalog, povezanih z zavarovanjem ali preiskovanjem dokaznega materiala, ali po prekinitvi delovnega razmerja, za druge osebe, ki sodelujejo pri ogledu kraja kaznivega dejanja ali opravljajo dela v laboratoriju, pa deset let po odvzemu vzorca;

– v evidenci iz 29. točke, do ugotovitve identitete mladoletne osebe, nato pa se hranijo še 60 let od dneva ugotovitve identitete te osebe;

– v evidencah iz 30. in 31. točke, devet mesecev po pridobitvi podatkov.

(2) Pristojno državno tožilstvo, pristojno sodišče ali pristojni upravni organ mora pristojni policijski enoti posredovati podatke o pravnomočni uvedbi kazenskega postopka, če je oškodovanec kot tožilec začel oziroma nadaljeval pregon, podatke o pravnomočnih oprostilnih sodbah, podatke o izbrisu obsodbe iz kazenske evidence ter podatke iz drugega odstavka 121. člena tega zakona v 30 dneh od pravnomočnosti.

(3) Dostop do podatkov iz evidenc iz 1., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 14., 15., 19. in 24. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona je v obdobju, ki je za posamezne evidence določen v prvem odstavku tega člena, pristojnim državnim organom dovoljen le zaradi preiskovanja storitve kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, ali v drugih primerih, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve in so določeni z zakonom. Dostop do podatkov iz evidence iz 29. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona je državnim organom, pristojnim za začetek, uvedbo in izvedbo predkazenskega ali kazenskega postopka v skladu s predpisi, ki urejajo kazenski postopek, ter nosilcem javnih pooblastil s področja socialnega varstva oseb, mlajših od osemnajst let, ko vodijo postopke o ogroženih mladoletnih osebah, dovoljen le zaradi preiskovanja kaznivih dejanj, identifikacije oseb in njihove zaščite pred nadaljnjim spolnim izkoriščanjem. Dostop do podatkov iz evidenc iz 30. in 31. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona je v obdobju, ki je za posamezne evidence določen v prvem odstavku tega člena, dovoljen pristojnim državnim organom le skladno z namenom, ki je za podatke potnikov, prijavljenih na let, in podatke potnikov z rezervacijo letalske karte naveden v drugem oziroma četrtem odstavku 112.a člena tega zakona. Dostop do podatkov iz ostalih evidenc je pristojnim državnim organom dovoljen le zaradi opravljanja njihovih nalog, določenih z zakonom.

(4) Če je identiteta oškodovane osebe iz 29. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona znana, mora biti seznanjena o hrambi podatkov in o pravici izbrisa iz petega odstavka tega člena.

(5) Izbris podatkov iz evidence iz 29. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona pred potekom roka njihove hrambe je mogoč le na podlagi pisne zahteve osebe ali njenega zakonitega zastopnika. Policija pred izbrisom upravičeno osebo seznani s posledicami izbrisa. Izjemoma sme policija začasno zadržati izvršitev zahteve o izbrisu podatkov, če bi izbris lahko ogrozil ugotovitev identitete druge oškodovane osebe ali če bi izbris lahko oviral potek preiskave kaznivega dejanja.«.

52. člen

V drugem odstavku 129. člena se za drugo alinejo dodajo nove tretja, četrta in peta alineja, ki se glasijo:

- »– ne glede na določbe prejšnje alineje se podatki v evidencah iz 8., 14. in 15. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo največ devet mesecev od izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe, če oškodovanec v zakonsko določenem roku ni začel ali nadaljeval kazenskega pregona;
- ne glede na določbe druge alineje tega odstavka se podatki v evidencah iz 8., 14. in 15. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo največ osem let od izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe za kazniva dejanja hude telesne poškodbe po prvem odstavku 123. člena, posebno hude telesne poškodbe po četrtem odstavku 124. člena, velike tatvine po 1. točki prvega odstavka 205. člena, zatajitve po četrtem odstavku 208. člena in poškodovanja tuje stvari po drugem odstavku 220. člena, omogočanja uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po prvem odstavku 187. člena, nasilja v družini po prvem in drugem odstavku 191. člena, zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja po drugem odstavku 192. člena, izsiljevanja po prvem in drugem odstavku 213. člena, poslovne goljufije po prvem odstavku 228. člena, in zlorabe negotovinskega plačilnega sredstva po drugem odstavku 246. člena KZ-1, kadar državni tožilec ravna po določbah petega odstavka 161.a in četrtega odstavka 162. člena Zakona o kazenskem postopku;
- ne glede na določbe druge alineje tega odstavka se podatki v evidencah iz 8., 14. in 15. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona brišejo v roku 45 dni od pravnomočne ustavitve kazenskega postopka, pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe;«.

Dosedanja šesta alineja se črta.

Dosedanja deveta alineja, ki postane dvanajsta alineja, se spremeni tako, da se glasi:

»– v evidencah iz 17., 20., 25., 26, 27., 28. in 29. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona brišejo;«.

Za dosedanje deveto, ki postane enajsta alineja se doda nova dvanajsta alineja, ki se glasi:

»– v evidencah iz 30. in 31. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo 21 mesecev.«.

Tretji in četrti odstavek se spremenita tako, da se glasita:

»(3) Dostop do podatkov iz evidenc prejšnjega odstavka je policistom in pristojnim državnim organom dovoljen le zaradi preiskovanja storitve kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, ali v drugih primerih, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve in so določeni z zakonom. Dostop do podatkov iz evidenc iz 30. in 31. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona je policistom in pristojnim državnim organom dovoljen le skladno z namenom, ki je za podatke potnikov z rezervacijo letalske karte naveden v četrtem odstavku 112.a člena tega zakona, in sicer za analiziranje podatkov za namen ugotavljanja splošnih potovalnih vzorcev potnikov ali če je treba izvesti nujne aktivnosti pri obravnavi posameznega kaznivega dejanja iz šestega odstavka 112.a člena tega zakona.

(4) Po poteku rokov iz drugega odstavka tega člena se podatki anonimizirajo, razen podatkov iz 8., 14., 15., 30. in 31. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona, ki se brišejo.«.

53. člen

V 132. členu se za tretjim odstavkom doda novi četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Oseba iz prvega odstavka tega člena ima za preveritev in oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva enake pristojnosti, kot jih za komisijo določa 136. člen tega zakona.«.

54. člen

V prvem odstavku 133. člena se za besedo »strel« dodata vejica in besedilo »uporabi električni paralizator«.

55. člen

V sedmem odstavku 146. člena se črta sedma alineja.

56. člen

Besedilo 149. člena se označi kot prvi odstavek, za njim pa se doda novi drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Vodja policijske enote za ugotovitev dejanskega stanja pritožbe pred izvedbo pomiritvenega postopka uporablja pooblastila, kot jih za poročevalce določa 143. člen tega zakona.«.

57. člen

Prvi odstavek 159. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Pripadniki tujih varnostnih organov, ki neposredno varujejo predstavnika te države ali drugo varovano osebo na obisku v Republiki Sloveniji in sodelujejo pri opravljanju policijskih nalog v Republiki Sloveniji, lahko nosijo uniformo, če opravljajo naloge v uniformi, uporabljajo vozila ter vnesejo in nosijo strelno orožje, pripadajoče strelivo in prisilna sredstva brez posebnega dovoljenja ob pravočasni najavi policiji. Posebnega dovoljenja ob pravočasni najavi policiji tudi ne potrebujejo tuji varnostni organi, če varujejo predstavnika svoje države ali drugo varovano osebo in so zaradi njegovega varovanja v tranzitu skozi Republiko Slovenijo. O uporabi druge varnostne opreme tujih varnostnih organov odloči generalni direktor policije. Varovanje določenih predstavnikov Republike Slovenije v tujini opravljajo policisti Republike Slovenije skladno s predpisi Republike Slovenije in predpisi države gostiteljice, če niso v nasprotju s predpisi Republike Slovenije.«.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

58. člen

(1) Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne trideseti dan po njegovi uveljavitvi.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se določba prvega odstavka 112.a člena tega zakona – v delu, ki predpisuje zbiranje podatkov iz 30. in 31. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona za redne in posebne lete od letalskih prevoznikov, ki svojo prevozno dejavnost opravljajo iz držav članic Evropske unije na ozemlja Republike Slovenije ali preko njega in v obratni smeri – začne uporabljati eno leto po uveljavitvi tega zakona. Zbiranje teh podatkov na letih iz tretjih držav na ozemlju Republike Slovenije ali preko njega in v obratni smeri pa se začne uporabljati z dnem začetka uporabe tega zakona.

(3) Podatke iz evidenc iz 123. člena tega zakona je treba uskladiti v roku enega leta od uveljavitve tega zakona.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Dopolnjena opredelitev pojma »napad« vsebuje primere prijemanja in grabljenja policistov za roke, oblačila in podobno, kjer napadalec nima namena policistu preprečiti izvedbe zakonite policijske naloge (sicer bi šlo za aktivno upiranje) niti ga nima namena poškodovati ali mu vzeti življenje (elementa napada). Gre za različna ravnanja, zaradi katerih je ogrožena osebna varnost policista ali druge osebe, saj takšnemu ravnanju lahko hitro sledi nenadni udarec, met ali druga oblika napada. Zato se mora policist na takšno obliko ravnanja odzvati takoj, saj se s čakanjem na nadaljnji napad ne bi mogel pravočasno in uspešno obraniti.

Pri spremembi 16. točke gre za redakcijski popravek, ki je potreben zaradi večje jasnosti, da ta zakon ureja varovane podatke policije, ne pa tudi druge varovane podatke.

K 2. členu:

Predlagani prvi stavek prvega odstavka najprej določa, da so primeri, ko policija ne deluje sama kot državni organ na področju javne in osebne varnosti - le redki, in da so torej kot izjeme določeni lahko le v zakonih. Pomoč policiji izvajajo lahko le uradne osebe ali drugi javni uslužbenci državnih organov (ne organov lokalne samouprave ali nosilcev javnega pooblastila), ki sodelujejo pri izvajanju nalog in pooblastil policije. Pri tem gre le za uradne osebe in druge javne uslužbence iz javnega sektorja (ne

pa npr. za delovanje zasebnega sektorja), saj gre za izvajanje uradnih pooblastil in uradnih nalog. Iz določbe je tudi razvidno, da gre za pomoč (sodelovanje) policiji pri izvajanju policijskih nalog (te so primarno določene v tem zakonu). Z vidika hierarhije in odgovornosti je določeno, da se delovanja drugih državnih organov (izvajanje nalog in pooblastil) sme izvajati le v skladu z odredbami in navodili policije. Iz navedenega je razvidno, da predstavnike drugih državnih organov pri izvajanju nalog in pooblastil vodi policija (ne postanejo pa del organizacije Policije, ampak so del "policijske organizirane akcije").

V predlaganem drugem odstavku je določeno (iz razloga, da se prepreči morebitna pravna praznina), da določbe prvega odstavka smiselno veljajo tudi v primeru uradno razglašenega izrednega stanja, kar pomeni, da drugi državni organi, ki bi sodelovali pri izvajanju nalog policije (ki kot državni organ primarno izvaja naloge v primeru izrednega stanja), delujejo le pod vodenjem policije ipd. Izraz uradno razglašeno izredno stanje izhaja iz 16. in 92. člena Ustave Republike Slovenije - jasno mora namreč biti, da gre lahko le za tovrstno uradno razglašeno izredno stanje, ne pa za kake druge vrste uradno razglašenih izjemnih stanj, kriznih situacij ipd., ker, so le-ta, če so zakonsko določena v razmerju do Policije, del tematike prvega odstavka predlaganega člena.

Določba tega člena jasno določa, da pri delovanjih, ko javni uslužbenci oziroma uradne osebe drugih državnih organov neposredno sodelujejo pri izvajanju nalog in pooblastil Policije, izvajajo to v celoti v okviru delovanja policije in pod njenim vodenjem (določitev jasnega načela subordinacije). Z vidika zagotavljanja ustavno skladnega delovanja načela pravne države, spoštovanja načela ustavne demokracije ter spoštovanja in varstva človekovih pravic, kar vključuje tudi jasna pravila razmerij med delovanji in pristojnostmi različnih državnih organov ter nujnostjo zagotavljanja supremacije civilne oblasti in Policije v takih primerih, so spremembe potrebne.

K 3. členu:

Z vidika ustavne demokracije, odgovornosti izvršilne veje oblasti ter varstva pred protipravnimi posegi v človekove pravice in temeljne svoboščine so dopolnjene določbe o generalni policijski klavzuli. Odločitev o uporabi generalne policijske klavzule sprejme Vlada Republike Slovenije na predlog ministra za notranje zadeve. Poleg tega je v zvezi z izvedbo ukrepov, podobno kot je to v primeru omejitev ob hujših kršitvah javnega reda urejeno v tretjem odstavku 9. člena zakona, omogočeno posebno sodno varstvo, ki se rešuje v postopku nujne obravnave.

Sprememba sledi drugim primerljivim rešitvam, na primer delovanje policije ob naravnih in drugih nesrečah, v krizi, vojnem ali izrednem stanju (tretji odstavek 197. člena ZODPol), kjer policija prav tako deluje na podlagi odločitev Vlade Republike Slovenije oziroma celo Državnega zbora Republike Slovenije (tretji in četrti odstavek 107. člena ZODPol). Tudi sicer je sistemsko logično, da o uvedbi generalne policijske klavzule ne odloča samo minister za notranje zadeve, saj gre vendarle za zakonsko opredeljeno delovanje izven običajne (redne) stvarne pristojnosti policije.

Določbe o generalni policijski klavzuli (10. člen veljavnega zakona) se dopolnjujejo tudi z novim šestim odstavkom, tako da se določa sodno varstvo zoper izvedene ukrepe iz skupka uporabe generalne policijske klavzule. Tožbo v upravnem sporu se vloži le zoper izvedene ukrepe (ali ukrepe, ki se izvajajo), ne pa zoper odločitev za uporabo generalne policijske klavzule. Predlagano je, da je sodno varstvo na razpolago v upravnem sporu (Upravno sodišče Republike Slovenije zadevo obravnava prednostno), o pritožbi (redno pravno sredstvo) pa prav tako prednostno, odloča Vrhovno sodišče Republike Slovenije. Ni predpisan poseben način obravnavanja primerov začasnih odredb, za njih veljajo splošne določbe Zakona o upravnem sporu. Sodno varstvo (tožba) zoper akt Vlade Republike Slovenije (predlagane spremembe tretjega odstavka) ni določeno, saj ne gre za upravni akt po 3. členu Zakona o upravnem sporu ("... akti, ki jih sprejemajo nosilci izvršilne veje oblasti in so utemeljeni na politični diskreciji, podeljeni na podlagi ustavnih in zakonskih pooblastil."). Seveda pa še vedno obstaja posebno pravno varstvo - če bi npr. bilo zatrjevano, da je odločitev o uporabi generalne policijske klavzule prekoračila zakonske omejitve in ustvarila novo (posebno) pravno stanje - presoja ustavnosti odločitve o uporabi klavzule in njene vsebine pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije (kot da gre za predpis).

K 4. členu:

Osnovni namen preimenovanja je pravilna uporaba izraza kriminalističnoobveščevalne naloge (v nadaljnjem besedilu: KON), ki se že zdaj uporablja ob navajanju tovrstnih aktivnosti policije. Pojem KON se uporablja v večjem številu pravnih aktov Republike Slovenije in Evropske unije (Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016 (ReNPPZK12-16), Sklep Sveta z dne 6. aprila 2009 o ustanovitvi Evropskega policijskega urada (Europol), Okvirni sklep Sveta 2006/960/PNZ z dne 18. decembra 2006 o poenostavitvi izmenjave informacij in

obveščevalnih podatkov med organi kazenskega pregona držav članic Evropske unije itd.). Vzpostavitev nacionalnega kriminalističnoobveščevalnega modela kot prioriteto dela policije določa tudi Resolucija o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025.

KON je napreden način kriminalističnega policijskega dela in pomembno orodje, ki omogoča, da se na podlagi podatkov o kriminalni dejavnosti načrtujejo naloge za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj (pri tem pa ne gre za vzporedno obveščevalno dejavnost, kot jo izvajata Slovenska obveščevalno-varnostna agencija in obveščevalno-varnostna služba Ministrstva za obrambo).

K 5. členu:

Sprememba je redakcijska. Izraz »krepi integriteto« je uvedel že Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije, ki je poudaril pozitivno plat preprečevanja korupcije in razvijanja poštenih praks delovanja. Policija je zavezana k skrbi tako za organizacijsko integriteto kot integriteto posameznega uslužbenca.

K 6. členu:

Predlagana sprememba je potrebna zaradi uskladitve s prvim odstavkom 59. člena, ki določa obveščanje staršev ali skrbnika tudi v primeru privedbe mladoletnika. Glavno vodilo policistov pri obveščanju staršev oziroma skrbnika je upoštevanje koristi otroka oziroma mladoletnika. Z natančnejšo opredelitvijo, kateri od staršev se obvesti, se odpravljajo nejasnosti v primerih, ko tisti od staršev, pri katerem otrok ali mladoletnik živi, ni dosegljiv. V takih primerih se namreč lahko obvesti drugi starš.

K 7. in 8. členu:

V zvezi s prirejeno identiteto je treba ločiti in razmejiti različne postopke in dejavnosti policije (skoraj vse države članice Evropske unije in tudi širše imajo obravnavano tematiko urejeno v policijski zakonodaji):

- Predhodna izdelava prirejene identitete pomeni le njeno fizično izdelavo, ki obsega prireditev podatkov v zbirkah podatkov in izdelavo prirejenih listin. V tej fazi ne prihaja do njene uporabe niti do kakršnih koli drugih dejavnosti policije. Gre le za to, da ima policija fizično izdelane prirejene listine (osebno izkaznico, voziško dovoljenje ipd.), ki se hranijo pod točno določenimi posebnimi pogoji na podlagi internega akta, ki ga izda minister za notranje zadeve. Takšna predhodno izdelana prirejena identiteta se bo hranila in uporabljala do izteka njene veljavnosti oziroma morebitnega razkritja.
- Oblikovanje prirejene identitete pomeni pridobivanje in obvladovanje specifičnih veščin ter znanj v določenih okoljih in usposabljanje tajnih delavcev za določene profile, pri čemer ni mišljeno ciljno oziroma usmerjeno ustvarjanje pogojev (npr. infiltracija v določeno okolje, kjer bi živel neki osumljenec, zoper katerega bodo uvedeni prikriti preiskovalni ukrepi) za kasnejše tajno delovanje na podlagi odredbe državnega tožilca oziroma preiskovalnega sodnika. Povedano drugače, pri oblikovanju prirejene identitete dejavnost tajnega delavca ni uperjena zoper določenega posameznika ali preiskovanje kakšnega konkretnega kaznivega dejanja. V tem primeru bi šlo namreč za kršitev določb četrtega odstavka 154. člena Zakona o kazenskem postopku. Treba se je namreč zavedati, da policisti – tajni delavci zaradi osnovne narave svojega (policijskega) dela nimajo »priučeni« znanj, spoznanj, veščin, ki jih sicer osebe, ki se ukvarjajo s kaznivimi dejanji, imajo, zato jih morajo šele pridobiti, da kasneje pri tajnem delovanju ne bi bile prepoznavne kot policisti. Ravno to pa so razlogi za uporabo prirejene identitete za namen njenega oblikovanja.

Oblikovanje prirejene identitete je kontinuiran proces, ki se nikoli ne zaključi (razen v primeru razkritja prirejene identitete v določenem kazenskem postopku) in se zato ne more časovno omejevati, saj v tem primeru izgubi svoj pomen. Oblikovanje prirejene identitete nikakor ne posega v pravice posameznikov, temveč gravitira izključno na posameznega tajnega delavca, ki se šola za določene veščine. Policija vnaprej ne more predvideti, kdaj točno in v katerem predkazenskem postopku bo seveda potrebovala takšen profil tajnega delavca in ga angažirala za izvedbo določne naloge, mora pa ga imeti pripravljenega, da bo lahko uspešno preiskovala določeno kaznivo dejanje. Da bi to lahko dosegla, mora tajni delavec razpolagati s prirejeno identiteto. Iluzorno je namreč pričakovati, da bo policija začela s šolanjem tajnih delavcev šele ob izdaji odredbe za tajno delovanje s strani državnega tožilca, saj bi to pomenilo najmanj nekajmesečni zamik dejanske izvedbe začetka tajnega delovanja, v zapletenejših primerih pa zagotovo vsaj enoletni zamik.

- Uporaba prirejene identitete pomeni uporabo prirejene identitete za namen izvedbe predkazenskega postopka s pomočjo uporabe prikritih preiskovalnih ukrepov, ki se izvajajo izključno na podlagi odredb in dovoljenj državnega tožilca oziroma preiskovalnega sodnika v skladu z določbami ZKP, ko gre za izvedbo tajnega delovanja oziroma na podlagi 24. člena ZNPPol v primerih, ko gre za zaščito izvedbe policijske naloge, zagotovitve varnosti izvajalcev prikritih preiskovalnih ukrepov in policistov, ki jim zagotavljajo neposredno operativno podporo.

Iz poročila o izvajanju izgradnje prirejene identitete bo seveda razviden tudi namen oziroma razlogi za njeno izgradnjo, ravno tako pa bo na podlagi obrazloženega predloga za podaljšanje razvidna tudi nujnost, kar je zapisano v spremembi člena.

Sprememba 23. in 24. člena je potrebna zaradi sedanje operativno-tehnične neizvedljivosti izdelave prirejene identitete za izvajalce prikritih preiskovalnih ukrepov. Predlagani 23. člen zato ureja izdelavo prirejene identitete, 24. člen pa njeno uporabo, ki jo odreja pristojni državni tožilec oziroma preiskovalni sodnik, ko bo tajni delavec uporabil tehnične naprave za prenos in snemanje glasu, fotografiranje in video snemanje (določba četrtega odstavka 155.a člena Zakona o kazenskem postopku).

Kot pravni promet je mišljena nabava ter prodaja materialno-tehničnih sredstev in upravljanje z njimi ter opravljanje storitev, in sicer v obsegu, ki je običajen ter neizogibno potreben za potrebe izgradnje prirejene identitete. Iz sodbe vrhovnega sodišča, opr. št. I Ips 89/2010- 425 z dne 17. maja 2012, izhaja, da se v smislu določbe 5. točke petega odstavka 155.a člena ZKP (udeležba v pravnem prometu) šteje kot udeležba tajnega delavca v pravnem prometu z osumljencem, ki vsaj v določeni meri predstavlja poseg v njegovo zasebnost, obenem pa ne gre za izvajanje samostojnih prikritih preiskovalnih ukrepov navideznega odkupa, navideznega sprejemanja oziroma dajanja daril ali podkupnine. Primeri takšnega nastopanja v pravnem prometu bi utegnili biti na primer sklenitev pogodbe o zaposlitvi z osumljencem v njegovi gospodarski družbi, sklenitev najemne pogodbe za stanovanje ali poslovni prostor z osumljencem v njegovi nepremičnini ipd. Predlagana je ureditev, ki torej nikakor ne bo posegala v zasebnost posameznikov, saj gre v predlaganem 23. členu za fizično izdelavo prirejenih listin ter oblikovanje prirejene identitete za potrebe kasnejšega (v danem trenutku še nedefiniranega in nenačrtovanega) tajnega delovanja, ki nima nikakršne dejanske neposredne vzročne zveze s kasnejšo izvedbo prikritih preiskovalnih ukrepov. Povedano drugače, oblikovanje prirejene identitete krajevno ne poteka oziroma ne gravitira na konkretna družbena okolja, kjer bo nato potekalo npr. tajno delovanje na podlagi odredb pristojnih državnih organov (državnih tožilstev oziroma sodišč) oziroma bi bilo le-to povezano s preiskavo kakršnega koli kaznivega dejanja.

Skladno z veljavnim ZNPPol je mogoče dovoliti prireditev identitete le v primeru, če sta kumulativno izpolnjena dva pogoja, in sicer zagotovitev varnosti izvajalca prikritega preiskovalnega ukrepa in zaščita izvedbe policijske naloge. Pogosto oba pogoja nista izpolnjena, iz operativno taktičnih razlogov pa je izkazana potreba po nujnosti uporabe prirejenih listin (npr. gospodarske ali korupcijske zadeve, kjer osumljenci ne ogrožajo varnosti izvajalcev PPU, imajo pa možnosti dostopa do različnih upravnih evidenc, torej je potrebna le zaščita izvedbe policijske naloge). Uporaba prirejene identitete se v skladu z ustavnopravnimi normami lahko uporablja le v točno določenem predkazenskem postopku in na podlagi odredbe pristojnega tožilstva ali sodišča.

Zaščita izvedbe policijske naloge pomeni, da policija pri svojem delu uporablja najrazličnejša materialno-tehnična sredstva, ki jih lahko osumljenci z ustreznimi poznanstvi preverijo in ugotovijo, da gre za policijska sredstva, to pa avtomatično gravitira v razkritje prikritih preiskovalnih ukrepov, v posameznih primerih pa tudi do ogrožanja neposrednih izvajalcev prikritih preiskovalnih ukrepov ali policistov, ki jim zagotavljajo neposredno operativno podporo. Ravno to so razlogi za spremembo lastništva sredstev, za kar policisti posledično potrebujejo tudi prirejeno identiteto oziroma, povedano drugače, gre za zaščito izvedbe policijske naloge.

Vendar pa vsi policisti za svoje delo ne potrebujejo oblikovane prirejene identitete, temveč le predhodno pripravljeno prirejeno identiteto (npr. izdelane prirejene listine). Prirejene identitete operativno-tehnično ni mogoče prirediti ad hoc na način, da bi bila možna takojšnja izvedba neke policijske naloge in bi pri tem lahko uporabljali prirejeno identiteto ali prirejeno lastništvo sredstev.

K 9. členu:

Sprememba sedme alineje prvega odstavka je potrebna zaradi spremembe 44. in 45. člena.

Sprememba drugega odstavka je potrebna zaradi uskladitve z drugimi določbami zakona, ki predvidevajo ureditev nekaterih pooblastil na drug način (ne le v enem aktu), na primer z internim

aktom generalnega direktorja policije (način izdelave in objave fotorobota, tehnični kriteriji in postopek izvedbe poligrafskega postopka) ali ministra (npr. način pridobitve soglasja in način seznaitve osebe z namenom in načinom izvedbe poligrafskega postopka).

K 10. členu:

Najpogostejša metoda pri zbiranju obvestil je neposreden pogovor s konkretno osebo, lahko pa to poteka tudi z uporabo tehničnih komunikacijskih sredstev. Katere so osebe, ki bi lahko dale koristne podatke, informacije, presoja policist glede na konkretni primer. Načelo prostovoljnosti je pri tem zelo pomembno, zato je tudi zapisano v drugem odstavku. Vendar pa je v policijski praksi velika večina primerov, ko policisti zbirajo obvestila od oseb po določbah tega zakona, takih, da je neprimerno, da bi osebe vnaprej opozarjali, da je zbiranje obvestil prostovoljno in da imajo pravico do anonimnosti, kot to zahteva sedanja ureditev. Predlagana sprememba ne posega v pravico do prostovoljnosti in anonimnosti, temveč le ureja neživiljenjske situacije, ki po nepotrebnem otežujejo komunikacijo pri zbiranju obvestil. Taki primeri so na primer, ko oseba pokliče ali pa pride na policijsko postajo in prijavi dogodek (pogrešanje osebe, povoženje živali, požar, nesreča pri delu ipd.) in že iz samega ravnanja osebe izhaja, da želi prostovoljno dati izjavo. Podobno je, ko policisti ob napotitvi na interventni dogodek mimoidoče povprašajo o točni lokaciji kraja, kjer naj bi se dogodek zgodil. V navedenih primerih gre za skupni interes za izmenjavo informacij, zato bi bilo vsaj zelo nenavadno, če bi npr. policist očeta, ki mu je prijavil, da se mu je v veleblagovnici izgubil štiriletni otrok, preden bi policist od njega zbral obvestila o okoliščinah pogrešitve in drugih posebnostih (osebni opis, kraj zadrževanja ...), moral najprej poučiti, da je zbiranje obvestil prostovoljno in da ima pravico do anonimnosti. V skladu z drugim odstavkom 4. člena policija pri opravljanju nalog sodeluje s posamezniki in skupnostjo ter izvaja preventivno dejavnost. Tudi pri navedenem sodelovanju, ki je usmerjeno k »uporabnikom« varnostnih storitev policije in temelji na partnerskem sodelovanju in medsebojnem zaupanju, gre za izmenjavo informacij in obvestil, ki so pomembne za ugotavljanje stanja in skupno reševanje varnostnih problemov. Na primer vodstvo šole se ustno ali pisno obrne na policijsko postajo in jo zaprosi za pomoč pri reševanju varnostne problematike v okolici šole, kot so problem parkiranja in drugih kršitev cestnoprometnih predpisov, pojav vandalizma, tatvin koles ipd. Osnova za izvedbo nadaljnjih ukrepov (med katere spada tudi svetovanje o samozaščitnih ukrepih) je pridobitev čim več informacij o sami problematiki. Kljub spremenjeni določbi pa bodo policisti v posameznih primerih pred zbiranjem obvestil še vedno morali poučiti osebo o pravici do prostovoljnosti in anonimnosti, če bo to glede na okoliščine primerno.

Predlagana ureditev je primerljiva z določbami tega zakona, ki urejajo pravice osebe, ki ji je odvzeta prostost ali ji je le začasno omejeno gibanje. Pri odvzemu prostosti morajo policisti osebo takoj seznaiti s pravicami, pri začasni omejitvi gibanja pa jim zaradi manjše intenzitete posega v človekove pravice in svoboščine (npr. pri privedbi, podobno pa je tako tudi pri zbiranju obvestil v primerih, saj le-to nima za posledico izvedbe represivnega ukrepa zoper osebo) tega ni treba storiti, morajo pa ji omogočiti njihovo uveljavljanje.

Pri zbiranju obvestil od oseb v zvezi s storitvijo kaznivega dejanja ali prekrška morajo policisti upoštevati določbe ZKP ali Zakona o prekrških (ZP-1), ki urejajo zbiranje obvestil.

Novi četrti odstavek daje ustrezno pravno podlago v primerih, ko policisti fizično osebo, samostojnega podjetnika posameznika, posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost ali pravno osebo pisno zaprosijo za informacije in obvestila v zvezi z opravljanjem policijskih nalog. Pisno zaprosilo za informacije in obvestila je najpogostejše pri policijskem delu v skupnosti, gre pa tudi za primere, ko informacije na podlagi različnih virov kažejo na morebiten obstoj razlogov za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, iz prijave, informacije, medijskega obvestila, anonimke, glasu o kaznivem dejanju itd. pa še ne izhajajo razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. Pisanje v takih primerih mora biti formulirano na način, da je iz njegove vsebine jasno razvidno, da gre za zaprosilo in ne zahtevek za posredovanje podatkov.

K 11. členu:

Dolžnost policije je, da vabljeni osebi, na njeno zahtevo, povrne potne stroške. Postopek vračanja in odmerjanja potnih stroškov vabljenim osebam je določen s podzakonskim predpisom, ki ga izda minister. Sprememba pa je potrebna zaradi primerov, ko vabljen oseba javnega prevoza ne more koristiti. Takrat se vabljeni osebi povrnejo stroški za prevožene kilometre z lastnim prevoznim sredstvom. Na podoben način je urejena povrnitev potnih stroškov v predpisih, ki veljajo za povračilo potnih stroškov javnim uslužbencem.

K 12. členu:

Sprememba šeste alineje je potrebna zaradi uskladitve pojmov s predpisi, ki urejajo namestitvev otrok in mladoletnikov v vzgojne zavode in druge ustanove. Otroci in mladoletniki se smejo brez njihove privolitve namestiti v vzgojni zavod, socialnovarstveni zavod in prevzgojni dom, na podlagi 39. člena Zakona o duševnem zdravju pa se tudi mladoletnika lahko sprejme na zdravljenje v oddelek pod posebnim nadzorom.

ZODPol v 32. členu daje podlago za opredelitev objektov in okolišev objektov, ki so posebnega pomena, za katere velja poseben način varovanja. Ti objekti niso varovani objekti, zato je potrebna predlagana dopolnitev drugega odstavka.

K 13. členu:

Sprememba je potrebna zaradi uskladitve s predlagano spremembo 42. člena tega zakona.

K 14. členu:

V prvem odstavku so na enem mestu in celovito pojasnjena opravila, ki so potrebna za nedvomno ugotovitev identitete osebe. Med opravili za ugotovitev identitete osebe je zaradi večje jasnosti določeno, da smejo policisti zaradi primerjave odvzeti tudi njene prstne odtise in odtise dlani, zabeležiti njen opis, jo fotografirati ter odvzeti bris ustne sluznice ali drug biološki material.

Objava fotografije in osebne opisa osebe, katere identitete ni mogoče drugače ugotoviti, je v ta člen zaradi ustrežnejše ureditve prenesena iz 41. člena, saj velja za vse primere, ko je treba ugotoviti identiteto osebe.

V drugem odstavku je jasneje opredeljeno, da smejo policisti objaviti fotografijo in osebni opis iskane osebe, če je to potrebno za ugotovitev njene identitete in njeno izsleditev. Objava pa je mogoča tudi v primeru, ko je to potrebno zaradi najdbe pogrešane osebe ter ugotovitve identitete žrtve kaznivih ravnanj.

V identifikacijskem postopku se ne primerjajo brisi ustnih sluznic, kot je določeno v veljavnem prvem odstavku 42. člena, temveč profili DNK brisov ustnih sluznic ali drugih bioloških materialov (kri, las itd.), odvzetih ljudem, z neznanih trupel ali pridobljenih na drug način (npr. na domu pogrešane osebe ob pogojih iz šestega odstavka prejšnjega člena). Nabor vzorcev drugega biološkega materiala namenoma ni omejen oziroma točno definiran, saj se v praksi dogaja, da v določenih primerih določenih vzorcev ni mogoče odvzeti. Tak primer je na primer, ko policisti ne morejo ugotoviti identitete najdene osebe, ki je hudo poškodovana. Ker je v bolnišnici priključena na respiratorni aparat, ji ne morejo odvzeti brisa ustne sluznice, lahko pa se ji odvzame kri. Če je dobila transfuzijo, se ji odvzame las, če je plešasta, se ji odvzame del nohta.

Splošno načelo sorazmernosti iz 16. člena ZNPPol morajo policisti upoštevati tudi pri izvedbi identifikacijskega postopka. Navedeno pomeni, da morajo najprej izvesti tiste ukrepe, s katerimi na najmilejši način posegajo v človekove pravice (tudi sicer so posamezna opravila pri izvedbi identifikacijskega postopka načeloma našteta v zaporedju stopnjevanja od milejšega k hujšemu).

K 15. členu:

Policija išče osebe, ki so pogrešane (so se npr. izgubile) in za katere je glede na okoliščine mogoče domnevati, da potrebujejo pomoč (otroci, starejše osebe, osebe, ki so se izgubile pri hoji v gore, po gozdu, pri raziskovanju podzemnih jam itd.). Tem osebam grozi določena nevarnost za njihovo življenje ali zdravje, zato jih je treba poiskati in jim pomagati (humanitarna vloga policije). Policija pa išče tudi druge osebe, če tako določajo drugi zakoni.

Novi drugi odstavek konkretnije določa, katera tehnična sredstva smejo policisti poleg službenega psa (za iskanje oseb in ne kot prisilno sredstvo) uporabiti pri iskanju oseb iz prvega odstavka 43. člena ZNPPol.

Zaradi predvidljivosti in določnosti pravne ureditve oziroma načela pravne varnosti kot enega izmed načel, vsebovanih v načelu pravne države (2. člen Ustave Republike Slovenije), so tehnična sredstva, ki jih smejo policisti uporabiti pri iskanju oseb, izrecno navedena.

Dosedanja praksa je pokazala zakonsko vrzel pri iskanju pogrešanih oseb, za katere se glede na okoliščine domneva, da potrebujejo pomoč. Takšne okoliščine so:

- otroci in mladoletniki,
- osebe, ki jim je poslovna sposobnost odvzeta ali omejena,

- osebe, ki imajo zdravstvene težave, ki kažejo na nevarnost za njeno življenje (samomorilnost ipd.),
- osebe, ki so pogrešane zaradi naravnih in drugih nesreč,
- osebe, ki so se izgubile oziroma so odšle od doma in je njihovo življenje ogroženo zaradi vremenskih (npr. nenadna ohladitev ozračja, zapadel sneg) ali drugih okoliščin (težko dostopni oziroma neprehodni tereni, kot so gore ipd.) in
- druge osebe, ki jih bližnji pogrešajo iz neznanih razlogov.

V tovrstnih primerih policisti poskušajo z zbiranjem obvestil in s pregledom določenih območij izslediti pogrešano osebo. Pri tem so policistom v pomoč podatki, potrebni za ugotovitev zadnje lokacije opreme za mobilno komunikacijo, ki jih sme policija v določenih primerih pridobiti na podlagi 153. člena Zakona o elektronskih komunikacijah, zelo koristni pa bi bili tudi drugi podatki, na podlagi katerih bi policisti lahko izsledili pogrešano osebo.

Policisti v praksi ugotavljajo, da osebe, ki odidejo od doma in nameravajo storiti samomor, pogosto opozorijo na svoj namen tudi na ta način, da bližnje pokličejo po telefonu ali jim pošljejo SMS-sporočilo in jim poskušajo odkrito ali prikrito sporočiti, da si bodo nekaj naredili (povedo, da bodo nekam odšli, se poslovijo ipd.). Navedene opozorilne znake, ki jih je včasih težko prepoznati, ljudje dojemajo različno, zato marsikdo klika ali sporočila ne razume kot iskanje pomoči, podatki, ki jih je pogrešana oseba sporočila tej osebi, pa bi lahko bili v veliko pomoč policistom pri izsleditvi pogrešane osebe in zagotovitvi pravočasne pomoči. Pridobitev podatkov o komunikacijah pogrešane osebe s sredstvi mobilne telefonije (zgolj osnovni podatki o klicu oziroma SMS-sporočilu, ne pa tudi o njeni vsebini) bi bila ustrezno dopolnilo k lokacijskim podatkom, ki jih policisti smejo pridobiti na podlagi Zakona o elektronskih komunikacijah.

S pridobitvijo videoposnetkov nadzornih kamer je možno ugotoviti smer in čas gibanja pogrešane osebe, s kom je bila takrat v družbi in druge pomembne okoliščine, ki lahko pripomorejo k najdbi pogrešane osebe.

S pregledom prostorov pogrešane osebe (domača soba, stanovanje, soba v študentskem domu ipd.), prevoznega sredstva in njenih osebnih predmetov (dnevnik, zapiski, šolske potrebščine ipd.), vpogledom v računalnik in druge medije pogrešane osebe (elektronska pošta, socialna omrežja in drugi, javno nedostopni viri) bi policisti lahko prišli do pomembnih okoliščin, ki bi pripomogle k najdbi pogrešane osebe. Med take spadajo tudi bančni podatki o kraju in času finančne transakcije pogrešane osebe.

Pridobitev podatkov od operaterja mobilne telefonije o komunikacijah pogrešane osebe je na enak način, kot je to urejeno pri pridobitvi podatkov, ki so potrebni za ugotovitev zadnje lokacije opreme za mobilno komunikacijo, vezana na Operativno-komunikacijski center Generalne policijske uprave, ki pred posredovanjem zahteve preveri pravno podlago, utemeljenost in smotrnost zahteve, ki jo je prejel.

Pregled osebnih predmetov ter prostorov in prevoznih sredstev je povezan s privolitvijo bližnjih pogrešane osebe, s katerimi pogrešana oseba živi v skupnem gospodinjstvu.

Vpogled v podatke, shranjene na računalniku ali drugem mediju informacijske tehnologije pogrešane osebe, pridobitev podatkov od banke o plačilnem prometu pogrešane osebe in pregled osebnih predmetov, prostorov in prevoznih sredstev, ki jih je pogrešana oseba uporabljala za bivanje oziroma za življenje (ko bližnja oseba ne živi v skupnem gospodinjstvu s pogrešano osebo), smejo policisti opraviti na podlagi odredbe preiskovalnega sodnika, če je to nujno za razjasnitev okoliščin pogrešitve in njeno izsleditev. Zaradi nujnosti izvedbe nadaljnjih ukrepov, ki so potrebni za pravočasno najdbo pogrešane osebe, mora preiskovalni sodnik odločiti o navedenih ukrepih v roku, ki ne sme biti daljši od 24 ur.

Zaradi varstva osebnih podatkov smejo policisti podatke, ki jih pridobijo na podlagi četrtega odstavka tega člena, uporabiti le z namenom najdbe pogrešane osebe. S podatki morajo ravnati še posebno skrbno in jih uporabiti na način in v obsegu, ki je nujno potreben za ugotavljanje okoliščin pri iskanju pogrešane osebe. Ko je oseba najdena, se seznanijo z zbranimi podatki.

Posnetki, ki nastanejo z uporabo tehničnih sredstev iz tretjega odstavka, se brišejo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v 30 dneh od njihovega nastanka.

K 16. členu:

Sprememba člena, ki ureja prikrito evidentiranje in namensko kontrolo, je potrebna zaradi sprejetja Sklepa Sveta 2007/533/PNZ z dne 12. junija 2007 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi druge generacije schengenskega informacijskega sistema (SIS II) (v nadaljnjem besedilu: Sklep), ki je stopil v veljavo 9. aprila 2013. Sklep je nadomestil Konvencijo o izvajanju schengenskega sporazuma v delu, ki se nanaša na schengenski informacijski sistem. Sklep v 36. členu pojem »prikrito evidentiranje« nadomešča s pojmom »prikrita kontrola« in širi možnost razpisa ukrepa tudi na plovila, zrakoplove in zabojnike.

Nekoliko je tudi spremenjena definicija namenske kontrole, ki zdaj pomeni pregled in ne več preiskave osebe, vozila, plovila, zrakoplova ali zabojnika. V nadaljevanju je pojasnjeno, kaj je namenska kontrola, in sicer, kakor določa četrti odstavek 37. člena Sklepa, se izvajanje namenske kontrole lahko opravi v skladu z nacionalnim pravom zaradi namenov iz 36. člena Sklepa, kjer se lahko opravi pregled oseb, vozil, plovil, zrakoplovov, zabojnikov in predmetov, ki jih ima oseba s seboj. Konkretnije se namenska kontrola osebe, vozila, plovila, zrakoplova in zabojnikov lahko opravi na podlagi Zakona o nadzoru državne meje, Zakona o kazenskem postopku, Zakona o prekrških ali na podlagi drugih zakonov, ki urejajo postopek pregleda, pri čemer se zberejo naslednje informacije:

- podatek, da so bili oseba, vozilo, plovilo, zrakoplov ali zabojnik, za katere je izdan ukrep, izsledeni;
- kraj, čas ali razlog za kontrolo;
- pot, kraj in namembnost potovanja;
- osebe, ki spremljajo osebo, ali potniki v vozilu, plovilu ali zrakoplovu, za katere se utemeljeno domneva, da so povezani z zadevnimi osebami;
- uporabljeno vozilo, plovilo, zrakoplov ali zabojnik;
- stvari, ki jih ima oseba pri sebi in
- okoliščine, v katerih so bili oseba, vozilo, plovilo, zrakoplov ali zabojnik izsledeni.

Če niso izpolnjeni zakonski pogoji za pregled, se ukrep namenske kontrole nadomesti s prikrito kontrolo. Policisti morajo prikrito kontrolo in namensko kontrolo izvajati tako, da čim manj posegajo v pravice osebe, na katero se razpis ukrepa nanaša, in pravice oseb, ki jo spremljajo.

Pri ukrepih ne gre za prikrite preiskovalne ukrepe, temveč za diskretno opravljeno kontrolo (Sklep v angleški različici govori o »*Discrete surveillance*«), ob morebitnem preverjanju osebe v notranjosti države ali na državni meji na podlagi obstoječe nacionalne zakonodaje.

Zaradi uskladitve s 36. členom Sklepa Sveta 2007/533/PNZ z dne 12. junija 2007 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi druge generacije schengenskega informacijskega sistema (SIS II) (v nadaljnjem besedilu: Sklep) so potrebne tudi spremembe, ki določajo pogoje razpisa zoper osebo, vozilo, plovilo, zrakoplov in zabojnike. V četrtem odstavku 36. člena Sklepa je določeno, da se razpisi ukrepov za vozila, plovila, zrakoplove in zabojnike lahko izdajo tudi v povezavi s hudimi kaznivimi dejanji iz drugega odstavka ali resnimi grožnjami iz tretjega odstavka 36. člena Sklepa. V Sklepu je predvidena možnost razpisa tudi za vozila, plovila, zrakoplove in zabojnike, zaradi česar je bila potrebna sprememba zakona.

Republiko Slovenijo je Evropska komisija opozorila (na podlagi statističnih podatkov evropske Agencije EU-LISA in opravljene schengenske evalvacije, ki je potekala septembra 2013 v Republiki Sloveniji), da ima Republika Slovenija premalo razpisanih tovrstnih ukrepov. Republika Slovenija je bila v tej zvezi izpostavljena tudi na različnih delovnih skupinah Sveta Evropske unije v Bruslju (delovna skupina za schengenske zadeve SIS/SIRENE, Odbor SIS VIS, delovna skupina za terorizem) in drugih sestankih.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je v odločbi, opr. št. U-I-25/95 z dne 27. novembra 1997 med drugim navedlo, da mora država, če se želi učinkovito postaviti po robu najhujšim oblikam kriminala in s tem izpolniti svojo dolžnost varovanja pravic in svoboščin državljanov, nujno uzakoniti ukrepe, ki so enakovredni tistim vrstam in načinom delovanja, ki jih uporablja organiziran kriminal. V skladu z

Evropsko konvencijo o človekovih pravicah je tudi preprečitev zločina (še preden je storjen) legitimen cilj, ki opravičuje poseg v človekovo zasebnost, da se prepreči nered zaradi zagotovitve državne varnosti, javne varnosti ali ekonomske blaginje države.

Ker sta obravnavana klasična policijska ukrepa (značilna zlasti za predkazenski postopek, oziroma začetek kazenskega postopka, v nekaterih primerih pa služita lahko tudi kot preventivni ukrep) in ne gre za prikrita preiskovalna ukrepa, je dokazni standard utemeljeni razlogi za sum nesorazmeren, zato se namesto utemeljenega razloga za sum ukrep razpiše, če obstajajo zadostni dejanski razlogi. Navedeni standard po vsebini pomeni stopnjo med razlogi za sum in utemeljenimi razlogi za sum. Gre za sum vzbujajoče okoliščine, ki izhajajo iz operativnih podatkov policije ali zbranih obvestil in ki jih je že mogoče do določene mere preveriti in ki so neposredno ali posredno povezane s kaznivimi dejanji oziroma določeno osebo.

Utemeljeni razlogi za sum so bili v tem kontekstu element kazensko procesnega prava, ki pa zato, ker ne gre za pravi predkazenski postopek (vsaj pogosto ne gre), niti za pravi preiskovalni prikriti ukrep, ampak za ti. policijsko preventivo (javna in osebna varnost), ki je vezana na bolj policiji dostopne informacije, ni bil najbolj ustrezen. Navedeni standard "zadostni dejanski razlogi" je vsebinsko, če ga primerjamo med razlogi za sum in utemeljeni razlogi za sum, z vidika načela sorazmernosti (2. člen v zvezi s tretjim odstavkom 15. člena Ustave Republike Slovenije) nekoliko bližji razlogom za sum, z vidika potrebne prepričljive obrazložitve (2. člen Ustave Republike Slovenije) pa utemeljenim razlogom za sum. Standard, ki je predlagan, je podoben standardu iz prvega odstavka 163.e Zakona o kazenskem postopku Zvezne republike Nemčije ("zureichende tatsächliche Anhaltspunkte").

Do Sklepa Sveta EU 2007/533/PNZ z dne 12. junija 2007 se je za izvedbo ukrepov zahteval višji dokazni standard "clear evidence" oziroma "konkretni dokazi" ((a) točka drugega odstavka in četrti odstavek člena 36), kar je bilo takrat, z vidika Zakona o kazenskem postopku, primerljivo vsaj z utemeljenim sumom, če ne celo več (med prepričanjem in gotovostjo).

Povzetek točke a) drugega odstavka 99. člena Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 (Uradni list L 239, 22/09/2000 str. 0019-0062):

»(a) obstajajo konkretni dokazi, da zadevna oseba načrtuje ali izvršuje številna in izredno huda kazniva dejanja, ali«

»(a) where there is clear evidence that the person concerned intends to commit or is committing numerous and extremely serious criminal offences; or«

Enak standard »clear evidence« povzema konvencija tudi v tretjem odstavku 99. člena konvencije.

Povzetek točke a) drugega odstavka 36. člena Sklepa Sveta EU 2007/533 z dne 12.7.2007:

»(a) kadar obstajajo konkretni dokazi, da oseba načrtuje ali izvršuje hudo kaznivo dejanje, kot na primer kazniva dejanja iz člena 2(2) Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ; ali«

»(a) where there is clear indication that a person intends to commit or is committing a serious criminal offence, such as the offences referred to in Article 2(2) of the Framework Decision 2002/584/JHA; or«

Enak standard »clear indication« se navaja tudi v četrtem odstavku 36. člena Sklepa. Strokovna literatura žal ne poda jasnega odgovora na vprašanje, kako razumeti nov znižani dokazni standard "clear indication", razen tega, da gre za nižji dokazni standard" - npr. EU Justice and Home Affairs Law, Steve Peers, Oxford EU Library, Oxford University Press, Oxford, 2011, str. 204-205.

Primerjalna analiza pogojev za razpis po nekaterih državah članicah Evropske unije::

- v Avstriji je razpis za osebe možen le na podlagi določenih dejstev, za predmete pa, če obstajajo indici,

- v Nemčiji se izda ukrep na podlagi celotne ocene osebe ter kaznivih dejanj, ki jih je storila v preteklosti in ki kažejo na to, da bi v prihodnosti lahko spet storila kazniva dejanja iz drugega stavka prvega odstavka 4.a člena in je to potrebno za preprečitev tega kaznivega dejanja,
- v Španiji je razpis možen, ko obstajajo dejanski indici za to, da zadevna oseba predstavlja precejšnjo grožnjo ali nevarnost za notranjo ali zunanjo varnost.

Iz primerjalne analize je razvidno, da se razpis za osebo in predmete lahko vnese v SIS na podlagi indicev. Različne jezikovne različice drugega odstavka 36. člena Sklepa potrjujejo, da gre za dejanske indice (in ne utemeljen razlog za sum), in sicer:

Angleška jezikovna različica prevoda:

2. Such an alert may be issued for the purposes of prosecuting criminal offences and for the prevention of threats to public security:

(a) where there is **clear indication** that a person intends to commit or is committing a serious criminal offence, such as the offences referred to in Article 2(2) of the Framework Decision 2002/584/JHA;

Slovenska jezikovna različica:

2. Takšen razpis ukrepa se lahko izda za namene kazenskega pregona in zagotavljanja javne varnosti:

(a) kadar obstajajo **konkretni dokazi** (besedilo v slovenski inačici ni ustrezno), da oseba načrtuje ali izvršuje hudo kaznivo dejanje, kot na primer kazniva dejanja iz člena 2(2) Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ;

Madžarska jezikovna različica prevoda:

2. Takšna registracija je dovoljena z namenom boja proti kriminalu in kot zaščita proti grožnjam splošni varnosti:

a) če so **jasni znaki**, da neka oseba namerava storiti ali že opravlja kriminalno delo, hudo kaznivo dejanje, kot so dejanja, navedena v členu 2.2 v okvirni odločbi ...

Španska jezikovna različica prevoda:

2 (a) Ko obstajajo **jasni znaki**, da nekdo namerava storiti ali stori hudo kaznivo dejanje iz 2. točke 2. člena Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ, o

Nemška jezikovna različica prevoda:

2. Takšen razpis ukrepa se lahko izda za namene kazenskega pregona in zagotavljanja javne varnosti:

(a) kadar obstajajo **dejanski indici**, da oseba načrtuje ali izvršuje hudo kaznivo dejanje, kot na primer kazniva dejanja iz člena 2(2) Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ;

Francoska jezikovna različica prevoda:

2. Takšen razpis ukrepa se lahko izda za namene kazenskega pregona in zagotavljanja javne varnosti:

(a) kadar obstajajo **dejanski (oprijemljivi) indici**, da oseba načrtuje ali izvršuje hudo kaznivo dejanje, kot na primer kazniva dejanja iz člena 2(2) Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ;

V drugem odstavku člena je bilo dodano novo kaznivo dejanje »pridobivanje oseb, mlajših od petnajst let, za spolne namene po 173.a členu«.

Na podlagi sodb Ustavnega sodišča št. U-I-65/13-16 z dne 26. 9. 2013 in U-I-272/98-26 z dne 8. 5. 2003 bi bilo primerneje omejiti čas izvajanja ukrepa zgolj na 12 mesecev, vendar ker se ukrepa izvajata v celotnem schengenskem območju in je v tako kratkem obdobju težko slediti prikazu pojavnih oblik mednarodne kriminalitete (npr. hudodelske združbe izvršujejo kazniva dejanja v več državah članicah, pri čemer potujejo po schengenskem ozemlju in izven njega v različnih obdobjih), se ukrep iz tehtnih razlogov lahko podaljša vsakič za tri mesece, s skupnim trajanjem do 12 mesecev. Izjemoma se sme ukrep podaljšati zopet za tri mesece, vendar skupno največ do 18 mesecev, če nadaljnje okoliščine kažejo, da bi bilo potrebno ukrep izvajati še naprej. Roki trajanja ukrepa so tudi v skladu z

drugim odstavkom 44. člena Sklepa, na podlagi katerega je možno ukrep vnesti za eno leto, pod določenimi razlogi, če se izkaže kot potrebno za namene, za katere je bil razpis ukrepa izdan, pa je možno tudi podaljšanje.

Pri predlogu ne gre za pridobivanje podatkov v smislu kot to določa Direktiva 2006/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15.3.2006, zaradi česar je na podlagi primerov določil, da se ukrep izjemoma podaljša na največ 18 mesecev na podlagi posamične ocene, kot je to predvideno v 44. členu Sklepa.

Iz navedenih primerov:

1. Tihotapstvo prepovedane droge iz držav Južne Amerike, preko Španije in Portugalske v Evropo v obdobju 24 mesecev,
2. Operacija, ki je potekala v Nemčiji, Švici, Avstriji, Španiji in Sloveniji, v kateri so člani združbe izvajali različna kazniva dejanja, seje izvajala v obdobju treh let,
3. Slovenska policija je v sodelovanju s 3 državami vodila preiskavo tihotapstva prepovedane droge iz držav Zahodnega Balkana v Evropsko unijo v obdobju 42 mesecev,

in podatkih o čezmejni kriminaliteti izhaja, da se kazniva dejanja izvršujejo v daljšem časovnem obdobju v različnih državah Evropske unije, zaradi česar je nujno potrebno, da je temu primeren tudi daljši čas izvajanja ukrepa.

K 17. členu:

Sprememba petega odstavka je redakcijska.

V šestem odstavku se na koncu doda nov stavek, ki se glasi: »V skladu s tem odstavkom policisti ravna tudi, ko zaradi začasne omejitve gibanja osebo nastanijo v center za tujce.«.

Podobno, kot je to v prostorih za pridržanje, tudi nad tujci, ki so nastanjeni v centru za tujce, policisti nimajo stalnega neposrednega nadzora, so pa odgovorni za njihovo varnost. Zato je pomembno, da se zaradi zagotovitve lastne varnosti, varnosti drugih oseb, ki so nastanjene v centru, kot tudi zaposlenih v centru, pred namestitvijo v center oziroma med nastanitvijo v centru osebi odvzamejo predmeti, ki so primerni za napad ali samopoškodovanje. To se lahko zagotovi le s podrobnejšim varnostnim pregledom (policisti pred privedbo v center za tujce opravijo »osnovni« varnostni pregled, ki pa je v primerjavi s podrobnejšim manjše intenzitete), saj so nekateri predmeti po obliki in snovi taki, da jih le s površinskim tipanjem ali detektorjem kovin ni mogoče zaznati (deli britvic ali podobnih ostrih predmetov, vrvice iz raznih materialov, predmeti, skriti pod več plastmi oblačil).

Policisti se pri izvajanju policijskih nalog občasno srečujejo s primeri, ko je treba privedeni ali pridržani osebi odvzeti nevarne predmete (s katerimi bi oseba lahko ogrozila svoje življenje ali življenje koga drugega), ki jih ima oseba skrite v ustih. Tak primer je na primer bil, ko si je oseba v policijskih prostorih z britvico, ki jo je imela skrito v ustih, prerezala žile na rokah, po samopoškodovanju pa je britvico ponovno skrila v usta in je na zahtevo policista ni hotela izročiti.

Določba omogoča policistom, da v tovrstnih primerih iz razlogov varnosti (da bi preprečili, da bi privedena ali pridržana oseba z nevarnim predmetom poškodovala sebe ali koga drugega) pregledajo ustno votlino osebe, in če pri tem opazijo nevaren predmet, zahtevajo od osebe, da predmet izroči sama. Če oseba ukaza ne upošteva, policisti zaradi odvzema predmeta ali snovi zaprosijo za medicinsko pomoč.

Sprememba osmega (zdaj devetega) odstavka je redakcijska. Namen opravljanja varnostnega pregleda je določen v tretjem odstavku tega člena, zato posebna opredelitev namena uporabe službenega psa ni potrebna. Policisti smejo pri varnostnem pregledu uporabiti le psa za t. i. specialistično uporabo (za iskanje eksplozivnih in drugih nevarnih sredstev ali snovi). Na ta način je vsebina odstavka tudi poenotena z ostalimi določbami, ki urejajo uporabo službenega psa (npr. pri iskanju oseb, kjer namen uporabe prav tako ni posebej določen, temveč je popolnoma jasno, da gre za uporabo službenega psa za iskanje oseb).

K 18. členu:

Pri pripravi Pravilnika o policijskih pooblastilih se je izkazalo, da področje ravnanja z zaseženimi predmeti v primeru odpovedi lastninski pravici do predmeta v zakonu ni ustrezno urejeno. S

predlagano spremembo bo odpravljena ta pomanjkljivost, saj bo jasno opredeljen tudi postopek v primeru, ko lastnik zaseženih predmetov ne prevzame.

K 19. členu:

Sprememba prvega odstavka je redakcijska, potrebna zaradi uskladitve s četrtem odstavkom.

Ker pri protiterorističnem pregledu policisti uporabljajo tudi službene pse za specialistično uporabo (za iskanje orožja, eksplozivnih in drugih nevarnih sredstev ali snovi), je treba njihovo uporabo podrobneje opredeliti.

Policisti pri opravljanju nalog iz 55. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije med drugim opravljajo protiprisluškovalne preglede na način, ki je določen v 21. členu Pravilnika o policijskih pooblastilih.

Protiprisluškovalne preglede večinoma opravljajo zaradi zagotavljanja varnosti varovanih oseb in objektov ter varovanja tajnih podatkov. Pri tem uporabljajo tehnična sredstva za odkrivanje pasivnih in aktivnih prisluškovalnih naprav in odkrivanje lažnih baznih postaj mobilne telefonije, ki pa ob sprejemu Zakona o nalogah in pooblastilih policije niso bila opredeljena.

K 20. členu:

Sprememba tretjega odstavka je potrebna, ker gre pri zadržanju na podlagi Zakona o nadzoru državne meje (ZNDM-2) glede na intenziteto posega v človekove pravice (policisti smejo zadržati osebo do 48 ur) za poseg v varstvo osebne svobode po 19. členu in ne za poseg v svobodo gibanja po 32. členu Ustave Republike Slovenije. Upoštevajoč navedeno, gre pri zadržanju po ZNDM-2 za obliko odvzema prostosti in ne za začasno omejitev gibanja oseb.

Sprememba četrtega odstavka je redakcijska, saj v praksi policisti vedno določijo območje, prostor ali okoliš, v katerem bodo izvajali z zakonom določene ukrepe, upoštevajoč načelo sorazmernosti. Opredelitev na »njihovo bližino« je zato nepotrebna, poleg tega je lahko gibanje osebam začasno omejeno tudi v samem objektu, prostoru, okolišu ali na določenem območju.

Z novim petim odstavkom je jasneje določeno, da se ukrepi policistov iz prejšnjega odstavka ne nanašajo zgolj na osebe, temveč tudi na različna tehnična sredstva, ki jih osebe upravljajo daljinsko. V zadnjem obdobju se je namreč močno razširila predvsem uporaba brezpilotnih zrakoplovov, ukrep pa velja tudi za dostop z daljinsko ali avtonomno vodenimi vozili in plovili ali drugimi primerljivimi tehničnimi sredstvi. Namen dopolnitve določbe je zagotovitev nemotenega opravljanja policijskih nalog ter varnosti oseb, ki so na območju, kjer je gibanje začasno omejeno.

K 21. členu:

Sprememba ne spreminja vsebine, potrebna pa je zaradi slovničnih popravkov (prvi odstavek) in poenotene uporabe pojmov. V tretjem odstavku se je namreč za izročitev naloga za privedbo uporabljal tudi izraz »vročiti«, v četrtem odstavku pa je nova besedna zveza »diplomatsko-konzularnega predstavništva države, katere je« poenotena z istim pojmom v drugem in petem odstavku 67. člena zakona.

K 22. členu:

Izvajanje policijskih nalog na področju nasilja v družini je ena izmed prioriteten nalog policije in predstavlja stalno nalogo. Policija ob prijavi nasilja v družini izvaja različne ukrepe. Poleg zaščitnih in varovalnih ukrepov policija zbira informacije in dokaze o nasilnih dogodkih. Pri njihovi preiskavi je treba upoštevati več dejavnikov, zato je potrebno multidisciplinarno in medinstitucionalno sodelovanje vladnih, humanitarnih in nevladnih organizacij, ki lahko v okviru svojih pristojnosti pripomorejo k celoviti obravnavi nasilja v družini. Policija s svojimi ukrepi zaščiti žrtev, prepreči nadaljnje nasilje, zbere obvestila in dokaze za odgovornost storilca. V nujnih primerih policija samostojno izreče prepoved približevanja, da zagotovi varnost žrtvi in prepreči nadaljnje nasilje. Dopolnitev prvega odstavka temelji na ugotovitvah v praksi, ki kažejo, da imajo humanitarne, nevladne in druge organizacije veliko relevantnih podatkov o primeru nasilja, saj so v tesnem stiku z žrtvami, posebno tistimi, ki so nastanjene v kriznih centrih, varnih hišah in drugih zatočiščih.

Zaščitni ukrep je v prvi vrsti namenjen prekinitvi nasilja in umiku nasilneža od žrtve. V času trajanja ukrepa si lahko žrtev poišče ustrezno pomoč, z njo lahko vzpostavijo kakovosten odnos delavci CSD ter humanitarnih in nevladnih organizacij. Ključno je, da je posredovanje slednjih (predvsem CSD, ki ima zakonska pooblastila) hitro oziroma takojšnje. Predvsem je v prvi fazi po prekinitvi nasilja (po

odrejenem ukrepu) ključno, da se žrtev tudi ob njihovi pomoči čim bolje seznani s pravicami. Pri tem sta pomembna tudi ustrezna priprava žrtve na nadaljnje postopke pred pravosodnimi organi in seznanjanje žrtve z možnostmi, ki so ji na razpolago (vključno z možnostjo podati predlog za podaljšanje ukrepa) itd. Ob ustrezni pomoči ter podpori žrtvine socialne mreže ter vseh organov oziroma institucij pa je verjetnost za samostojno in učinkovito vodenje potrebnih postopkov toliko večja.

K temu bi lahko znatno pripomoglo tudi podaljšanje ukrepa na 15 dni. Na nujnost podaljšanja ukrepa so ob različnih priložnostih (konference, medijski nastopi, strokovne razprave itd.) pozivali tudi predstavniki humanitarnih in nevladnih organizacij, ki so v pogostem stiku z žrtvami in so na določen način tudi glasniki žrtev.

Natančneje so določeni tudi upravičeni vlagatelji pritožbe.

Ker odredba o prepovedi približevanja velja le na območju Republike Slovenije, je v novem sedmem odstavku opredeljena dolžnost policije in preiskovalnega sodnika, da oškodovanca poučita o pravici do zaščite v primeru odhoda v tujino, ki jo ureja Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije – ZSKZDČEU-1A (Uradni list RS, št. 37/15 z dne 29. 5. 2015).

Dodana je tudi obveznost pisnega obveščanja preiskovalnega sodnika o ugotovljenih kršitvah izrečene prepovedi pridržanja in pa možnost pridržanja kršitelja, ki kljub izrečeni globi zaradi kršitve približevanja ponovno krši odrejeno prepoved.

K 23. členu:

Razlogi za spremembo roka z desetih na 15 dni so razvidni iz obrazložitve k spremembi 60. člena.

Veljavna ureditev, ki določa rok za podajo predloga za podaljšanje ukrepa (tri dni pred iztekom), se je v praksi pokazala kot neustrezna. Sprememba omogoča, da bo oškodovanec lahko ves čas trajanja ukrepa (po predlogu 15 dni) predlagal njegovo podaljšanje. Enako, kot je to urejeno v 60. členu, tudi za pritožbo po tem členu velja, da pritožba zoper odločbo preiskovalnega sodnika ne zadrži izvršitve.

K 24. členu:

Podaljšanje časa trajanja ukrepa prepovedi udeležbe na športnih prireditvah je potrebna, ker se v praksi ugotavlja, da enoletna prepoved na posameznika nima ustreznega učinka, ker je posameznik, ki »zamudi« zgolj eno klubsko sezono, še vedno na različne načine vključen v aktivnosti navijaške skupine (sicer zunaj igrišč). Daljša odsotnost pa ima za posledico, da zaradi omejitev, ki so sicer povezane z obiskovanjem športnih prireditev, tudi znotraj navijaške skupine nima več ustrezne veljave. Temu dodatno prispeva dejstvo, da se v navijaških skupinah razmeroma hitro menjajo generacije navijačev.

V praksi se je predpisan način javljanja na policijski postaji v kraju bivanja pokazal kot neustrezen, saj nekatere policijske postaje ne poslušajo 24 ur dnevno. Javljanje na »domači« policijski postaji je nesmiselno tudi v primeru, če oseba na dan tekme, iz katerega koli razloga ni v domačem kraju. Namen ukrepa je namreč dosežen tudi, če se javi na policijski postaji v kraju, kjer se takrat nahaja. S tem je tudi poseg v svobodo gibanja osebe sorazmeren. S predlagano spremembo se odpravljajo navedene pomanjkljivosti.

K 25. členu:

Policisti so se pri izvajanju nalog v zvezi z varovanjem športnih prireditev že večkrat srečali s primeri, ko so v prevoznem sredstvu, s katerim je skupina navijačev potovala (z organiziranim prevozom, npr. z avtobusom ali pa tudi osebnim vozilom) na kraj športne prireditve, našli različne predmete (orožje, pirotehnične izdelke, palice ipd.). Iz navedene okoliščine je bilo jasno razvidno, da je imela skupina namen kršiti javni red, ker pa skupina javnega reda še ni kršila, ji policisti po zasegu predmetov (kršitve posameznikom vsaj pri organiziranih prevozih z avtobusom ni mogoče očitati, ker v tovrstnih primerih predmetov nimajo pri sebi) niso smeli prekiniti nadaljnjega potovanja. Navedeno je imelo praviloma za posledico, da so policisti zoper isto skupino morali zaradi kršitev javnega reda (zaseg predmetov na navedeno okoliščino ni vplival) ponovno ukrepati po prihodu na kraj športne prireditve, v njeni neposredni okolici ali med športno prireditvijo oziroma po njej. Z razširitvijo navedenega ukrepa

se bo zagotovilo, da se bo skupini, katere tudi pripravljala dejanja kažejo na očiten namen huje kršiti javni red, takoj prekinilo nadaljnje potovanje, s tem pa preprečilo kasnejše kršitve javnega reda.

K 26. členu:

Prvi odstavek tega člena določa, da se pridržanje začne od trenutka, ko ga odredi policist, 69. člen zakona pa določa izjemo, da sme policist osebo med drugim pridržati tudi v posebej prirejenem prostoru vozila. Tako pridržanje (praviloma gre za kratkotrajna pridržanja) se največkrat opravi na kraju izvedbe policijske naloge, osebe pa se sploh ne privaja v policijsko enoto. Sprememba je potrebna zaradi večje jasnosti, da je tudi v primerih, ko se oseba ne privaja, zaradi zagotovitve večje varnosti treba opraviti varnostni pregled.

Sprememba v tretjem odstavku je potrebna zaradi uskladitve z 69. členom zakona, ki določa, da se izjemoma sme osebo pridržati tudi v drugih prostorih in ne le v prostorih za pridržanje (v za to določenem prostoru drugega organa, ki se uporablja za pridržanje, pripor ali izvrševanje kazni zapora oziroma v posebej prirejenem prostoru vozila ali v drugem primernem prostoru). Glede na namen izvedbe podrobnejšega varnostnega pregleda je tudi v tovrstnih primerih pomembno, da se policist prepriča, da oseba pri sebi nima predmetov, s katerimi bi se lahko samopoškodovala. Navedeno je še posebej pomembno v primerih, ko policisti zaradi specifičnosti prostora, kjer se izvaja pridržanje, nimajo stalnega fizičnega ali videonadzora nadzora nad pridržano osebo.

K 27. členu:

Sprememba je redakcijska.

K 28. členu:

Dopolnitev je potrebna zaradi uvedbe novega prisilnega sredstva. Razlogi so navedeni v obrazložitvi k 41. členu.

K 29. členu:

Prisilna sredstva so tista policijska pooblastila, s katerimi policisti na najbolj občutljiv način posegajo v človekove pravice. Zato novi drugi odstavek na zakonski ravni določa obveznost, da morajo biti policisti usposobljeni za njihovo uporabo, pri uporabi tehničnih prisilnih sredstev (npr. plinski razpršilec, sredstva za vklepanje in vezanje, sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, plinska in druga sredstva za pasivizacijo) pa morajo upoštevati tudi navodila proizvajalca. Policisti se za uporabo prisilnih sredstev usposobijo v procesu izobraževanja za opravljanje nalog policista, svoje znanje pa utrjujejo in nadgrajujejo s permanentnim usposabljanjem in izpopolnjevanjem. Pri uvajanju novih prisilnih sredstev se morajo za njihovo uporabo posebej usposobiti.

Organizirani napadi vse boljše organiziranih pripadnikov ekstremnih terorističnih skupin in usposobljenih posameznih storilcev kaznivih dejanj kažejo na potrebo po določenih spremembah pri ukrepanju zoper njih. Storilci in skupine dejanja načrtujejo več let, usposobljeni so v specialnih taktikah bojevanja, imajo izkušnje z bojevanjem na kriznih območjih, pri tem pa imajo izdatno finančno in logistično pomoč/podporo organizacij, kar jim omogoča pridobitev sodobnih vrst orožja in ostale opreme za izvedbo dejanj. Njihov namen in cilj je množično povzročanje žrtev, pri čemer so se za ceno lastnega življenja in dosego »višjega cilja« pripravljani žrtvovati. Izkušnje zadnjih napadov kažejo na to, da so bili vsi napadi skrbno načrtovani in usmerjeni tudi zoper predstavnike varnostnih organov.

V zadnjem letu se je na območju Evropske unije zgodilo več napadov, v katerih so protiteroristične policijske enote morale za uspešno izvedbo naloge uporabiti prisilna sredstva in opremo, kakršna v slovenski policiji ni tipizirana. Gre za orožje večje ognjene moči, vozila z večjo balistično zaščito in druga podobna sredstva.

Nazoren je primer v Avstriji, ko je krivolovec, ki ga je poskušala prijeti protiteroristična policijska enota Cobra, ubil in ranil več ljudi. Pri tem je uporabljal orožje velike ognjene moči (visoko prebojno strelivo) in druga specialna tehnična sredstva (naprave za nočno opazovanje, zaščitni jopič, eksploziv). Na samem začetku se je spopadel s postavljeno policijsko zasedo in pri tem ubil enega pripadnika policijske specialne enote Cobra. V nadaljevanju je ubil še zdravstvenega tehnika in dva policista policijske patrulje in se potem (zaradi poznavanja terena in uporabe posebnih tehničnih sredstev) večkrat izmaknil postavljenim policijskim zasedam. Na koncu se je zatekel in zabarikadiriral v svojo stanovanjsko hišo. Hiša je bila posebno načrtovana utrdba, kamor se je bilo nemogoče približati z uporabo policijske opreme (vrata in posamezna okna so bila zabarikadirana, na ostalih oknih so bile postavljene rešetke, pasti in dolgoceveno orožje večjega kalibra je imel pripravljene za uporabo, na celotnem območju pa je imel postavljen videonadzorni sistem). Zaradi vsega naštetega so policisti

uporabili oklepno vozilo avstrijske vojske – tank. Namen te odločitve je bil zagotoviti varnejše in učinkovito približanje do objekta in z njegovo pomočjo izvršitev nasilnega vstopa v objekt. Samo s pomočjo tega sredstva so lahko pristopili k izvedbi policijske naloge.

Drugi primer, ki se je zgodil leta 2015 v Belgiji, prikazuje uporabo orožja, namenjenega za uničevanje bunkerjev in zgradb, saj drugače ni bilo mogoče vstopiti in prijeti člane teroristične celice. Cilj te teroristične celice oziroma organizacije je bil načrtovani napad na policijsko postajo. Njihov sedež je bil v središču mesta v vrstni večstanovanjski zgradbi. S predhodnimi prikritimi policijskimi ukrepi so ugotovili, da je stanovanje posebej prirejeno za učinkovito nudenje oboroženega odpora, prav tako pa so ugotovili, da s »klasičnimi« prisilnimi sredstvi ne bodo mogli uspešno izvesti policijske naloge. Prijetje članov teroristične celice na prostem oziroma izven objekta ni bil mogoč zaradi prevelike nevarnosti za ostale prebivalce. Za zagotovitev vstopa v objekt so policisti uporabili eksplozivne polnitve, ki pa niso prinesle pričakovanega učinka. Kot rezervni načrt za možnost vstopa v objekt so v fazi načrtovanja predvideli uporabo orožja večje ognjene moči. Pomoč pri izvedbi te naloge so jim nudili pripadniki francoske specialne enote, ki razpolagajo z vsemi primernimi tehničnimi sredstvi.

Najhujši primer terorističnega napada na policiste z orožjem večje ognjene moči se je zgodil v letu 2015 v Makedoniji. Čeprav so policijski specialci pri izvedbi policijske naloge uporabili orožje večje ognjene moči in specialna oklepna vozila, so trije pripadniki njihove specialne enote izgubili življenje, trinajst pa je bilo huje ali lažje ranjenih. Uporaba klasičnih policijskih prisilnih sredstev bi, kljub izurjenosti njihove specialne enote, v takšnem primeru zagotovo pomenila bistveno večje izgube na policijski strani oziroma bi celo onemogočila izvedbo policijske naloge.

To se bili le primeri, ki so se zgodili v zadnjem obdobju, pri tem pa se ne smejo pozabiti dogodki, ki so sledili napadu na uredništvo časopisa v Franciji, vzporedni dogodek v Belgiji in masovni pokol na Norveškem.

Čeprav takih primerov pri nas še ni bilo, to še ne pomeni, da se ne morejo zgoditi. Zato morajo biti policisti specialne enote pripravljeni tudi na obvladovanje tovrstnih oziroma sodobnih oblik ekstremnega nasilja in terorizma, k čemer pa spada tudi uporaba netipiziranih sredstev in opreme, ki jo imajo pripadniki Slovenske vojske. Sredstva, ki bi jih policisti specialne enote potrebovali pri izvedbi nalog v tovrstnih primerih, so orožje z večjo ognjeno močjo (npr. uporaba pehotnega orožja večjega kalibra in streliva z večjo prebojno močjo), orožje z eksplozivnim učinkom ali drugo enakovrstno orožje s podobnim učinkom (npr. izstrelki za bombomete v kalibru 40 mm in ročne bombe z eksplozivnim učinkom) in oklepna vozila, ki bi policistom omogočila varen dostop ali vdor v objekt.

Uporaba navedene oborožitve in opreme sicer pomeni izjemo od načela »numerus clausus«, ki pa je potrebna za zagotovitev in vzpostavitev varnosti v izjemnih primerih, ko policisti s tipizirano oborožitvijo in opremo od sebe ali koga drugega ne morejo odvrniti sočasnega protipravnega napada, s katerim je ogroženo življenje, ali preprečiti konkretne ogroženosti za življenje ljudi (ko so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 96. člena zakona).

Ker se uslužbenci drugih organov ne smejo po nepotrebnem izpostavljati pri izvajanju tovrstnih (policijskih) nalog, je pomembno, da so policisti specialne enote usposobljeni tudi za uporabo navedene oborožitve in opreme.

O uporabi navedenih sredstev na predlog generalnega direktorja policije odloči minister v soglasju z ministrom za obrambo.

K 30. členu:

Policisti morajo pred uporabo prisilnih sredstev ukazati osebi, kaj mora storiti ali opustiti, in jo opozoriti, da bodo ob neupoštevanju ukaza zoper njo uporabili prisilno sredstvo. Obveznost ukazovanja in opozarjanja pa ni absolutna, kar pomeni, da ukaz oziroma opozorilo nista potrebna, če bi to onemogočilo izvedbo uradne naloge ali če okoliščine opozorila ne dopuščajo. Tako je v primeru, ko storilec med policijskim postopkom nenadoma udari policista, ga napade s palico, nožem ali pa potegne strelno orožje in začne streljati nanj, zato mora policist takoj uporabiti prisilno sredstvo, da odvrne protipravnega napada nase, ki se je že začel.

K 31. členu:

Pri uporabi prisilnih sredstev morajo policisti spoštovati človekovo osebnost in dostojanstvo, ki se kaže tudi v tem, da prisilnih sredstev praviloma ne uporabljajo proti otrokom, vidno bolnim, starim, onemoglim osebam, vidno težkih invalidom in vidno nosečim ženskam. Uporaba prisilnih sredstev zoper navedene kategorije oseb je dovoljena, če policisti ne morejo drugače obvladati njihovega

upiranja, napada, ogroženosti svojega ali življenja drugih ljudi ali premoženja ali ko je zaradi drugih okoliščin njihovo življenje ali zdravje neposredno ogroženo.

Gre za kategorijo t. i. »privilegiranih oseb«, pri čemer njihov privilegij ne izhaja iz nespoštovanja ustavnega načela enakosti, temveč iz dejstva, da je treba takšne osebe zaradi telesnih posebnosti pri izvajanju represivnega policijskega postopka obravnavati posebno skrbno.

Za uporabo prisilnih sredstev zoper navedene kategorije oseb morata biti kumulativno izpolnjena dva pogoja: da oseba (neposredno) ogroža določeno dobro (zdravje, življenje ali premoženje) in da jo je treba privedi ali pridržati. Uporabi prisilnih sredstev zoper posamezne osebe v praksi dejansko pogosto sledi privedba ali pridržanje, vendar je zakon v tem delu pomanjkljiv. Uporaba prisilnih sredstev zoper navedene kategorije oseb bi morala biti dopustna tudi v primerih, ko zgolj ogrožajo zdravje, življenje in premoženje ljudi ali ne upoštevajo ukaza policista, a zoper njih ni odrejena privedba ali pridržanje, jim je pa začasno omejeno gibanje.

K 32. členu:

Sprememba je potrebna zaradi poenotenja posebnih pogojev za uporabo strokovnih udarcev in metov zoper osebo, ki se pasivno upira, z načelom sorazmernosti, določenem v drugem odstavku 16. člena tega zakona. Ta določa, da smejo policisti hujše policijsko pooblastilo uporabiti ne le v primerih, če je bila uporaba milejših policijskih pooblastil neuspešna, temveč tudi v primerih, če ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča.

K 33. členu:

Sprememba je potrebna zaradi poenotenja posebnih pogojev za uporabo plinskega razpršilca zoper osebo, ki se pasivno upira, z načelom sorazmernosti, določenem v drugem odstavku 16. člena tega zakona. Ta določa, da smejo policisti hujše policijsko pooblastilo uporabiti ne le v primerih, ko ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča, temveč tudi v primerih, če je bila uporaba milejših policijskih pooblastil neuspešna.

K 34. členu:

Sprememba je potrebna zaradi poenotenja posebnih pogojev za uporabo palice zoper osebo, ki se pasivno upira, z načelom sorazmernosti, določenem v drugem odstavku 16. člena tega zakona. Ta določa, da smejo policisti hujše policijsko pooblastilo uporabiti ne le v primerih, ko ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča, temveč tudi v primerih, če je bila uporaba milejših policijskih pooblastil neuspešna.

K 35. členu:

Sprememba je redakcijska.

K 36. členu:

Električni paralizator je prisilno sredstvo, ki ga policisti v številnih državah uspešno uporabljajo pri opravljanju policijskih nalog, saj omogoča, da policisti z varne razdalje obvladajo upiranje osebe, ki je oborožena ali ima pri sebi nevarne predmete, s katerimi bi lahko ogrozila svoje življenje, življenje policista ali koga drugega. V takih primerih je zelo pomembno, da je oseba, ki je nevarna sebi ali okolici in ne upošteva ukazov policistov, onespособljena, še preden lahko uresniči svojo grožnjo oziroma še preden pride do napada ali samopoškodovanja (odvrčanje napada s takimi sredstvi je praviloma povezano z uporabo najhujšega prisilnega sredstva – strelnega orožja). Med sodobnejša prisilna sredstva, ki so se po tujih izkušnjah izkazala kot zelo učinkovita v tovrstnih primerih, spadajo električni paralizatorji zadnje generacije, ki omogočajo onespособitev osebe, zoper katero je prisilno sredstvo uporabljeno – s čim manjšimi posledicami, hkrati pa omogočajo ustrezen nadzor nad njihovo uporabo. Pri tem je pomembno, da policisti s pomočjo električnega paralizatorja (na trgu trenutno ni drugega primerljivega prisilnega sredstva) marsikateri postopek zaključijo varneje in z minimalnimi posledicami za osebo ali celo brez njih.

Pomembna prednost električnega paralizatorja je, da ne deluje na človekovo voljo za upiranje, temveč na njegovo zmožnost upiranja. Poleg tega so njegovi učinki zelo predvidljivi. Pri uporabi so tudi zaradi obvladanja nevarne osebe na varni razdalji dokazano manjše možnosti za poškodbe oseb in policistov (po raziskavah v tujini ugotavljajo 50 % oziroma 70 % manj poškodovanih oseb oziroma policistov) kot pri uporabi drugih (tudi načeloma milejših) prisilnih sredstev, saj pri uporabi električnega paralizatorja praviloma ne pride do neposrednega stika med policistom in osebo.

Čeprav je pri nas to prisilno sredstvo novo, je treba poudariti, da številčnost dovoljenih prisilnih sredstev še ne nakazuje na represivnost določenega organa, saj več zakonitih sredstev pomeni večjo

možnost, da bo policist z izbiro najustreznejšega sredstva dosegel želeni cilj na za posameznika najmilejši način. Vsak posameznik ima namreč pravico, da je v policijskem postopku obravnavan tako, da mu izvedba policijske naloge ali morebitna uporaba prisilnega sredstva, glede na okoliščine, povzroči najmanjše škodljive posledice. Obveznost države je namreč, da tudi z vidika sorazmernosti ob sledenju ustavno dopustnemu cilju (v tem primeru varnosti policista in osebe v policijskem postopku) policistu omogoči, da pri ukrepanju izbira med prisilnimi sredstvi, s katerimi bo z najmanjšimi posledicami za osebo, zoper katero jih bo uporabil, zagotovil izvedbo policijske naloge. Več kot bo policist imel različnih (zakonitih) sredstev na voljo, večja bo možnost, da bo z izbiro najustreznejšega sredstva dosegel želeni cilj na za posameznika najmilejši način (številčnost dovoljenih prisilnih sredstev še ne nakazuje na represivnost določenega organa).

Glede na navedeno je obstajala delna praznina med palico in strelnim orožjem, saj policisti (razen vodnikov službenih psov) niso imeli ustreznega prisilnega sredstva, s katerim bi lahko varno (z varne razdalje) in učinkovito obvladali osebo, ki se aktivno upira ali napada z orožjem ali nevarnim predmetom (nož, palica, razbita steklenica, priročna sredstva in orodja ipd.), saj so imeli v takih primerih na voljo samo še najhujše prisilno sredstvo – strelno orožje. Med razlogi za uzakonitev postreznega sredstva je tudi preprečitev samopoškodovanja osebe z nevarnim predmetom, predvsem v primerih, ko ji policisti ogrožanja njenega zdravja in življenja ne morejo varno preprečiti, ker bi oseba isti predmet ali orožje lahko hitro uporabila zoper njih.

Policisti praviloma za obvladovanje oseb uporabljajo različne načine in elemente prisiljevanja, ki temeljijo na povzročanju fizične bolečine. To je največkrat uporaba telesne sile (strokovni pritiski, prijemi, udarci in meti) ter palice. Policisti imajo med prisilnimi sredstvi na voljo tudi plinski razpršilec, ki praviloma ob zadetku osebe v oči onemogoči nadaljnje upiranje ali napad in ne pušča trajnih posledic. Vendar pri uporabi tega sredstva obstajajo izjeme, saj nekateri ljudje niso občutljivi na dražilno snov in je zoper njih uporaba neučinkovita. To še posebej velja za duševne bolnike, odvisnike od prepovedanih drog ali tiste, ki so pod vplivom alkohola. Uporaba plinskega razpršilca je lahko neučinkovita pri kateri koli osebi, če dražilna snov ne pride v stik z očmi, kar lahko povzroči že zasuk glave, fizična ovira pred očmi (npr. očala, kapa s ščitnikom ipd.) ali drugi zunanji dejavniki (npr. veter, močan dež, prevelika razdalja ipd.).

Težava, ki se v policijskem delu tudi pojavlja, so napadi ali upiranja posameznikov, ki zaradi različnih razlogov (duševna motnja, vpliv mamil, alkohola ali hud stres ipd.) niso občutljivi na bolečino in imajo izredno moč, okolice pa ne dojemajo realno (gre za pojav, ki je predvsem v tuji literaturi opisan kot »excited delirium« – delirij zaradi razburjenosti). V takšnih primerih pogosteje prihaja do fizičnih poškodb pri osebah in policistih. Kot je bilo že navedeno, električni paralizatorji ne delujejo na človekovo voljo za upiranje, temveč na njegovo zmožnost upiranja, zato so v takih primerih bistveno učinkovitejši od klasičnih prisilnih sredstev. Dodaten razlog, ki govori v prid električnemu paralizatorju, pa je razdalja, s katere lahko policist učinkovito obvlada nevarno osebo (s tem je mišljeno, da je oseba nevarna policistu, tretji osebi ali sama sebi). Zaradi obvladovanja z razdalje policist ne pride v fizični stik z osebo, dokler ta ni začasno onespособljena, s tem pa si policist zagotovi dokaj varne okoliščine za nadaljnje ukrepanje (npr. uporaba sredstev in vklepanje in vezanje) in učinkovit nadzor nad osebo.

Čeprav so posledice poškodb oseb pri uporabi električnega paralizatorja milejše v primerjavi s palico in nekaterimi hujšimi oblikami fizične sile, je (upoštevajoč pogoje za uporabo) električni paralizator hujše prisilno sredstvo od palice in milejše od strelnega orožja.

Pogoji za uporabo paralizatorja so primerljivi s pogoji za uporabo službenega psa brez nagobčnika, deloma pa tudi s pogoji za uporabo strelnega orožja (odvrčanje napada z orožjem ali drugimi nevarnimi predmeti, s katerimi oseba ogroža življenje policista ali koga drugega). Policisti bi ga smeli uporabiti, če ne bi mogli drugače preprečiti samopoškodovanja osebe (ko obstaja neposredna nevarnost za nastanek hude telesne poškodbe ali hujše posledice za osebo) ali obvladati aktivnega upiranja z orožjem ali drugimi nevarnimi predmeti, s katerimi oseba ogroža življenje policista ali druge osebe. V policijski praksi so bili primeri, ko je oseba v policijskem postopku poskušala storiti ali je storila samomor z orožjem ali drugim nevarnim predmetom (npr. nož), pa policisti tega niso mogli varno preprečiti, ker jih je oseba s tem predmetom napadla takoj, ko so se ji približali.

Pogoji za uporabo električnega paralizatorja so v skladu s stališči Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nehumanega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (CPT), da morajo biti pogoji za uporabo električnega paralizatorja omejeni na nevarnost za življenje ali hude poškodbe, če je uporaba drugih milejših prisilnih sredstev neuspešna. Uvedba električnega paralizatorja je tudi v skladu s temeljnimi načeli Organizacije združenih narodov o policijski rabi sile in strelnega orožja, ki zavezuje države, da nenehno razvijajo in posodablajo načine in možnosti za uporabo različnih vrst

prisilnih sredstev, pri čemer morajo stremeti k takšnim sredstvom in oblikam sile, ki so za osebe, proti katerim so uporabljene, najmanj nevarne.

Policisti smejo električni paralizator uporabiti proti otrokom, vidno bolnim, starim, onemoglim osebam, vidno težkim invalidom in vidno nosečim ženskam le, če so izpolnjeni pogoji za uporabo strelnega orožja. Gre za t. i. privilegirane osebe, ki bi se zaradi svoje konstitucije ali druge telesne posebnosti (ki mora biti prepoznavna) težko močno upirale policistom, jih napadle, pobegnile ali se samopoškodovale, zato je uporaba električnega paralizatorja zoper navedene kategorije oseb prepovedana oziroma je dovoljena le v primerih, ko bi policisti smeli zoper njih uporabiti strelno orožje.

Opredelitev električnega paralizatorja je skladna s 27. točko 4. člena Zakona o orožju, ki določa, da so električni paralizatorji ročne naprave, ki s pomočjo visoke napetosti človeka začasno onemogočijo. Da gre za uporabo električnega paralizatorja kot prisilnega sredstva, je glede na določbo drugega odstavka 73. člena pomembno, da ga policist uporabi pri opravljanju policijskih nalog in da ga uporabi za neposredno delovanje na osebo. Glede na izkušnje tujih policij bo verjetno v mnogih primerih za izvedbo policijske naloge zadostovalo že opozorilo o uporabi električnega paralizatorja in do same uporabe za neposredno delovanje na osebo sploh ne bo prišlo (po izkušnjah tujih policij je pri električnem paralizatorju bistveno večji psihološki učinek v primerjavi z ostalimi prisilnimi sredstvi).

V tretjem odstavku je določen način uporabe električnega paralizatorja, ki se sme uporabiti z izstrelitvijo elektrod v osebo in le izjemoma – če je bila izstrelitev neuspešna, policist pa ne bi mogel drugače odvrniti napada nase, bi smel električni paralizator uporabiti tudi z neposrednim pritiskom na osebo. Tak primer bi bil, če bi oseba policista napadla z nevarnim predmetom (npr. z nožem), uporaba električnega paralizatorja z izstrelitvijo elektrod pa bi bila neuspešna, ker bi bila oseba na primer oblečena v debelejša oblačila. V takem primeru je popolnoma razumljivo, da bo policist za nadaljnje odvrčanje napada nase uporabil tudi električni paralizator, ki ga drži v roki, na način – z neposrednim pritiskom na osebo. Če bi se od policista zahtevalo, da pred nadaljnjim odvrčanjem napada nase električni paralizator spravi v tok ali ga odvrže, da bi lahko posegel po drugih prisilnih sredstvih, bi lahko to pomenilo, da napada ne bi mogel pravočasno odvrniti ali pa, da bi oseba isti električni paralizator, če bi ga policist na primer odvrgel, lahko uporabila zoper policista.

Čeprav prisilno sredstvo samo po sebi ne more povzročati zlorabe, sodobni električni paralizatorji – v primerjavi z drugimi prisilnimi sredstvi – omogočajo največjo možno stopnjo nadzora pri uporabi. Naprave namreč omogočajo preverjanje časa, trajanja in vseh drugih podatkov o njeni uporabi, saj se vsaka aktivnost shrani v njeni programski opremi. Poleg tega je električne paralizatorje mogoče opremiti s kamero za videosnemanje, kar bo omogočalo največjo možno stopnjo preverljivosti zakonitosti in strokovnosti uporabe električnega paralizatorja kot prisilnega sredstva.

Kunz je s sodelavci opravil obsežno analizo, v kateri ugotavljajo, da v okviru večine dosedanjih medicinskih raziskav niso našli akutnih klinično pomembnih patofizioloških učinkov med uporabo in po njej, vendar še vedno obstajajo negotovosti glede stranskih učinkov, zato priporočajo zdravniško oskrbo ob uporabi.

Po različnih raziskavah ni prepričljivih medicinskih dokazov, ki kažejo na veliko tveganje za resne poškodbe ali smrti pri ljudeh, neposrednih ali posrednih kardiovaskularnih ali presnovnih vplivov pri kratkoročni izpostavljenosti električnemu paralizatorju pri zdravih, normalnih osebah, ki niso pod stresom ali vplivom drog. Izkušnje kažejo, da je kratkoročna izpostavljenost varna v veliki večini primerov, tveganje za smrt ali resne poškodbe pa je manj kot 0,25 %. Možne so sekundarne poškodbe zaradi padca ali punkcije, tveganje smrti pa ni prepričljivo dokazano. Prav tako ni podano bistveno večje tveganje za srčno aritmijo ali ventrikularno fibrilacijo ali vpliv na srčni spodbujevalnik. Kljub temu pa se priporoča zdravstvena oskrba po uporabi, kar je bilo upoštevano v petem odstavku tega člena.

K 37. členu:

Sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev smejo policisti v določenih primerih uporabiti zoper osebo, ki vozi prevozno sredstvo. V policijski praksi pa se pojavljajo tudi primeri, ko je treba dostop na območje, kjer je gibanje začasno omejeno, preprečiti tudi tehničnemu sredstvu, ki ga oseba upravlja daljinsko (daljinsko ali avtonomno vodeno prevozno sredstvo, čoln, zrakoplov ipd.). V Republiki Sloveniji primerov hujših zlorab tovrstnih tehničnih sredstev ni bilo, v tujini pa se daljinsko ali avtonomno vodena vozila, plovila in tudi zrakoplovi vse pogostejše uporabljajo tudi za izvrševanje terorističnih in drugih kaznivih dejanj. Določba policistom omogoča prisilno ustavitev ali prizemljitev daljinsko in avtonomno vodenih vozil, plovil, zrakoplovov in drugih tehničnih sredstev, s katerimi se neupravičeno dostopa na območje, kjer je gibanje začasno omejeno in je to nujno za izvedbo policijske naloge (npr. zagotovitev varnosti določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov) kot tudi v primerih, ko obstaja verjetnost, da bi bila zaradi njihove uporabe ogrožena varnost ljudi ali

premoženje večje vrednosti. Takšni primeri bi bili, ko oseba ne upošteva predpisanih splošnih pogojev za letenje brezpilotnih zrakoplovov, pri tem pa neposredno ogroža varnost ljudi in premoženje večje vrednosti. Navedeni primeri bodo praviloma povezani s storitvijo kaznivega dejanja povzročitev splošne nevarnosti ali drugega kaznivega dejanja.

K 38. členu:

Dopolnjena določba tretjega odstavka ustrežneje in restriktivneje določa primere, ko smejo policisti uporabiti plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo, ki jih smejo policisti brez odredbe pristojne osebe in brez opozorila na uporabo uporabiti za prijetje osebe v določenih situacijah. Na podlagi spremenjene določbe morata biti aktivno upiranje in napad povezana z uporabo orožja ali drugih nevarnih predmetov.

Veljavna določba četrtega odstavka se napačno sklicuje na prejšnji odstavek, saj se izjema pri uporabi plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo glede na namen nanaša na obveznost ukazovanja in opozorila na njihovo uporabo, ki je določena v drugem odstavku tega člena. Četrti odstavek ureja podobne ali enake situacije, kot so opisane v tretjem odstavku, dodatni pogoj, da policistom poleg opozorila izjemoma ni treba izreči tudi ukaza, pa je, da utemeljeno pričakujejo oboroženi odpor, zaradi katerega bi lahko bilo neposredno ogroženo življenje policista ali druge osebe. V takih primerih je pomembno, da si policisti pridobijo pomembno taktično prednost, ki je potrebna za varno in uspešno prijetje osebe (npr. policisti pred vstopom v prostor, v katerega se je zaradi pregona zatekla oborožena oseba, ki grozi, da bo ustrelila vsakogar, ki se ji bo približal, skozi okno odvržejo bombo z zvočnim, svetlobnim ali dimnim učinkom, s čimer preusmerijo storilčevo pozornost in ga začasno dezorientirajo, navedeno pa izkoristijo za vstop in varno prijetje osebe). Take prednosti ob poprejšnjem ukazu in opozorilu policisti ne bi imeli, celo nasprotno, s tem bi opozorili osebo na posredovanje policistov in ji omogočili, da se še dodatno pripravi.

Varnost policistov je pomemben element načrtovanja in taktike delovanja policistov še posebej v primerih, ko gre za prijetje nevarnih storilcev kaznivih dejanj (terorizem, ugrabitve, zajetje talcev ipd.), ko se upravičeno pričakuje, da bo oseba orožje tudi uporabila. Takrat so nadvse pomembni podatki o točni lokaciji in številu storilcev, vrsti opreme in oborožitve, ki jo uporabljajo ipd., zato peti odstavek določa vrsto tehničnih sredstev, s pomočjo katerih bi policisti v določenih (zelo nevarnih) situacijah lahko varneje in lažje prišli nevarno osebo. Morebitni posnetki se brišejo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v 10 dneh od njihovega nastanka.

K 39. členu:

V postopku sprejema veljavne Uredbe o varovanju določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, ki jih varuje policija, je Služba vlade za zakonodajo izrazila pomislek glede ustreznosti pravne podlage za varovanje družinskih članov varovanih oseb, varovanja stanovanjskih objektov vseh varovanih oseb, saj je v prvem odstavku 98. člena določeno, da policija varuje le osebe in objekte, ki so posebnega državnega pomena. Varovanje družinskih članov in stanovanjskih objektov varovanih oseb posebnega državnega pomena je v določenih primerih nujno za njihovo učinkovito varovanje. Ker taka ureditev v praksi že velja, predlagana dopolnitev odpravlja dvom o ustreznosti pravne podlage.

K 40. členu:

Na podlagi veljavne določbe je Vlada Republike Slovenije že sprejela uredbo, v kateri je določila varovane osebe, prostore, objekte in okoliše objektov, ki jih varuje policija, ter predpisala obseg, oblike in način njihovega varovanja. Zaradi nejasnega zapisa pa je doslej neurejen ostal drugi del določbe.

Čeprav gre dejansko le za redakcijski popravek, pa bo tako spremenjena določba omogočila tudi podzakonsko ureditev za zaščito delovnih mest, ki so izpostavljena dodatnim tveganjem.

K 41. členu:

V prvem odstavku so dodani podatki o biometričnih značilnostih oseb. Na ta način ZNPPol izpeljuje določbo prvega odstavka 79. člena ZVOP-1 in določa možnost obdelave biometričnih značilnosti kot ene izmed kategorij občutljivih osebnih podatkov, katerih obdelava je podrobno urejena v 13. in 14. členu oziroma 78. in 79. členu ZVOP-1. Določeno je tudi, da smejo policisti podatke o biometričnih značilnostih oseb obdelovati le pri identifikacijskem postopku ter pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj. Pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj smejo policisti, če je to glede na okoliščine storitve konkretnega kaznivega dejanja nujno in potrebno, primerjati prstne odtise in odtise dlani, fotografije s fotografijami drugih oseb ter primerjati profile DNK (obdelava navedenih podatkov večinoma poteka avtomatizirano).

Občani lahko kličejo in naznanjajo dogodke policiji prek telefonske številke 113 ali anonimne številke 0801200. V slednjem primeru je anonimnost zagotovljena. Če pa želi klicatelj v primeru klica na 113 ostati anonimen, to pove sam, operater pa to zabeleži oziroma označi v aplikaciji, ki avtomatsko prikrije podatke prijavitelja. Podatki so tako dostopni le pooblaščenim operaterjem. Veliko je namreč primerov, ko občani pokličejo na 113 in naznanijo posamezna kazniva ravnanja, hkrati pa ne želijo sodelovati v morebitnih nadaljnjih postopkih, na primer kot priče.

Določba bo tako omogočila varovanje podatkov prijaviteljev v primeru zahtev za posredovanje podatkov naznaniteljev posameznih dogodkov pred obravnavo predmetne zadeve pri pristojnem organu (podatki se razkrijejo šele pri obravnavi kaznivega dejanja ali prekrška pred pristojnim organom). Vse več je namreč primerov, ko naznanjeni kršitelji takoj, ko izvedo za naznanitev, želijo pridobiti podatek o naznanitelju, običajno z namenom vplivanja nanj (spremembe izjav, izsiljevanje, grožnje ipd.). Sedanja ureditev namreč ne omogoča zakritja teh podatkov, zato je prijavitelj precej manj zaščiten. Enako določbo je že vseboval Zakon o policiji (tretji odstavek 56. člena), ki pa je bila pri pripravi Zakona o nalogah in pooblastilih policije očitno pomotoma izpuščena.

Sprememba četrtega odstavka odpravlja strokovno neustrezen zapis, da policija od osumljenca zbere in v evidenco preiskav DNK shrani podatke o genskem profilu. Dejansko policija v evidenco preiskav DNK shrani genetski profil oziroma profil DNK, kar je pojmovno nekaj popolnoma drugega. Genske preiskave oziroma genski profil nosi podatke o fizičnih značilnostih, med drugim tudi o boleznih, medtem ko genetske preiskave oziroma genetski profil ali profil DNK ne povedo nič o značilnosti osebe, ki ji je bil odvzet (razen spola).

K 42. členu:

Evropski svet v stockholmskem programu ugotavlja, da terorizem in druge hujše oblike mednarodnega kriminala še naprej resno ogrožajo notranjo varnost Evropske unije, zaradi česar se od držav članic ter pristojnih organov, agencij in institucij zahteva jasen in celovit odziv. Dokument obvezuje pristojne organe okrepiti svoje aktivnosti, skladno s sprejeto strategijo, v zatiranju terorizma in drugih hujših oblik mednarodnega kriminala v Evropski uniji, te pa morajo temeljiti na proaktivnem pristopu na podlagi obveščevalnih podatkov in v tesnem medsebojnem sodelovanju pri izmenjavi informacij. Evropski svet v tem dokumentu tudi poziva Evropsko komisijo, da za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in drugih hudih kaznivih dejanj predstavi predlog za vzpostavitev sistema za uporabo podatkov o letalskih potnikih PNR (Passenger Name Record). Ta pristop je namreč Evropski svet na podlagi tujih izkušenj prepoznal kot učinkovito orodje za boj proti terorizmu in drugim hujšim oblikam kriminalitete.

V skladu s tem pozivom je Evropska komisija v okviru razvojnega programa ISEC objavila razpis za prijavo na projekt PNR, na katerega se je uspešno prijavila tudi slovenska policija, ki se je s podpisom pogodbe zavezala, da bo vzpostavila pogoje za prenos in uporabo podatkov o potnikih PNR v mednarodnem letalskem prometu zaradi preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona terorističnih kaznivih dejanj in drugih hudih kaznivih dejanj.

Policija je z izvedbo projekta začela 1. marca 2014, trajal pa je 24 mesecev, to je do 28. februarja 2016. Ta nacionalni SI PNR projekt se izvaja pod okriljem medresorske projektne skupine za izvedbo projekta SI PNR, v kateri sodelujejo predstavniki Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za pravosodje in Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter predstavnika nacionalnega letalskega prevoznika Adrie Airways. Pridruženi partner v projektu je tudi urad Informacijskega pooblaščenca Republike Slovenije, s predstavniki katerega policija tesno sodeluje na področju varstva osebnih podatkov.

V okviru SI PNR projekta je bila v začetku leta 2014 ustanovljena slovenska nacionalna enota za podatke o potnikih (Oddelek za ocenjevanje varnostnih tveganj; ki je organizacijsko umeščen v Center za kriminalističnoobveščevalno dejavnost, Uprave kriminalistične policije na Generalni policijski upravi), ki bo po zaključku projekta pristojna za zbiranje informacij o potnikih v letalskem prometu, za njihovo hrambo, obdelavo in izmenjavo z drugimi upravičenci. Za potrebe delovanja te enote se v policiji tudi zaključuje razvoj posebnega informacijskega sistema za upravljanje s podatki o potnikih v skladu s predlagano zakonsko podlago.

V primeru uvajanja obdelave in uporabe podatkov o potnikih (PNR) ne gre za popolnoma novo pooblastilo, temveč za razširitev policijskega pooblastila za obdelavo istovrstnih podatkov, ki jih ureja Direktiva Sveta 2004/82/ES, z dne 29. aprila 2004, o dolžnosti prevoznikov, da posredujejo podatke o potnikih API (Advance Passenger Information). Te določbe so bile ustrezno prenesene v slovenski pravni red z njihovo implementacijo v Zakon o letalstvu. Za učinkovito posredovanje teh podatkov

pristojnim organom so mednarodne organizacije (WCO, IATA, ICAO) v letu 2010 pripravile tudi smernice, v katerih je predstavljen razširjen nabor teh podatkov, ki jih letalski prevozniki enotno zbirajo. Zaradi tega je bila v projekt SI PNR vključena tudi obdelava podatkov API, s čimer bodo vsi podatki o potnikih v letalskem prometu urejeni celovito in bolj sistematično.

Za ta namen je policija, v sodelovanju s predstavniki urada Informacijskega pooblaščenca Republike Slovenije in v skladu z njihovimi smernicami, pripravila Presajo vplivov na zasebnost pri obdelavi podatkov o potnikih. V tem dokumentu so podrobno argumentirane nujnost, primernost in sorazmernost obdelave podatkov o potnikih in tako služi kot utemeljitev upravičenosti širjenja policijskega pooblastila zbiranja in obdelave podatkov. Predlagane določbe, ki v 112.a, 123., 125., 126., 127., 128. in 129. členu obravnavajo zbiranje, obdelavo, hrambo in posredovanje podatkov o potnikih upravičencem, temeljijo na vsebini tega dokumenta.

V predlaganih določbah je za podatke API razširjen nabor teh podatkov v skladu s smernicami mednarodnih organizacij WCO, IATA in ICAO in podaljšan njihov čas hrambe. Poleg tega je tudi razširjen namen uporabe teh podatkov, ki bi se po novem zbirali in obdelovali tudi za t. i. notranje lete v Evropski uniji, in sicer zaradi izsleditve iskanih oseb in predmetov ali za izvedbo drugih ukrepov, povezanih s temi osebami, zaradi izvedbe ukrepov, ki izhajajo iz drugih evidenc policije in so povezani s terorističnimi kaznivimi dejanji in drugimi hudimi kaznivimi dejanji, zaradi učinkovitega boja proti nezakonitemu priseljevanju in izboljšanju mejne kontrole pri prevozu oseb preko zunanjih meja na ozemlje države članice Evropske unije in za potrditev prave identitete potnikov. Podatki PNR pa bi se v skladu s predlaganimi določbami zbirali in obdelovali zaradi preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona terorističnih kaznivih dejanj in drugih hudih kaznivih dejanj, ki so taksativno naštet.

Predlagani 112.a člen te novele ZNPPol tako predstavlja osnovno določbo, ki policiji omogoča zbiranje podatkov o potnikih od letalskih prevoznikov. Celovitost in pravno ustreznost pravne podlage za zbiranje in obdelavo podatkov o potnikih v nacionalni zakonodaji pa bo treba zagotoviti še z dopolnitvami oziroma spremembami 84.a in 84.b člena Zakona o letalstvu, ki v tem primeru predstavlja »lex specialis« v odnosu do predlagane določbe 112.a člena. Navedeni zakonski akt namreč ureja področje zračnih prevozov in druge letalske aktivnosti, pri čemer se obstoječi določbi 84.a in 84.b člena očitno ne nanašata samo na policijo, temveč tudi na druge državne organe, ki so pristojni za izvajanje mejne kontrole na t. i. zunanjih schengenskih mejah. Zato bosta morali biti ti dve določbi smiselno spremenjeni oziroma dopolnjeni na način, da bo nedvoumno jasno določeno, kaj, na kakšen način, v katerih primerih, kdaj, kako in komu bodo letalski prevozniki zavezani posredovati predmetne podatke.

V primeru podatkovnih elementov, navedenih v obsegu evidence iz 31. točke, gre za nabor manj občutljivih osebnih podatkov. Drugih občutljivih podatkov, ki jih letalski prevozniki o potniku obdelujejo v sistemu rezervacij letalskih kart (CRS) in se nanašajo na zdravstveno stanje potnika in s tem povezane posebne potrebe, prehrano, ter drugih osebnih okoliščin, povezanih z verskim, političnim ali drugim prepričanjem ali katero koli drugo TČPS, policija ne bo smela hraniti in obdelovati, zato se bodo takoj trajno izbrisali.

K 43. členu:

Z dograditvijo avtocestnega omrežja se je glavčina prometnih tokov preselila na omenjene ceste. Prav tako se s širjenjem evropskih integracij odpirajo meje, s tem pa se je povečal pretok vozil in ljudi preko Slovenije, predvsem po avtocestnem omrežju. Pri avtocestah gre za specifično okolje, ki praviloma ne omogoča izvajanja klasičnega policijskega nadzora oziroma je ta otežen, povezan pa je z daljšim posegom v omejitev gibanja oseb (npr. zaradi preusmeritve prometa preko počivališč, kjer se opravlja nadzor), zato se uvajajo tehnične možnosti, ki bi policistom v čim večji meri omogočale predelekcijo vozil, ki jih je treba ustaviti.

Tak sistem je avtomatizirano preverjanje registrskih tablic in s tem povezano preverjanje vozil in lastnikov vozil, ki jih s pozitivnimi izkušnjami že uporabljajo številne tuje države. Z uporabo navedenega sistema se upravičeno pričakuje večje število zadetkov oziroma odkritih voznikov in vozil, ki ne izpolnjujejo pogojev za udeležbo v prometu ali pa je v zvezi z vozilom ter lastnikom vozila razpisano kakršno koli iskanje (ukradeno vozilo, razpisana tiralica ali drug razlog za odvzem prostosti osebi), s čimer bi se prispevalo k večji varnosti v cestnem prometu in javni varnosti nasploh, hkrati pa bi se zmanjšalo število posegov v človekove pravice oseb (predvsem omejitve gibanja), ki se ravna v skladu s predpisi (vsaka ustavitev vozila zaradi nadzora prometa pomeni za voznika najmanj določeno izgubo časa, lahko pa tudi druge nevšečnosti).

V prometu so kot vozniki lahko udeležene osebe, ki za posamezne kategorije vozil sploh niso pridobile vozniškega izpita, kar pomeni, da niso pridobile ustreznih znanj s področja prometnih pravil ali v zvezi z upravljanjem konkretnih vozil. Zaradi pomanjkanja ustreznih znanj tako predstavljajo večjo nevarnost v prometu. V prometu so lahko udeleženi tudi vozniki, ki jim je bilo vozniško dovoljenje v preteklosti odvzeto zaradi hujših kršitev, povezanih z varnostjo cestnega prometa. V omenjenih primerih gre praviloma za večkratne kršitelje, ki ne razpolagajo s pravico, da so v prometu udeleženi kot vozniki motornih vozil.

Vozniki lahko v prometu uporabljajo vozila, ki jim je potekla veljavnost prometnega dovoljenja ali pa niso registrirana, dodatno pa so lahko označena z registrskimi tablicami, ki niso bile izdane za njihovo označitev. Pri takšnih vozilih praviloma niso izvedeni periodični tehnični pregledi, zato obstaja verjetnost, da niso tehnično brezhibna. V primerih, ko niso označena z ustreznimi registrskimi tablicami, je otežena izvedba identifikacije lastnika vozila (v primerih, ko je ugotovljena kršitev s tehničnimi sredstvi ali v primerih prometnih nesreč s pobegi). Pri neregistriranih vozilih praviloma hkrati ni sklenjenega obveznega zavarovanja, kar predstavlja dodatne zaplete v primerih, ko so takšna vozila udeležena v prometnih nesrečah.

Tudi ukradena vozila pomenijo grožnjo za varnost udeležencev cestnega prometa. Ob tatvini vozila storilec vozilo nasilno odpre in zažene. Pri tem so največkrat poškodovane ključavnice na vratih in volanska oziroma kontaktna ključavnica, prav tako je potrebna prilagoditev avtomobilske elektronike, da se izklopi blokada motorja. Vsak nepooblaščen poseg v krmilni, varnostni ali drug sistem vozila lahko posledično vpliva na vožnjo vozila in s tem na varnost v cestnem prometu. Zaradi zlomljene volanske oziroma kontaktne ključavnice lahko odpove krmilni mehanizem, nepooblaščen poseg v elektroniko vozila pa lahko pomeni nepravilno delovanje in obnašanje vozila.

Ukradene registrske tablice storilci uporabljajo za vožnjo z neregistriranimi vozili, za prevoze odvzetih in ukradenih motornih vozil ter za namestitve na vozilo, s katerim se izvrši kaznivo dejanje (npr. tatvina goriva, prihod na kraj vloma ali rop ipd.). V primeru navedene zlorabe ukradene registrske tablice je pomembno takojšnje ukrepanje policije, saj je po odstranitvi takšne tablice nemogoče odkriti vozilo in kršitelja.

Avtomatizirano preverjanje registrskih tablic omogoča preverjanje večjega števila vozil, kljub vsemu pa bo dejanska izvedba postopkov osredotočena le na tista vozila, za katera bo sistem zaznal vnaprej določene zadetke, ki bodo povezani z neizpolnjevanjem pogojev za udeležbo voznika ali vozila v cestnem prometu, podatkom, da je vozilo ukradeno ali da so na vozilu nameščene ukradene registrske tablice, oziroma da je za lastnikom vozila ali osebo, za katero je znano, da uporablja takšno vozilo, razpisano iskanje. Nabor podatkov je namenoma omejen le na najnujnejše ukrepe, ki so pomembni za splošno varnost ljudi in premoženja.

Z uporabo sistemov za avtomatizirano prepoznavo registrskih tablic bi se lahko zagotovilo, da bi v prometu »prepoznali« večje število voznikov in vozil, ki zaradi varnosti ostalih udeležencev ne bi smeli biti udeleženi v prometu, omenjeni ukrep pa bi imel zagotovo pozitivne vplive na prometno varnost in bi hkrati nudil pomoč pri odkrivanju posameznih področij domače in čezmejne kriminalitete. Uporaba navedenega sistema bo imela vpliv na zasebnost, a zgolj tistih posameznikov, ki vozijo motorno vozilo, ki ne izpolnjuje pogojev za vožnjo, ali sami ne izpolnjujejo pogojev za vožnjo motornega vozila, vozijo ukradeno vozilo oziroma vozilo z ukradenimi registrskimi tablicami ali pa je za njimi razpisano iskanje (v tem primeru bo javni interes presegal vplive na zasebnost). Prav tako pa je pomembno, da bi se z uporabo navedenega sistema zmanjšalo naključno ustavljanje voznikov v cestnem prometu (t. i. rutinska kontrola cestnega prometa) in s tem poseg v človekove pravice tistih, ki se ravnaajo v skladu s predpisi.

Predlagana sprememba uvaja uporabo tehničnih sredstev za optično prepoznavo registrskih tablic izključno na področju nadzora prometa in predstavlja le nadgradnjo oziroma posodobitev delovnih procesov. Policija pri nadzoru prometa že danes uporablja prenosne računalnike, ki omogočajo dostop do baz podatkov, vendar s to razliko, da policisti registrske tablice v iskalnik vnašajo ročno. Z uporabo sistemov za avtomatizirano prepoznavo registrskih tablic bi se spremenil le proces, ki se nanaša na vnos registrskih tablic v sistem. Preverjanje oziroma morebitni zadetki bi z uvedbo tovrstnega sistema ostali enaki, kot jih policisti lahko vidijo že danes.

Namen uporabe tehničnih sredstev za optično prepoznavo registrskih tablic je točno določen in je vezan le na najhujše kršitve cestnega prometa, zaradi katerih je treba vozila ali voznika izločiti iz prometa, kot tudi primere, ko je treba izslediti ukradeno vozilo ali iskano osebo.

Da se z navedenimi tehničnimi sredstvi ne bi izvajal množičen nadzor nad udeleženci cestnega prometa, zakon izrecno določa, da se smejo uporabljati na vozilih policije (ne pa tudi stacionarna postavitve naprav), da jih smejo uporabljati le policisti, ki večinoma opravljajo naloge na področju nadzora cestnega prometa in preprečevanja čezmejne kriminalitete (gre za policiste postaj prometne policije, specializirano enoto za nadzor cestnega prometa ter specializirane enote za nadzor državne meje in preprečevanje čezmejne kriminalitete), in da mora policija tudi pri organizaciji dela policistov paziti, da se ne uporabljajo na način, ki bi omogočal množični nadzor nad udeleženci cestnega prometa (npr., da bi se uporabljala kot nadomestilo za stacionarne naprave – hkratna postavitve vozil na širšem območju na vseh pomembnih prometnih povezavah). S tem namenom je predvideno tudi takojšnje brisanje podatkov o vozilih, ki ne bodo uporabljeni za izvedbo nalog, kar pomeni, da navedeni podatki ne bodo dostopni policistom.

K 44. členu:

Nov 114.a člen opredeljuje načine uporabe tehničnih sredstev, ki jih pri zbiranju podatkov zaradi opravljanja policijskih nalog smejo uporabljati policisti. Pri tem ne gre za nova pooblastila, temveč zgolj za bolj določno opredeljene načine uporabe teh tehničnih sredstev oziroma nosilce, na katere so ta tehnična sredstva lahko nameščena.

Policisti v praksi pri opravljanju nalog tehnična sredstva iz tega in prejšnjega člena (predvsem tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio snemanje) uporabljajo neposredno, iz vozila, plovila, zrakoplova (helikopterja) zgradb ali drugih objektov. Zaradi številnih prednosti (racionalnost, varnost policistov ipd.) tuje policije kot nosilce navedenih tehničnih sredstev vse pogosteje in uspešno uporabljajo tudi brezpilotne zrakoplove, zato tudi v slovenski policiji proučujejo možnosti njihove uporabe predvsem z vidika iskanja alternativnih rešitev za uporabo helikopterja v določenih situacijah.

Pri brezpilotnih zrakoplovih gre za sistem, ki sestoji iz treh podsistemov:

- nosilec (zračno plovilo),
- sistem za delovanje in upravljanje,
- sistem za opravljanje nalog.

Nosilec – zračno plovilo (to je lahko različnih oblik in velikosti) z različnimi zmogljivostmi lahko deluje na več različnih načinov. V praksi so trenutno najpogostejši brezpilotni zrakoplovi, ki delujejo na principu letalskih kril in rotorjev, po izkušnjah tujih policij pa so za opravljanje policijskih nalog najbolj primerni t. i. quadcopterja.

Drugi sistem predstavlja način upravljanja in delovanja brezpilotnih zrakoplovov. V osnovi se delovanje deli na avtonomno in daljinsko vodeno (sprogramira se predviden načrt leta, ki ga brezpilotni zrakoplov izvede sam ali pa v kontaktu z bazno postajo, v drugem primeru pa upravljevec neposredno upravlja brezpilotni zrakoplov).

Brepilotni zrakoplov uporabno vrednost dobi šele s sistemom, ki je namenjen opravljanju nalog. Teh sistemov in možnosti je veliko in so si lahko zelo različni, v policijski praksi pa so najpogostejši sistemi za nadzor in zajem podatkov (sredstva za fotografiranje, video snemanje, naprave za nočno opazovanje, toplotne kamere ipd.).

Z vidika posegov v človekove pravice je pomembno, da je pri dopustnosti uporabe brezpilotnih zrakoplovov (tako kot pri ostalih nosilcih) treba upoštevati dopustnost oziroma pogoje za uporabo sistemov za opravljanje nalog in ne brezpilotnih zrakoplovov kot takih.

Navedeno pomeni, da smejo policisti pri opravljanju nalog na brezpilotnih zrakoplovih uporabljati tiste sisteme za opravljanje nalog, za katere imajo glede na vrsto naloge konkretno pravno podlago v zakonu (npr. ko so glede na okoliščine konkretnega primera izpolnjeni zakonski pogoji za uporabo tehničnih sredstev za fotografiranje ter video in avdio snemanje, smejo policisti uporabiti ročno kamero, kamero, ki je nameščena na vozilo, plovilo, helikopter, zgradbo ali drugi objekt, kot tudi kamero, ki bi bila nameščena na brezpilotni zrakoplov). Pravne podlage, ko smejo policisti pri opravljanju nalog oziroma izvedbi pooblastila uporabiti tehnična sredstva za video in avdio snemanje, so naštet v drugem odstavku tega člena. Navedeno pomeni, da smejo policisti za izvedbo policijske naloge uporabiti brezpilotne zrakoplove le v naštetih primerih, ob pogojih, ki jih za uporabo tehničnih sredstev za avdio in video snemanje določa ta ali drugi zakon. Pri tem morajo, če zakon tako določa, upoštevati tudi posebne pogoje za njihovo uporabo. Zakon o kazenskem postopku v 5. točki sedmega odstavka 149.a člena na primer med drugim določa, da morata predlog in odredba za izvedbo prikritih preiskovalnih ukrepov vsebovati način izvajanja ukrepa. Tako je v posebej občutljivih primerih zaradi

varstva človekovih pravic zagotovljen sodni nadzor tudi nad načinom izvajanja navedenih pooblastil policistov, kar pomeni, da bodo policisti brezpilotne zrakoplove pri izvajanju prikritih preiskovalnih ukrepov smeli uporabiti le, če bo v odredbi sodišča tak način izvajanja ukrepa izrecno določen.

Policisti morajo pri uporabi daljinsko vodenih zrakoplovov upoštevati določbe predpisa, ki določa splošne tehnične in operativne pogoje za varno uporabo brezpilotnih zrakoplovov, sisteme brezpilotnih zrakoplovov ter pogoje, ki veljajo za osebe, ki sodelujejo pri upravljanju teh zrakoplovov in sistemov. Izjemoma, če je to nujno za izvedbo policijske naloge, so dopustna odstopanja od navedenih pogojev (npr. omejitve, ki se nanašajo na uporabo v naselju, letenje v vidnem polju upravljavca, višino letenja ipd.), če se z uporabo brezpilotnega zrakoplova ne ogrožajo varnost življenja, zdravje ali premoženje ljudi zaradi udarca ali izgube nadzora nad sistemom brezpilotnega zrakoplova in če se ne ogroža ali moti varnost v zračnem prometu. Izjeme od upoštevanja splošnih pravil bodo podrobneje urejene v predpisu ministra.

K 45. členu:

Sprememba je redakcijska, potrebna tudi zaradi uskladitve s predlagano spremembo 16. točke prvega odstavka 3. člena.

K 46. členu:

Sprememba je redakcijska.

K 47. členu:

Na podlagi tega zakona policija v evidencah policije vodi tudi druge in ne le osebne podatke.

Sprememba 5. točke je redakcijska, sprememba 17. točke pa jasneje določa, da se evidentira vstop v vse objekte policije. V veljavni določbi je namreč uporabljen pojem »varovani objekt«, ki v praksi pomeni objekte, opredeljene v uredbi o varovanju določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, ki jih varuje policija, med katere pa objekti policije ne sodijo.

Sprememba 19. točke je potrebna zaradi uskladitve s spremembami 44. in 45. člena zakona.

Vzpostavitev evidence oseb za izločitve se je pokazala za nujno, saj so preiskave DNK postale zelo občutljive in se je kontaminacijam težko izogniti. Namen izločitvene zbirke je povečati pravno varnost in zmanjšati poseg v telesno integriteto oseb, ki zavarujejo/preiskujejo dokazni material ali opravljajo delo v laboratoriju, da njihov DNK ne bi bil v kazenski evidenci in se ne bi primerjal s profili DNK iz kazenskih evidenc v drugih evropskih bazah. Če izločitvena zbirka ne bi bila vzpostavljena, bi jim morali pri vsakem preiskovalnem dejanju, ogledu ali laboratorijski preiskavi, pri kateri sodelujejo, odvzeti bris ustne sluznice. To bi za nekatere zaposlene v policiji pomenilo odvzem brisa ustne sluznice tudi večkrat na dan, kar je nesorazmeren poseg v telesno integriteto posameznika. Ne nazadnje se z vzpostavitvijo izločitvene zbirke racionalizirajo postopki in zmanjšajo stroški dela policije, saj s takim preverjanjem ugotavlja, katere sledi dejansko izvirajo od storilcev. Tako se izogne obsežnemu policijskemu delu pri sledi, ki dejansko izvira iz kontaminacije.

Izločitvena evidenca je hkrati tudi temelj za zagotavljanje kakovosti preiskav DNK in eno izmed priporočil ENFSI (evropska mreža forenzičnih inštitutov) glede vodenja evidenc DNK. Ob analizi stanja v Evropi, pri kateri je sodeloval tudi Nacionalni forenzični laboratorij, je bilo ugotovljeno, da tovrstno evidenco vodi večina laboratorijev v Evropi, začeli so jo voditi tudi proizvajalci opreme za DNK-laboratorije in proizvajalci vatiranih palčk za odvzem brisov ustnih sluznic.

Izločitvena evidenca *ne* bo vsebovala profilov DNK oškodovancev ali drugih oseb, ki so po naravi stvari na določenih krajih, kjer je prišlo do storitve kaznivga dejanja.

Vzpostavitev evidence gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb (v angleškem prevodu: National Child Sexual Exploitation Images Database; v nadaljnjem besedilu: evidenca NCSE DB) je v skladu z Direktivo 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ in zavezami Vlade Republike Slovenije, v okviru bruselske Izjave o zagonu globalnega zavezništva proti spolnemu zlorabljanju otrok na internetu z dne 5. decembra 2012 in Londonske izjave (WePROTECT) o sodelovanju v boju proti internetnemu spolnemu izkoriščanju otrok z dne 10. in 11. decembra 2014.

Namen predlagane evidence NCSE DB je izvesti proces VID (Victim Identification Process – mednarodno uveljavljen termin med preiskovalci spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb) na podlagi centralno zbranih, evidentiranih in definiranih (opisanih) gradiv, kar omogoča izvajanje učinkovitejših preiskav ugotavljanja identitete mladoletnih oseb, ki so oškodovane s kaznivim dejanjem zoper spolno nedotakljivost iz devetnajstega poglavja KZ-1, pri čemer je nad njimi prišlo do dokumentirane spolne zlorabe oziroma prepovedanega dokumentiranja spolne aktivnosti. Namen evidence NCSE DB je najti oškodovano mladoletno osebo in ji zagotoviti zaščito (policija obvesti socialno službo, ta mladoletno osebo umakne iz tega okolja, zagotovi se psihološka obravnava ipd.).

Evidenca NCSE DB bo omogočala tudi povezavo z Interpolovo evidenco International Child Sexual Exploitation Database (v nadaljevanju: ICSE DB), s čimer bo omogočena izmenjava informacij med strokovno usposobljenimi preiskovalci z vsega sveta (npr. podatki o preiskovalnih primerih), ob pogoju vzajemnosti in po varovanih komunikacijskih kanalih. Navedena evidenca NCSE DB bo dinamična in interaktivna evidenca, ki bo omogočala tudi neposredno komunikacijo med strokovno usposobljenimi preiskovalci s posebnim certifikatom. Evidenca NCSE DB se bo z vidika posodabljanja in tehničnih novosti sproti nadgrajevala. Omogočala bo tudi spremljanje trendov, statistične obdelave podatkov ter izvajanja ocen tveganja (npr. pojav novih spornih posnetkov otrok, na katere bo treba biti pozoren in izvesti t. i. proces VID). Tako bo upoštevano tudi varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin mladoletnih oseb, ki so utrpeli hude zlorabe nad njihovo spolno integriteto.

Uporabljeni pojem »spolno izkoriščanje oseb« je širši od pojma »spolna zloraba«, saj zajema tudi prostovoljni pristanek v spolno aktivnost na primer 16-letnega dekleta in 17-letnega fanta, je pa njuno spolno aktivnost z e-napravo posnela tretja oseba. S tem sledi slovenski zakonodaji, po kateri smejo mladoletne osebe vstopiti v prostovoljno spolno aktivnost z dopolnjenim petnajstim letom starosti, če ne gre za zlorabo sile, moči, položaja, sorodstvene vezi ipd. Zakonodaja tudi določa, da osebe, ki še niso dopolnile 18 let, ne smejo nastopati v pornografskih predstavah niti ne smejo biti snemane; prav tako je prepovedano vsakršno filmsko, slikovno, avdiodokumentiranje in drugačno dokumentiranje spolne aktivnosti oziroma spolne zlorabe mladoletne osebe.

Vzpostavitev evidence o gradivih spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb sledi tudi določbam Konvencije ZN o otrokovih pravicah, ki države pogodbenice zavezuje, da z vsemi ustreznimi zakonodajnimi, upravnimi, družbenimi in vzgojnimi ukrepi varujejo otroka pred vsemi oblikami telesnega ali duševnega nasilja, poškodb ali zlorab, zanemarjanja ali malomarnega ravnanja, trpinčenja ali izkoriščanja, v številu spolne zlorabe, v času, ko je pod skrbništvom staršev, zakonitih skrbnikov ali katere koli druge osebe, ki skrbi zanj.

Evidenci iz 30. in 31. točke sta povezani s predlogom 112.a člena, kjer je določeno, da policija poleg drugih podatkov zbira tudi podatke o potnikih v letalskem prometu.

Hramba in obdelava podatkov SPI v evidenci iz 30. točke dejansko ne pomeni novega pooblastila, saj Zakon o letalstvu v 84.a členu nalaga prevoznikom v letalstvu, da morajo na zahtevo organov, pristojnih za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, do konca prijave potnikov na let sporočiti podatke o potnikih, ki jih bodo prepeljali na ozemlje države članice Evropske unije. Zaradi enakega pristopa in učinkovitega posredovanja podatkov pristojnim organom so mednarodne organizacije WCO, IATA, ICAO pripravile smernice, po katerih so povzeti podatkovni elementi, ki jih bo policija obdelovala v okviru evidence iz 30. točke. Smiselno enako velja tudi za evidenco iz 31. točke.

K 48. členu:

Spremembe 2., 5., 8., 17., 19. in 24. točke so potrebne zaradi uskladitve z drugimi, že obrazloženimi spremembami.

Komisija Državnega zbora za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti je na obravnavi problematike nasilja v družbi, družini in nad posameznikom sprejela stališče, da se zaradi preglednosti in sledenja pojavu nasilja nad ženskami in nasilja v družini poenoti zbiranje statističnih podatkov, da bodo le-ti ločeni po spolu, da bo vidno razmerje med storilcem in žrtvijo in da bodo podatki javno objavljeni. Sprememba 2. točke bo omogočila tudi statistično obdelavo osebnih podatkov o odnosu med storilcem in oškodovancem, kot so zakonec ali nekdanji zakonec, partner v zunajzakonski skupnosti ali nekdanji partner v zunajzakonski skupnosti, partner v registrirani istospolni partnerski skupnosti ali nekdanji partner v registrirani istospolni partnerski skupnosti, krvni sorodnik, posvojitelj ali posvojenec, rejnik ali rejenec ipd.

V evidenci oseb za izločitev je čas in kraj odvzema ter profil odvzetega vzorca DNK uslužbenca policije ali druge osebe, ki sodeluje pri ogledu kraja kaznivega dejanja ali opravlja dela v laboratoriju.

Slednje je pomembno zaradi nadaljnjih postopkov zagotavljanja kakovosti dela pri ogledu ali v laboratoriju. Vodenje osebnih imen je v skladu s tretjim odstavkom 149. člena ZKP, ko policija od osebe, za katero se sumi, da je prišla v stik s predmetom povezanim s kaznivim dejanjem, pridobi bris ali prstni odtis skupaj z njegovimi osebnimi podatki.

V evidenci gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb se hranijo videoposnetki, slikovno gradivo, ali serije posnetkov, ki vključujejo mladoletne osebe, ki so lahko sprva celo oblečene, nato pa lahko iz iste serije posnetkov izhaja, da je bila nad njimi prekršena njihova spolna nedotakljivost. Sem sodijo tudi videoposnetki, slikovno gradivo in drugo gradivo, na katerih je dokumentirana izvršitev spolne zlorabe oziroma prepovedano video ali foto dokumentiranje spolne aktivnosti te mladoletne osebe.

V okviru evidence NCSE DB bodo zavedeni tudi posnetki, ki prikazujejo oblečene mladoletne osebe v posamičnih ali serijskih posnetkih, ki sicer ne prikazujejo spolnega izkoriščanja, a gre za isto osebo po fizičnem opisu, telesnih značilnostih ali drugih podatkih (vsebina posnetka, tehnični podatki), ki lahko ustrezajo zlorabljeni osebi iz videoposnetkov ali slikovnega gradiva. Dodatno bodo za potrebe identifikacije oseb v evidenci NCSE DB zavedeni tudi legalni posnetki (t. i. white list), saj je v stroki že dlje časa znano, da so storilci spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb prav na teh posnetkih z bele liste manj previdni in bo to omogočalo dodatne možnosti za njihovo identifikacijo in seveda mladoletnih oškodovancev. Takšen dodatni vnos gradiva bo služil kot dodatni opis oziroma indikator za identifikacijo mladoletnih oseb.

V nadaljevanju so zajeti opisi, kaj predstavljajo posamezne postavke v novi evidenci NCSE DB:

Slikovno gradivo zajema vse znane formate slik, npr. jpg, tif, png, gif, itn. ter bodoče formate; videogradivo zajema vse znane formate, npr. vma, avi, mkv, mp4, vbo, 3gp, itn. ter bodoče formate. Pod podobno gradivo so mišljene tudi morebitne druge oblike formatov, ki bi se uveljavili v prihodnosti, upošteva sodobne tehnološke trende, kot tudi serija posnetkov/gradiv, na podlagi katerih se najdejo še dodatne informacije oziroma podatki za identifikacijo navedenih oškodovancev; na teh gradivih so otroci, odrasle osebe, predmeti, kraji in ozadja.

Med tehnične podatke in vsebinski zapis gradiva sodijo: čas nastanka gradiva, čas morebitne spremembe, EXIF-podatki, GPS-podatki, metapodatki, zgoščene vrednosti ipd. ter tudi opis in popis oseb, predmetov in drugih vsebin. Za vsako gradivo (avdio- ali videoposnetek) se bo ustvaril ustrezen logičen zapis oziroma opis o okoliščinah, dejstvih, ugotovitvah in posebnostih gradiva (npr. izvor gradiva, povezanost udeleženih držav, kratek opis primera). Sem sodijo tudi zapisi komunikacij med preiskovalci znotraj evidence NCSE DB, ki z medsebojno izmenjavo informacij, mnenj, stališč, podatkov in opažanj pripomorejo k ugotovitvi identitete oškodovane osebe.

Organizacijski podatki so podatki, ki pomenijo pregled nad izvorom, sledljivostjo, obdelovanjem in drugimi dejavnostmi, povezanimi s preiskovanjem oziroma ugotavljanjem identitete mladoletnih oseb.

Evidenca vsebuje tudi osnovne podatke o kaznivem dejanju (vrsta, kraj, čas, način, fotografije, avdio- in videoposnetki ter druge okoliščine).

Podatki o statusu identifikacije mladoletne osebe so: potrditev identitete, datum ugotovitve identitete, podatek povezanosti z drugimi primeri tako v Republiki Sloveniji kot pri pristojnih tujih preiskovalnih agencijah (Law Enforcement Agencies) in tudi osebno ime identificirane osebe, rojstni datum, država bivališča.

K vsakemu gradivu se doda podatek o predvidenem datumu izbrisa, in sicer glede na status zadeve (znana ali neznana oškodovana mladoletna oseba) kot tudi k tistim gradivom, ki nimajo statusa spornega gradiva, h katerim se navede datum brisanja ob ugotovitvi identitete. V evidenco se vnašajo tudi zahteve po izbrisu gradiva iz evidence, kjer se navedejo vrsta zahteve, datum zahteve, pravna podlaga, datum izbrisa, ter navedba, da sta bila oškodovana mladoletna oseba ali njen zakoniti zastopnik seznanjena o posledicah izbrisa.

K 49. členu:

Ker je vzpostavljena nova evidenca, v kateri se hranijo podatki oseb za izločitev, je določba dopolnjena tako, da uničenje velja le za podatke, ki se nanašajo na druge osebe (npr. oškodovanec). Navedeno velja tudi v primerih, če so bili podatki pridobljeni zaradi ugotovitve identitete osebe. Urejeno je tudi uničenje občutljivih osebnih podatkov o letalskih potnikih iz sistema rezervacij letalskih kart. V primeru podatkovnih elementov iz 31. točke 125. člena gre za nabor manj občutljivih osebnih podatkov. Vsi občutljivi podatki, ki jih letalski prevozniki o potniku obdelujejo v sistemu rezervacij

letalskih kart (CRS) in se nanašajo na zdravstveno stanje potnika in s tem povezane posebne potrebe, prehrano, ter druge osebne okoliščine, povezane z verskim, političnim ali drugim prepričanjem ali katero koli drugo TČPS, se ne bodo pošiljali oziroma jih bo sistem avtomatično trajno izbrisal.

K 50. členu:

Sprememba prve alineje prvega odstavka je redakcijska.

Peti odstavek prepoveduje izpis podatkov iz evidence gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb, saj je narava tega gradiva takšna, da so po določbi 176. člena KZ-1 inkriminirani njena posest, distribucija, prikazovanje, razkrivanje identitete osebe v takšnem gradivu, obdelava in dajanje na razpolago zase ali za koga drugega, torej bi takšen izpis pomenil celo storitev kaznivega dejanja na strani upravljavca zbirke in njegove uradne osebe oziroma t. i. pasivno legalizacijo same posesti gradiva, ki ga je policija na primer zasegla med kriminalistično preiskavo. Omejitev ne velja za organe odkrivanja, pregona oziroma sojenja, ko bi utegnili te podatke (gradiva) pridobiti v okviru konkretnega postopka.

K 51. členu:

Dopolnitev prve alineje prvega odstavka omogoča prenehanje hrambe podatkov v primerih, ko izbris obsodbe in s tem zakonska rehabilitacija nastopita še pred potekom zastaralnega roka.

Hramba podatkov v evidenci preiskav DNK, evidenci daktiloskopiranih oseb in evidenci fotografiranih oseb je natančneje urejena.

Po predlogu bi se podatki v evidenci gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb, zlasti pa inkriminirano gradivo hranili do ugotovitve identitete oškodovane mladoletne osebe in zagotovitve njene zaščite, kar je z vidika načela proporcionalnosti povsem legitimni predlog.

Ko se ugotovi identiteta mladoletne osebe, se gradiva v tej evidenci hranijo še 60 let od dneva ugotovitve njene identitete. S tem se dejansko izogne reviktimizaciji žrtve oziroma oškodovanca, saj se izhaja iz stališča, da je izredno neugodno, da mora žrtev preiskovalcem znova predstavljati oziroma ponavljati svojo bolečo zgodbo o spolni zlorabi, pogosto njej bližnje osebe. S tem se tudi zasleduje cilj, da bi vsaka mladoletna žrtev čim manjkrat morala izpovedati svojo kruto zgodbo, idealno bi bilo zgolj enkrat. Upoštevati je treba, da ne gre za klasično evidenco, marveč za dinamično zbirko posnetkov, ki jih bo treba obdelovati, preiskovati ipd. – vse z namenom procesa VID in zaščite oškodovancev. Poleg ustreznega varovanja človekovih pravic, tj. varstva osebnega dostojanstva, pa je velik pomen dan tudi preprečitvi podvajanja enakovrstnega preiskovanja istega gradiva tudi med preiskovalci samimi (tako na nacionalni ravni kot na mednarodni ravni). Izpostaviti je treba, da je prvotno spolno kaznivo dejanje lokalnega/državnega pomena, če pa so gradiva objavljena v spletnih omrežjih, pa takšno kaznivo dejanje postane tudi globalno kaznivo dejanje, s katerim se soočajo praktično vse policije v svetu, pa tudi Europol, Interpol in celo Eurojust. Pri tem se gradi mreženje preiskovalcev tovrstnih zlorab z različnimi oblikami sodelovanja in povezovanja, zlasti med potekom skupnih preiskav.

Tretji odstavek natančno opredeljujeta pogoje za dostop do podatkov.

Nov četrti odstavek ureja seznanitev oškodovane osebe, katere identiteta je bila ugotovljena, o nadaljnji hrambi podatkov in gradiv o njej, ter seznanitev o pravici do izbrisa njenih podatkov iz evidence gradiv o spolnem izkoriščanju mladoletnih oseb.

Novi peti odstavek ureja izbris podatkov iz evidence gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb. Ker gre za občutljive osebne podatke, je prav, da se lahko posameznik, katerega gradiva se hranijo v tej evidenci, odloči, da ne dovoli več hrambe svojih posnetkov. Takšna odločitev mora biti jasna in prostovoljna. Seznanjen mora biti s tem, da bi preiskovalci ob ponovni najdbi takega gradiva (ki je bilo izbrisano) znova obiskali žrtev oziroma oškodovano osebo, to pa bi pomenilo izrazito hud poseg v njeno spolno, intimno in osebnostno integriteto ter ponovno obujanje spominov na spolno zlorabo. Ker utegnejo takšne vloge ogroziti preiskavo v teku, bodisi identificiranje drugih mladoletnih oseb bodisi preiskovanje kaznivega dejanja, ima policija izjemoma možnost, da začasno ne izvede izbrisa teh podatkov (npr. na nekih posnetkih zlorabljenih otrok je več otrok, njihova identiteta pa v celoti še ni ugotovljena, ali pa v zvezi s konkretnimi posnetki še poteka kriminalistična preiskava oziroma se je začela preiskava, ker je policija prišla do novih informacij, ki pomenijo nadaljevanje neraziskanega kaznivega dejanja ali na novo odkritega kaznivega dejanja). Če te možnosti policija ne bi imela, bi lahko kršila človekove temeljne pravice in svoboščine drugim oškodovanim osebam, ker ne bi mogla preiskovati tudi kaznivih dejanj, ki so bila izvršena nad njimi.

K 52. členu:

Dodana je nova tretja alineja v drugem odstavku 129. člena, kjer je določeno, da se blokirani podatki iz 8., 14. in 15. evidence iz 123. člena brišejo najkasneje v roku devetih mesecev (pri tem je upoštevan rok treh mesecev, ko naj bi tožilec na podlagi kazenske ovadbe podal obtožnico oziroma obtožni predlog, in rok treh mesecev, ko lahko oškodovanec prevzame pregon, obveščen, da državni tožilec ni začel pregon, in rok treh mesecev, ki je potreben za izbris), od izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe. Praviloma se bodo ti podatki brisali in se ne bodo blokirali, kot je to določeno v sedanjem členu.

Dodana je nova četrta alineja, kjer je določeno, da se blokirani podatki iz 8., 14. in 15. točke evidence iz 123. člena hranijo največ osem let od izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe za kataloška kazniva dejanja iz drugega odstavka 161.a in drugega odstavka 162. člena Zakona o kazenskem postopku, v primerih, kadar državni tožilec zaradi posebnih okoliščin ovadbo ali obtožni predlog za kaznivo dejanje odstopi v postopek poravnavanja oziroma s soglasjem oškodovanca odloži kazenski pregon. Pri tem je zakonodajalec sledil, poleg namena, da se odkrije storilec kaznivega dejanja oziroma ugotovi istovetnost osumljenca, še namenu preprečevanja kaznivih dejanj.

Takšna hramba podatkov je primerljiva s hrambo podatkov, kadar ne gre za pravnomočno ustavitev kazenskega postopka oziroma pravnomočno oprostilno ali zavrnilno obsodbo. V obeh primerih gre za alternativen način zunajsodnega reševanja kazenskih zadev, pri čemer se državni tožilec ravna po oportunitetnem načelu. Pri tem smo hrambo blokiranih podatkov vezali zgolj na točno določena kataloška kazniva dejanja, njihovo hrambo pa omejili na največ osem let, za razliko od hrambe ostalih blokiranih podatkov, kot to določa druga alineja drugega odstavka 129 člena ZNPPol.

Glede na ustavno odločbo U-I-312/11 je v novi peti alineji drugega odstavka 129. člena določeno, da se blokirani podatki iz 8., 14. in 15. točke 123. člena zakona brišejo v roku 45 dni od pravnomočne ustavitve kazenskega postopka, pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe.

Sprememba je deloma potrebna zaradi uskladitve z drugimi predlaganimi spremembami. Sprememba četrtega odstavka pa odpravlja napako, ki je nastala pri usklajevanju veljavne določbe. Ta se napačno sklicuje »na prejšnji člen«, zato je prišlo do kolizije med drugim in četrtem odstavkom 129. člena. Namen določbe je razviden že iz obrazložitve zdaj veljavne določbe, in sicer »Dostop do podatkov se tako takoj po preteku rokov hrambe iz 128. člena predloga zakona omeji na posamezne delavce policije in pristojne državne organe le za preiskovanje suma storitve uradno pregonljivega kaznivega dejanja ali druge zakonsko določene primere, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve. Po poteku rokov iz drugega odstavka tega člena se podatki iz večine evidenc anonimizirajo, medtem ko se podatki posameznih točno določenih evidenc brišejo.

K 53. členu:

Dopolnitev je potrebna, ker prvi odstavek določa pristojnost vodje policijske enote za preveritev in oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva, ne določa pa načina, kako to izvaja.

K 54. členu:

Električni paralizator je novo prisilno sredstvo, ki ga pri opravljanju policijskih nalog smejo uporabljati policisti, zato je pomembno, da se vsaka uporaba preveri še posebej skrbno (da gre za uporabo električnega paralizatorja kot prisilnega sredstva, je glede na določbo drugega odstavka 73. člena pomembno, da ga policist uporabi pri opravljanju policijskih nalog in da ga uporabi za neposredno delovanje na osebo). Zato mora pristojna oseba v primeru uporabe električnega paralizatorja imenovati posebno komisijo. Komisija je interni organ, ki svoje naloge opravlja neodvisno od drugih postopkov in institucij (pritožbeni, odškodninski, predkazenski postopki ipd.). Sestavljajo jo strokovnjaki predvsem s področja uporabe prisilnih sredstev in tudi drugih policijskih pooblastil z različnih področij policijskega dela (kriminaliteta, splošne policijske naloge, prometna varnost, mejne zadeve ipd.).

Naloga komisije je, da preveri okoliščine uporabe prisilnega sredstva in napiše poročilo, v katerem objektivno in korektno oceni, ali je bilo prisilno sredstvo uporabljeno zakonito in strokovno. Od komisije se pričakuje, da se v poročilu opredeli do zakonitosti in strokovnosti ne le uporabljenega prisilnega sredstva, temveč tudi do policijskega postopka oziroma policijskega pooblastila, pri katerem je policist uporabil prisilno sredstvo, da preveri, ali so bila upoštevana splošna načela za uporabo prisilnih sredstev (nujnost, opozarjanje na uporabo prisilnih sredstev, ukazovanje, spoštovanje človekove osebnosti in dostojanstva, prenehanje uporabe prisilnega sredstva itd.), in da pri ocenjevanju zakonitosti in strokovnosti upošteva tudi standarde, ki so pri presoji zakonitosti posegov v človekove

pravice in svoboščine uveljavljeni v sodni praksi (test sorazmernosti, ali je šlo za načrtovano nalogo ali ne ipd.).

K 55. členu:

Sprememba tudi v primeru ogroženosti policista omogoča vložitev pritožbe zoper njegovo delo, navedeno pa ne vpliva na ustrezno zaščito policista, ko je to potrebno.

K 56. členu:

S predlagano spremembo se poleg pooblastil pooblaščenec ministra in poročevalcev določajo tudi pooblastila vodij policijskih enot pri ugotavljanju dejanskega stanja pritožbe v pomiritevem postopku. Vodja policijske enote pri ugotavljanju dejanskega stanja izvaja identične aktivnosti kot poročevalec v primerih pritožb, ki se obravnavajo pred senatom, vendar se v tej fazi postopka ne more sklicevati na pooblastila poročevalcev, ki so določena v 143. členu. Pri preverjanju pritožbe izhaja iz svoje vodstvene in nadzorstvene funkcije ter odgovornosti za delo policijske enote, pri čemer pa v pritožbenem postopku ne more izvajati policijskih pooblastil, opredeljenih v III. poglavju zakona.

K 57. členu:

Po predvidevanjih bo v prihodnje, zaradi vse večje vpetosti držav Zahodnega Balkana v procese Evropske unije, vedno več potovanj njihovih predstavnikov preko naše države. Veljavni predpisi zahtevajo, da tuji varnostni organi, ki varujejo varovane osebe v tranzitu čez Republiko Slovenijo, potrebujejo dovoljenje, da nosijo uniformo in prisilna sredstva. Glede na namen izvrševanja nalog varovanja predlagana določba ureditev spreminja tako, da zadostuje le najava policiji.

K 58. členu:

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne trideseti dan po njegovi objavi. Zamaknjen začetek uporabe je potreben predvsem za pripravo in izdajo tistih podzakonskih predpisov, ki morajo biti uveljavljeni pred začetkom izvajanja nove ureditve in seznanitev policistov z novimi pooblastili.

Drugi in tretji odstavek se nanašata na uporabo določb 44. člena tega zakona. Drugi odstavek predstavlja uporabo zbiranja podatkov o potnikih na t. i. notranjih letih v Evropski uniji za dobo enega leta. Uporaba podatkov o potnikih API (Advance Passenger Information) se trenutno izvaja skladno z določbami Zakona o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10), ki predstavljajo implementacijo Direktive Sveta 2004/82/ES, z dne 29. aprila 2004, o dolžnosti prevoznikov, da posredujejo predhodne podatke o potnikih API. Te določbe tako že zavezujejo letalske prevoznike, da upravičencem posredujejo podatke oseb, ki jih prepeljejo iz tretjih držav na t. i. schengensko območje. Pri uvajanju navedenih novih določb gre namreč za vsebinsko razširitev že obstoječega policijskega pooblastila za obdelavo in uporabo podatkov API. Poleg širšega nabora podatkovnih elementov in širitve namena njihove uporabe gre tudi za širitev zbiranja teh podatkov na t. i. notranjih letih v Evropski uniji. Zaradi kompleksnosti in občutljivosti obdelave teh podatkov, katerih ureditev se trenutno tudi pripravlja v evropskem pravnem redu, drugi odstavek predstavlja časovno zakasnitev začetka uporabe podatkov API na t. i. notranjih letih v Evropski uniji.

V tretjem odstavku je določen rok enega leta, v katerem je treba uskladiti podatke v evidencah iz 123. člena tega zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

(prepis določb veljavnega zakona, ki se s predlogom spreminjajo)

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

(razlogi in posledice, zaradi katerih se predlaga nujni ali skrajšani postopek, razen za predlog zakona o ratifikaciji mednarodne pogodbe, ki se v skladu s 169. členom Poslovnika državnega zbora obravnava po nujnem postopku)

VI. PRILOGE

- osnutki podzakonskih predpisov, katerih izdajo določa predlog zakona
- analize, študije
- vprašalniki
- ankete pobude in predlogi, ki so neposredno vplivali na odločitev za predlog zakona
- drugo